

markсист teori 62

ISSN: 2757-8151

Ekim-Kasım 2024 ❖ 30 TL

30 Yılın Devrimci Eseri
Eş Genel Başkanlarla Röportaj

**Feminist Hareketin
Eşitsiz İlişki Kültürü**
Sema Duru Boran

**Seçim Saflaşması Ve Sınıf
Mücadelesi Aynasında: Emek
Ve Özgürlük İttifakı**
Füruzan Ege

**Alinteri-Devrimci Proletarya Ve
Referanslarının Tuhaf Analizleri**
İbrahim Çiçek

**Demokratik Gençlik
Hareketinde Yol Arayışı**
Elif Bera Yüksel

**Göçmenlik, Mültecilik
Ve Devrimci Politika**
Serhat Dağlı

**Lenin: Yaptıklarıyla 100
Yıl Sonra Yaşıyor Hala!**
Sami Özbil

Dosya: Devrimci Öncünün Yönü - 2

Marksist Teori

62

Ekim-Kasım
2024

Daima Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın

Varyos Gazete Dergi adına Yazı İşleri Müdürü: Tülin Gür

Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzın Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL

Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212) 529 06 75

Web Sitesi: www.marksistteori5.org

Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79

Abonelik: Yıllık 80 TL (Hapishaneler için yıllık abone ücreti: 50 TL)

Posta Çeki Hesap No: Varyos Gazete Dergi 17629956

Türkiye İş Bankası IBAN: TR 83 0006 0011 1220 4668 71

İçindekiler

7 | 30 Yılın Devrimci Eseri
Eş Genel Başkanlarla Röportaj

51 | Feminist Hareketin Eşitsiz İlişki Kültürü
Sema Duru Boran

73 | Seçim Saflaşması Ve Sınıf Mücadelesi Aynasında:
Emek Ve Özgürlük İttifakı
Füruzan Ege

83 | Alinteri-Devrimci Proletarya Ve Referanslarının
Tuhaf Analizleri
İbrahim Çiçek

95 | Demokratik Gençlik Hareketinde Yol Arayışı
Elif Bera Yüksel

103 | Göçmenlik, Mültecilik Ve Devrimci Politika
Serhat Dağlı

111 | Lenin: Yaptıklarıyla 100 Yıl Sonra Yaşıyor Hala!
Sami Özbil

30 Yılın Devrimci Eseri Eş Genel Başkanlarla Röportaj*

Berçem Güneş: Partimiz, tüm bu 30 yıl toplamında, Kürdistan'ın değişik parçalarında ve Türkiye'de devrimci mücadelenin içerisinde öncü rol oynayan, gerek birleşik devrim ve birleşik devrimci önderlik fikri ve eylemi etrafında gerekse de kendi pratiğiyle değişik devrimci yapıları da, antifaşist mücadelenin bütününe de etkileyen bir hatta sürdürüyor mücadelesini.

Sayın Berçem Güneş sayın Kerim Gökdeniz, röportajımıza hoş geldiniz. Partiniz 30. kuruluş yıldönümünü kutluyor, oradan başlayalım. Başarıları ve başarısızlıklarıyla, bedelleri ve kazanımlarıyla bu 30 yıllık mücadele MLKP'nin tarihsel varlık hakkı konusunda bize ne söylüyor?

Berçem Güneş: Öncelikle bu sorunun eskimiş, aşılmış bir soru olduğunu gösteriyor, 30 yıl tarihsel varlık hakkının tartışılması için uzun bir süre. 30 yıl içinde partiler tarihsel varlık haklarını kazanmış ya da kaybetmiş olurlar. Dolayısıyla tarihsel varlık hakkı kavramı etrafında değil, 30 yıllık mücadelede, devrimci mücadelenin gelişimi, işçi, emekçi, ezilen kitlelerin, kadınların, Kürt hal-

kımızın mücadelesi içinde oynadığı rol bakımından bir değerlendirme yapmak daha doğru olur. MLKP kuruluşunu izleyen yıllarda yürüttüğü mücadelelerle varlık hakkını kazandı. Ve bütün bu 30 yıl içerisinde değişik gerilemeleri ve başarısızlıkları da içeren, ama çok önemli başarıların belirlediği, öncü bir pozisyondan devrimci mücadeleyi ileri itmeye çalışan, ileri taşıyan, pek çok eşikte bunu başaran bir hattan yürüdü.

Öncesi bir yana, 2015'ten bugüne, sömürgeci faşizm ile devrimci yapılar ve Kürt ulusal demokratik hareketi arasında süren irade kırma savaşı içerisinde, kimi devrimci yapılar politik iddialarını yitirdiler, rollerini oynayamaz hale geldiler. Ama partimiz bakımından direnen ve savaşan parti, faşizme karşı mücadelenin

* MLKP Eş Genel Başkanları Berçem Güneş ve Kerim Gökdeniz ile yapılmış olan ve elimizde e-posta yoluyla ulaşılan röportajı haber ve tartışma değeri nedeniyle yayınlıyoruz.

sürmesinde, bu direnişin sürmesinde belirleyici roller oynayan bir parti gerçeği açığa çıktı. Bütün bu yıllar içerisinde politik mücadelemizi işçi sınıfının, emekçilerin, kadınların, Kürt halkımızın talepleriyle ve özlemleriyle sıkı sıkıya bağlı bir hatтан sürdürdük. Parti kendisi için asla amaç olmadı.

Devrimci bir yapı ancak devrimci mücadelenin ihtiyaçlarını karşılayarak gelişir. Bundan bağımsız, bundan tecrit, kendi başına, kendi kendisinin amacı olan bir gelişme hattı yoktur. Bu da politik mücadelenin içerisinde, buna bağlı konumlanmayı gerektirir. Partimizin bütün dönemlerde konumlanışı hep böyle oldu. Kendi örgütsel varlığını korumayı amaçlaştırarak bedeller ödemekten geri durmadı. Mücadele araç ve biçimlerinde, örgütlenme tarzında, örgüt ve parti teorisinde, parti sisteminin gelişiminde, program sorunlarında, kadın özgürlük mücadelesinde, bölgesel devrimden emperyalist küreselleşme koşullarında işçi sınıfının mücadelesinin hangi hattan geliştirileceğine kadar değişik konularda, teorik ve ideolojik bakımlardan gelişiminde hep bu politik savaşımın, devrimci mücadelenin ihtiyaçlarına bağlı bir hattan yürüdü.

Bu gerçek geçen yıl gerçekleştirdiğimiz kongre ve kadın konferansında da sınanabilir. Partinin gerek fiziki tasfiye gerek ideolojik-politik tasfiye saldırıları altında, geldiği noktada politik çizgisini, politik iddialarını ve kararlılığını koruduğu görüldü.

Elbette bu 30 yıl içerisinde, geriye düşüşler, başarısızlıklar da oldu. Bunun en belirleyici halkası önderlik düzeyini mücadelenin ihtiyaçlarına göre örgütleyememek, sıçratamamaktı. Ancak partimiz, tüm bu 30 yıl toplamında, Kürdistan'ın değişik parçalarında ve Türkiye'de devrimci mücadelenin içerisinde öncü rol oynayan, gerek birleşik devrim ve birleşik devrimci önderlik fikri ve eylemi etrafında gerekse de kendi pratiğiyle değişik devrimci yapıları da antifaşist mücadelenin bütününe de etkileyen bir hatta sürdürüyor mücadelesini.

Kerim Gökdeniz: 30 yıllık mücadele tarihi parti için ideolojik, teorik, örgütsel, siyasal önemli pek çok başarıyı bağrında taşır. Her şeyden önce Birlik Devrimi bunun harcıdır, yol açıcısı, öncüsüdür. Sonraki bütün dönem Birlik Devriminin temellerinin sağlamlaştırıldığını, görüş açısının geliştirildiğini, bunun ideolojik çalışmalara, örgütsel çalışmalara,

siyasal çalışmalara ve teorik çalışmalara yansıdığını gösterir. Siyasal mücadelede düşmanla yürütülen çarpışmalardaki güç kayıplarına bağlı olarak gerilediğimiz, ilerlediğimiz dönemler olmuştur. Ama hiçbir dönem parti temel amaçlarından kopmamıştır ve sürekli yenilenecek, kongreleri aracılığıyla kendini yenileyerek ve geliştirerek, daha ileri hedefler belirleyerek yürümüştür.

Bunu somut olarak ölümsüzlerimizin şahsında görebiliriz. Erdal Balcı parti kuruluşunu ilan eylemlerinde şehit düşmüştü, düşmanla bu düzeyli ilk çarpışma anıydı. Sonraki bütün sürece bakarsak, kentlerde, kuşatılmış üslerde, dağlarda, ölüm oruçlarında, zindan direnişlerinde, Rojava devrimi içinde, Medya Savunma Alanları'nda, Bekaa'daki savaş hazırlıkları sürecinde onlarca yoldaşın ölümsüzleştiğini görüyoruz. Bu, partinin siyasi kararlılığının, siyasi mücadeledeki netliğinin ifadesi olarak karşımıza çıkar. Somutta işçi sınıfı ve ezilenlerin talepleri, özlemleri ve sorunları temelindeki mücadeleyle sınıksız bağlıdır her biri. İşçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesini faşizm, sömürgecilik, kapitalizm, erkek egemenliği karşısında ileriye taşıma mücadelesinin birer parçasıdır. Bunu isterseniz, 1996'da devletin başlattığı ikinci topyekün saldırıda ve ona karşı direnişte ele alın. Ya da '95 kayıplar kampanyasında, sonrasında 4-5 Şubat öğrenci eylemlerinde ele alın. Bütün 1 Mayıs uğraklarına bakın, işçi sınıfının çeşitli grev ve direnişlerine bakın, gecekondulara bakın, sömürgeciliğe karşı Kürdistan'da yürütülen mücadeleye, canlı kalkan eylemlerine bakın, kadınlara yönelik saldırılarda cinsel tacize ve tecavüze

karşı kurultaya ya da 1 milyon imza kampanyasına bakın. Oradan Gezi-Haziran ayaklanmasına, 6-8 Ekim Kobanê serhildanına, Rojava devriminin savunulması ve inşası sürecine bakın. Bütün bu alanlarda partiyi görebilirsiniz. Keza birleşik devrim kavrayışı etrafında ve cepheleşme siyasetinde partinin 30 yıl içinde nasıl nitelikler biriktirdiğini, bu konuda devrimci hareket içindeki bütün geri düşüncelere, kitabi geri yaklaşımlara karşı ideolojik mücadeleyle nasıl ilerlediğini görebilirsiniz. Ya da parti anlayışını dönemin ve günün ihtiyaçlarına göre nasıl geliştirdiğinde, parti modelinde de sınavabilirsiniz partinin gelişimini. Keza dünyanın mevcut gerçekliğini kavramadaki, bu gerçekliğin yeni sorularına yanıtlar vermedeki ideolojik ve teorik yaklaşımlarında da görebilirsiniz.

MLKP, ben işçi sınıfının, ezilenlerin sorunlarının, taleplerinin, özlemlerinin sesiyim, öncüsüyüm, mücadele gücüyüm dedi ve hep buna bağlı kaldı. Mücadelede siyasal savaşımın ve siyasal koşulların ihtiyaç duyduğu bütün araç ve biçimleri kullanma görüşüne sahibim dedi, bu görüşüne uygun davrandı, bütün bu 30 yılı böyle yürüdü. Onun başarısızlıkları kategorisinde en önemli mesele, faşizmin ve sömürgeciliğin önderliğini, temel kadrolarını koruyamaması ve düşmanın vurduğu örgütsel darbeler sonucunda, gelişiminin temposunun yer yer düşmesi, yürüdüğü yolu yeniden yürümek zorunda kalması, biriktirdiklerini daha büyük bir güce dönüştürme konusunda kazanabileceği hızı elde edememesidir. Ama her yerde başı dik bir partidir. İşçi sınıfı ve ezilenlerin çıkarlarını her şeyin üstünde tutmada

başı dik bir partidir. Grupçuluğa karşı mücadelede, birleşik mücadelenin geliştirilmesinde başı dik bir partidir. Kadın özgürlük mücadelesinin geliştirilmesinde, Kürt ulusal mücadelesinin geliştirilmesinde başı dik bir partidir. Sorgularda, mahkemelerde, zindanlarda başı dik bir partidir. Bütün bu konulardaki görüş açısının sürekli gelişmesi, derinleşmesi ve genişlemesi onun 30 yıllık gelişim hattının gerçeğini temsil eder.

Partimiz 20 Temmuz 2015 sonrası, faşist saray cuntası koşullarında da mücadelenin değişik biçimlerini kullanmada, işçi sınıfı ve ezilenlerin çıkarlarını savunmada kararlı bir duruş içerisinde oldu, çizgi sürekliliğini, örgütsel sürekliliğini korudu. Ama faşizmin her bakımdan kendini yeniden tahkim ettiği, faşist şefin bütün mekanizmaları tek elden yönettiği koşullar altında, illegalite koşullarını ve savaşım koşullarını etkileyen hızlı teknolojik gelişim nedeniyle, buna yanıt verecek biçimde vaktinde harekete geçememiş oldu. Direndi, savaştı, ama çok geniş bir cephenin savaşır bir kuvvet olarak faşizmin karşısına dikilmesini sağlamada yeterli olmadı. Bunda devrimci parti ve grupların durumu da, partimizin öznel hata ve yetersizlikleri de belirli bir rol oynadı.

Yine bu 30 yıllık süre içinde partinin, enternasyonal bir kuvvet olarak, proleter enternasyonalist görüş açısını geliştirerek, enternasyonalizmi yüzeysel bir diplomasi faaliyeti, basitçe uluslararası ilişkiler ve tanımlılık gibi politik olmayan zeminlerden koparma, bu doğrultuda hareket etme kararlılığıyla da ayırt edici bir güç olduğunu söyleyebiliriz.

Kimileri bir çeşit sosyal örgüt oldular, sosyalist siyasi parti iddiasıyla legal ve barışçıl sınırlarda kaldılar.

Kimileri illegal devrimci parti olduklarını iddia ettiler, ama politik mücadele tarzları ve anlayışlarıyla gizli sendikacılığı aşamadılar. Buralarda da partimiz, yalnızca görüşleriyle değil, devrimci pratiğiyle bir eleştiri kuvveti oldu.

Partinin temel amacı, kuşkusuz devrimi örgütlemek, onun zaferini hazırlamaktır. 30 yıl kısa bir süre değil bu açıdan. Ama bu 30 yıllık sürede dünyada burjuvazinin egemenliğinin en yüksek düzeyde gerçekleştiğini ve dünya çapında devrimci hareketin, hatta demokratik hareketin en geri düzeylere çekildiğini düşünürseniz, bu nesnel koşullar altında bir umut ateşinin her türlü zorluğa ve bedele rağmen daima yanmaya devam etmesinin önemini görürsünüz. Bugünkü dünyada bu çok önemli. Yani hiçbir mesele verili koşullardan kopararak ele alınamaz. Biz böyle bir dünyada yaşıyoruz. Türkiye ve Kürdistan'da faşizmin gerek generaller partisi egemenliğindeki MGK biçimli diktatörlüğünü, gerek AKP, saray iktidarı biçimli politik islamcı diktatörlüğünü yaşadık, bu koşullar altında mücadele ettik. Sayısız ve kimileri çok kapsamlı saldırılara rağmen parti kararlı biçimde yolunda yürümeye, ama aynı zamanda ideolojik olarak, teorik olarak, örgütsel olarak, siyasal olarak yeni nitelikler biriktirmeye devam etti. 30 yıla damgasını vuran budur.

Her Alanda Direniş 30. Yılın Temel Hedefi Olacak

Peki, somut düzlemde konuşursak, 30. yılınızda hangi engelleri aşmayı, hangi hedeflere ulaşmayı, hangi başarıları kazanmayı hedefliyorsunuz?

Berçem Güneş: Soyut, daha genel bakıldığında, 30. yıl, partinin toplam gelişim seyrini değerlendirme açısından, başarılarını sindirme, mücadelede oynadığı rolü sindirme bakımından, bunun dersleriyle donanma, aynı zamanda bundan büyük bir enerji ve kuvvet alma bakımından önemli bir dayanak. Ama daha somut düzlemde en nihayetinde bir yıllık bir süreyi tartışıyoruz. Bunu, 7. kongrenin değerlendirme ve hedeflerine bağlı olarak, nereden nereye gitmeyi hedefliyoruz, yani bu hedefler içerisindeki görevlerimiz nelerdir temelinde değerlendirip tartışabiliriz. Zira somut kararları üzerinden yol almayı hedefliyoruz. Bu, daralma sürecini tersine çevirmedi, yani kitlelerle buluşma, işçi ve emekçilerle, kadınlarla, gençlikle, Kürt halkımızla ve değişik ezilen kesimlerle bağlarımızı daha da güçlendirme. Onların özlem ve talepleri etrafında politik mücadeleyi güçlendirme. Keza mücadelenin farklı araç ve biçimlerini kullanmada, devrimci hareketin yoğun biçimde yaşadığı, partimizin de farklı biçimlerde yaşadığı daralmayı aşma. Değişik mücadele araç ve biçimlerini kullanma kuvvetimizi geliştirme. Partimizin illegal yapısını güçlendirme, fiili meşru mücadelede daha büyük bir politik örgütlülük ve sürükleyicilik sergileme, birleşik devrimi ilerletme.

7. kongremizin Kürdistan'ın büyük bir faşist sömürgeci saldırıyla yüz yüze geleceği, bu saldırının aynı zamanda bölgedeki devrimci-demokratik dinamikleri ezme hedefi güdeceği, bunun faşist sömürgeciliğin emperyalist NATO'yla sıkı bir iş birliğine dayalı tarzda gerçekleşeceği öngörüsü var. Partimiz 30. yılda buna göre pozisyon alacak.

Filistin'den Kürdistan'a, Türkiye'ye ve Ortadoğu'nun değişik ülkelerine değin devrimci-demokratik hareketin tasfiye edilmesi, ortadan kaldırılması saldırısına karşı her alanda direniş 30. yılın temel hedefi olacaktır. En başta Rojava devrimini savunmak, Rojava ve Suriye halklarının devrimci-demokratik kazanımlarını savunmak, Medya Savunma Alanları'nda mütevazı bir güçle olsa bile sömürgeci işgal saldırılarının karşısında barikat olmak, direnmek, savaşmak, Türkiye ve Kürdistan'da bütün bu saldırılar karşısında, bir mezar sessizliği yaratma planını boz-

Filistin'den Kürdistan'a, Türkiye'ye ve Ortadoğu'nun değişik ülkelerine değin devrimci-demokratik hareketin tasfiye edilmesi, ortadan kaldırılması saldırısına karşı her alanda direniş 30. yılın temel hedefi olacaktır.

mak doğrultusunda kendini ortaya koymak en önemli hedefidir partimizin. Bu savaşım, yalnızca Kürdistan devrimini savunma, Kürt halkının soykırımı uğratılması saldırısını önleme savaşı olmayacak, aynı zamanda Türk, Kürt, Arap halklarının, Süryani, Keldani, Asuri, Türkmen, Ermeni ulusal topluluklarının, Alevi ve Ezidi inançlarından halk kitlelerinin politik özgürlük taleplerinin, ulusal özgürlük taleplerinin, kadın

özgürlük taleplerinin ve inanç özgürlüğü taleplerinin savunulması; bölgenin bütün devrimci ve yurtsever, antisömürgeci, antifaşist partilerinin, gruplarının savunulması olacaktır. Bu yönüyle güçlü bir bölgesel enternasyonalist nitelik de taşıyacaktır. Partimiz bu konuda, öncü parti niteliğine uygun olarak, mücadelenin en ön saflarında mevzilenerek savaşıacaktır. Bütün devrimci hareketi, bütün demokratik, ilerici hareketi bu mücadelenin bir parçası olması, bu mücadeleyi yürütme onurunu kuşanması için birleştirmeyi, birleşik mücadeleyi bu temelde güçlendirmeyi, geliştirmeyi hedefleyecektir.

Parti kadrolarından başlayarak, aynı zamanda parti kitlesinden ve de antifaşist mücadeleye eğilim duyan, bu mücadele içerisinde yer alan daha geniş bir kesimden partinin 30 yıllık gerçeğini anlamasını ve buna sahip çıkmasını, bu başarılarla dayanarak ilerlemesini bekliyoruz. Partinin daha önce de politik savaşımındaki şiddetlenmeye bağlı olarak, önce MGK faşizmi ve sonra da AKP'nin değişik dönemlerde gerçekleştirdiği faşist saldırılar altında girdiği daralma süreçleri ve bunlardan çıkış süreçleri var. 30 yıllık parti tarihinin gösterdiği son derece berrak bir dizi örnek var. Bu işte, ikinci topyekün savaş, partinin kuruluş dönemindeki saldırılar ve bunu izleyen süreçteki mücadelelerden de görülebilir. İşte, '99'da Kürt halk önderi Öcalan'ın tutsak düştüğü, kitle mücadelesine büyük saldırıların, F tipi hapisanelerin merkezde durduğu büyük bir saldırının geliştiği dönem ve bundan sonraki süreçte partinin politik ve örgütsel hattından da gözlemlenebilir. Daha sonraki dönemlerde yaşadığı çeşitli örgütsel kayıplara bağlı ge-

rileme zamanları ve sonrası süreçlerde izlediği politik hattından da anlaşılabilir. Yani kendi tarihinden, deneyimlerinden güç alma yeteneği sergileyebilmek çok önemli.

Ali Yerlikaya'nın Beklediği Huzur Hiç Olmayacak

Faşist şeffik rejiminin devrimci-demokratik mücadeleyi tasfiye etme, ortadan kaldırma amaçlı saldırılarından bahsettiniz. Geçen Temmuz ayında içişleri bakanı Ali Yerlikaya "Türkiye yüzyılımı huzurun yüzyıluna dönüştürmek amacıyla PKK, KCK, FETÖ, DEAŞ, MLKP gibi terör örgütleri ile mücadele bizim olmazsa olmaz birinci görevimizdir" dedi. Devletin partiniz MLKP'yi birincil tehdit saymasını nasıl değerlendiriyorsunuz, bakanın bu sözlerine yanıtınız nedir?

Berçem Güneş: İsabetli bir değerlendirme yapmış. Zaten uzun bir süredir partimizle böyle ilişkilenecekler. Partimiz faşist şeffik rejimine karşı politik savaşımında kendini ortaya koyuşuyla, öncülük düzeyiyle, burada oynadığı rolle karşıdevrim nezdinde böyle bir duruma geldi. Demagoji yanı bir tarafa, zenginler için, soyguncular ve sömürgeciler için huzur yüzyılı istiyorlar, böyle bir huzur yüzyılı olmayacak. Bu yüzyılın zenginlere, soygunculara, talancılara, katillere, faşistlere huzur yüzyılı değil, devrim yüzyılı olması için kendimizi var gücümüzle ortaya koyacağız. Bu yolda, bu amaçla, faşist şeffik rejimiyle mücadele de bizim birinci görevimiz. Devlet terörüyle, sömürgeci faşist terörle mücadele de bizim birinci görevimiz. Bunun için var gücümüzle çalışa-

çağız. Elllerinden geleni yapacakları bellidir. Bunun yoğun gözaltı ve tutuklama saldırılarını, katliam ve suikastları, faşist psikolojik savaşı, tasfiyeciliği geliştirme hamlelerini kapsayacağı, önderlik ve çizgi kırılması yaratmak isteyecekleri açıktır, bunları biliyoruz.

Devrimcilere, komünistlere, anti-faşistlere, işçilere, emekçilere, kadınlara, gençliğe, haklarımıza, Baran yoldaş katledildiğinde Tolhildan yoldaşın yüzü açık biçimde onun naaşını taşıdığını hatırlatmak isteriz. Bunlardan pişman değiliz. Biz faşist şeflik rejiminden önce faşist katil sürüleri görmemiş değiliz. Biz faşist şeflik rejiminin fiziki yok etme saldırısını başlattığı döneme sırtımızda 33 tabut taşıyarak girdik. Ondan önce sömürgeci faşizmin saldırıları, faşist DAİŞ'in saldırılarıyla ölümsüzleşenlerimizin uğurlamaları bizi buna hazırlamıştı. Gezi-Haziran isyanı bizi buna hazırlamıştı. 30 yıllık direniş ve savaşımız bizi bu saldırılara, bu mücadeleye hazırladı. Devrimin karşıdevrimi merkezileştirerek, saldırganlaştırarak ilerlediği, tarihimizde değişik dönemlerle somut olarak yaşadığımız, doğruladığımız bir gerçek. 7. kongremiz bu gerçekten yola çıkan değerlendirmeler yaptı. Bu gerçeği gören partiye, parti önderliğine, parti kadrolarına, parti kitlesine ve antifaşist güçlere buna uygun bir pozisyon alma çağrısı yaptı. Aldığı kararların bilincinde olarak, sonuçlarının bilincinde olarak bu kararları aldı, bu hattan yürüyeceğiz.

Kerim Gökdeniz: Ali Yerlikaya, kendinden önceki içişleri bakanları gibi burjuvazi adına konuştuğu halde, Türkler adına, Türkiye adına konuştuğu demagojisi yapıyor. Çaresi yok, buna mecbur. Elbette, Türk iş-

çi ve emekçileri adına konuşmuyor, mazlum uluslar adına, Kürt ulusu adına hiç konuşmuyor. Özgürlük isteyen kadınlar adına, onurlu ve özgür bir gelecek isteyen gençler adına hiç konuşmuyor. Türk işbirlikçi tekelci sermayesi, ama daha özel olarak da faşist şeflik rejimini destekleyen sermaye grupları adına konuşuyor, onlar için huzur istiyor. Onların huzuru demek işçinin grev yapmaması demek, öğrencinin boykot yapmaması

Biz faşist şeflik rejiminin fiziki yok etme saldırısını başlattığı döneme sırtımızda 33 tabut taşıyarak girdik. Ondan önce sömürgeci faşizmin saldırıları, faşist DAİŞ'in saldırılarıyla ölümsüzleşenlerimizin uğurlamaları bizi buna hazırlamıştı. Gezi-Haziran isyanı bizi buna hazırlamıştı.

demek. İşçi ve emekçilerin örgütlenmemesi, yürüyüş yapmaması, gösteri yapmaması, taleplerini ortaya koymaması demek. Kuşkusuz bütün bunları yok etmek, ortadan kaldırmak olanaklı değil. O yüzden huzur bulamayacaklardır.

Partimiz ve PKK savaşıma devam ediyorlar. Her iki partinin amaçları doğrultusunda sonuna kadar savaşacaklarını biliyoruz, bu geride kalan bütün deneyimler tarafından ortaya konulmuş bir gerçek. O nedenle bu mücadele karşısında

da çok huzur bulacaklarını söyleyemeyiz. Kuşkusuz onların DAİŞ ortağı olduklarını biliyoruz. Fethullah Gülen ile ortaklıklarını da biliyoruz. Bu DAİŞ ortaklıklarının Rojava'da, Suriye'de devam ettiği, kendilerine yeni isimler seçmiş DAİŞ gruplarıyla işbirliği, ittifak halinde oldukları ayan beyan ortada. Onlarla 20 Temmuz 2015 Suruç katliamını, Ankara Gar katliamını birlikte örgütledikleri, HDP binalarına ve mitinglerine birlikte saldırdıkları ortada. Gülen cemaati ile sonuna kadar ortaklar, Fethullah Gülen ile iktidar kavgasına tutuştular, başka bir ayrımaları yoktu. Bu iktidar kavgası içinde karşılaştılar, yarın tekrar başka bir çıkar nedeniyle birleşebilirler. Erdoğan'ın Sisi macerası başta olmak üzere değişik pratikleri "bu kadarını da yapamaz" demenin fazla iyimserlik olacağını gösteriyor. Dolayısıyla bu açıklamanın esas hedefinin PKK ve MLKP olduğu yeterince açıktır.

PKK'nin ve MLKP'nin birincil tehdit olarak sayılması onların politik mücadele içindeki yerleriyle bağlı. Yoksa onların isimleri ya da başka bir özellikleriyle değil. PKK tüm yok etme saldırılarına rağmen savaşmaya, taleplerini yüksekte tutmaya, kendini örgütlemeye, yeni hedeflerle hareket etmeye devam ediyor. MLKP de devletin bütün saldırılarına, katliamlarına, tutuklamalarına ve adeta nefes alamaz hale getirme çabalarına rağmen işçi sınıfının ve ezilenlerin taleplerini savunmaya, onları değişik alanlarda gerçekleştirmeye, birleşik mücadelenin gelişmesi için emek harcamaya, yeni kuşaklarla bağ kurmaya devam ediyor. Yani yaşayan, canlı, savaşan bir parti. Devrimci hareketin örgütsel bakımdan geriletildiği, daraltıldığı, dolayısıyla

siyasi çalışmalarının sınırlandığı, bazılarının politik mücadele anlayış ve tarzında parti çizgilerinin dışında bir zemine itildiği koşullarda hem politik önderlik anlayışını koruyan, yani işçi sınıfı ve ezilenlerin taleplerini, özelemlerini, sorunlarını savunmaya devam eden, hem de bunu mücadeleden tüm araç ve biçimleriyle yürüten bir partiyi yok etmek onlar için son derece önemli. Faşist rejimin içişleri bakanı bu yüzden de hem güncel ve politik mücadeledeki yeri, hem de politik mücadele anlayış ve tarzı konusunda uluslararası açıdan da önem taşıyan duruşu, varoluşu nedeniyle birincil hedefler arasında sayıyor partimizi.

Biz yalnızca bakana şunu hatırlatmak isteriz: Kürt ulusal özgürlük talebini, işçi sınıfı ve ezilenlerin politik özgürlük talebini, kadınların özgürlük talebini, iş taleplerini, ekmek taleplerini, insanca yaşam, onurlu yaşam taleplerini, inanç özgürlüğü taleplerini, barınma hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, dinlenme hakkı, insani bir emeklilik hakkı taleplerini yok edemeyeceğiniz için asla huzur bulamayacaksınız. Bu taleplerin etrafında size karşı mücadele mutlaka devam edecektir.

Partimize ilişkin, zamanında Mehmet Ağarlar, Necdet Menzirlar, Orhan Taşanlar, Celalettin Cerrahlar, Muammer Gülerler, Süleyman Soylular pek çok açıklama yaptılar. Ama onlar yerlerinde yoklar, çoğu iki paralık oldu, MLKP ise değişik mücadele cephelerinde varlığını ortaya koymaya, savaşmaya devam ediyor. Yeni güçler MLKP saflarında örgütleniyorlar, sorumluluk alıyorlar, mücadeleye önderlik ediyorlar. Yeni kuşaklar mücadeleye ağırlıklarını koyuyorlar. Bu son iki gerçek

bile MLKP'ye karşı yürütülen faşist sömürgeci savaşın amaçlarına ulaşamadığını gösteriyor.

Devrimci Hareketin Önündeki Tehlike: Yasal Devrimcilik

Geçen sene gerçekleştirdiğiniz 7. kongrenize değişik atıflar yaptınız. Partinizin yayınlanan kongre belgelerinde ideolojik-siyasi tasfiyeciliğe karşı mücadele vurguları belirgin. Keza belgelerde yasal devrimcilik eleştirisi de var. Bu eleştirinin kapsamı ve hedefi nedir? İdeolojik-siyasi tasfiyeciliğe karşı mücadeleyi neden bu kadar önemli görüyorsunuz?

Berçem Güneş: Yasal devrimcilik, devrimci yapılar, devrimci kadrolar nezdinde politik mücadele anlayış ve tarzının zihniyette fiili meşru biçimlerle, asıl olarak da legal mücadele biçimleriyle sınırlanması, bu temelde pratikleşmesi ve hatta buna bağlı olarak ortaya çıkan örgüt ve kadro anlayışlarıdır. Ki bunun çıkış noktasında, değişik çarpışmalar içerisinde, özellikle de belli bir süreçten itibaren yoğunlaşan ve ideolojik-siyasi tasfiyecilik saldırılarına paralel olarak fiziki saldırılarıyla boyutlanan, aynı

zamanda düşmanın kentte ve kırdada askeri ve teknik üstünlük elde etmesiyle, devrimci yapıların mücadelesinin politik askeri biçimlerini kullanmada giderek kapasite kaybetmeleri, gerilemeleri, illegal yapılarının değişik darbeler alması ve aynı zamanda da düşman teknolojisi karşısında bir üstünlük sağlayamamaları ya da bunları boşa çıkaramamalarıyla bu örgütlenmelerini kaybetmeleri var. Fiziken de fiilen de mücadelenin fiili meşru biçimleriyle, giderek de yasal biçimleriyle sınırlanmaları bu temelde gelişen bir durum oldu. Bu maddi durum giderek duygu ve düşünüş üzerinde de basınç oluşturarak bunun zihniyetini ortaya çıkarmaya başladı.

Mücadele görüş açısının da ufkunun da giderek yasal biçimlerle sınırlanması şeklinde gelişen bir durum olarak tanımladık yasal devrimciliği. Devrimci niyetler, devrimci amaçlar temelinde kendini var eden, ancak buna uygun bir politik mücadele tarzını örgütlemeyen bir durumu tanımladık.

Mücadelenin değişik araç ve biçimlerini kullanamamanın ve kendisini yasadışı biçimde örgütleyememenin, dolayısıyla sadece yasal ve fiili meşru biçimlerle sınırlanmanın,

aynı zamanda politik iddialarda da devrimci mücadelenin değişik araç ve biçimlerini kullanma kararlılığında da, yasadışı illegal yapıyı yeniden inşa etme kararlılığında da değişik tipte zayıflıkları ortaya çıkarması hem mümkün, hem de çeşitli biçimlerde zaten gerçekleşiyor. Bu tablo, aynı zamanda onun kadrolarını da

Yasal devrimcilik eleştirisi, aynı zamanda, politik mücadelenin bütün araç ve biçimlerini kullanmakta ısrar etme, illegal temelde örgütlenme ve illegal temelde mücadele yürütmekte ısrar etme ve bunun araçlarını geliştirme konusunda iddia ve kararlılığı korumayı ve pratik olarak da bunu sürdürmeyi kapsıyor.

şekillendirmeye, aynı zamanda onun kültür ve yaşam tarzını da kurmaya, bu riskleri de devrimci saflarda doğurmaya başlıyor.

Dolayısıyla yasal devrimcilik görüş açısı, düşünüşü ve pratiği, devrimci hareket içerisindeki sonuçlarıyla da, belki daha sonra ayrınıltandırılabilir, saflarımıza yansıyan boyutlarıyla da eleştiri konusu oldu. Çünkü bu dönemin politik savaşımının temel özelliği irade kırmak. Yani irade kırma savaşı yürütüyor

faşist şeffik rejimi, özelde PKK'nin, devrimci hareketin ve partimiz MLKP'nin merkezinde durduğu savaşı, tasfiyeci saldırılarını irade kırma hedefiyle yürütüyor. Örneğin, kırdaki gerillacılık yapılamaz, kentte gerillacılık yapılamaz, artık silahlı mücadele biçimleriyle ilerlenemez, artık merkeziyetçi yapılarla ilerlenemez, artık yeraltında konumlanılamaz, yeraltı yaşamını örgütlemek sürdürülemez, illegal bir parti yapısı korunamaz, sürdürülemez, örgütleri işletilemez, düşman denetiminin dışında hareket etme olanağı yoktur, her şey merkezileşmiştir ve çok yüksek tekniklerle herkes ve her şey izlenmektedir, dolayısıyla artık bu sınırların dışına çıkan bir politik mücadele imkansızdır dedirtmek istiyor. Devrimci yapıları fiziken de bu sınıra getirmeye çalışıyor, ama bundan daha da önemlisi, bunun görüş açısını, duygusunu örgütlemeye çalışıyor. O yüzden belki sadece askeri olarak düşünse daha küçük bir kuvveti sevk edeceği bir kır saldırısına, Dersim özel olarak örneklenebilir buna, on binlerce askeri kapsayan bir kuvvetle giriyor. Amaç sadece fiziken oradaki gerillayı darbelemek değil, aynı zamanda bunun yapılamayacağına, artık kırdaki gerilla savaşımının bittiğine ikna etmek. Yani kitleleri ikna etmek, antifaşist kesimleri ikna etmek. Kentlerde devrimci yapıları yasal sınırlara doğru zorlamak ve illegal biçimde örgütlenilemeyeceğini, barınılmayacağını, mücadele edilemeyeceğini benimsetmek. İrade kırma savaşımının özü, bu hattan ilerlenebilir mi, politik savaşım böyle kazanılabilir mi sorularına olumsuz cevaplar örgütlemektir. Dolayısıyla yasal devrimcilik hem politik çizgi olarak, hem de bunun ortaya çıkar-

dığı ideolojik, kültürel şekillenme olarak, devrimci hareketin önündeki çok büyük bir risktir.

Biz, yasal devrimcilik hattında konumlanmaya ve bunun da görüş açısını kurmaya karşı hem devrimci harekete uyarıcı olduk, hem de bunun bütün örnekleriyle ve ideolojik sonuçlarıyla saflarımızda da mücadele ettik. Dolayısıyla yasal devrimcilik eleştirisi, aynı zamanda, politik mücadelenin bütün araç ve biçimlerini kullanmakta ısrar etme, illegal temelde örgütlenme ve illegal temelde mücadele yürütmekte ısrar etme ve bunun araçlarını geliştirme konusunda iddia ve kararlılığı korumayı ve pratik olarak da bunu sürdürmeyi kapsıyor kendi açımızdan. Çünkü burada ısrar edilmezse, sadece niyetlerle, sadece söylemlerle, sadece sözle üretilebilecek bir şey değil devrimci savaşım.

Kerim Gökdeniz: Ali Yerlikaya ile ilgili önceki soru ideolojik-siyasi tasfiyeciliğin taşıdığı hedefleri apaçık gözler önüne seriyor. Yani burjuvazi için, faşizm için, sömürgecilik için huzur gerekiyor. Dizginsiz sömürünün önündeki engellerin tasfiye edilmesi gerekiyor, bölgesel yayılmacılığın önündeki engellerin tasfiye edilmesi gerekiyor, işbirlikçi tekeli burjuvazinin gerek Türkiye ve Kürdistan'da gerek bölge ülkeleri içinde çıkarlarının en yüksek biçimde geliştirilmesi için hangi engeller varsa, bunların ortadan kaldırılması gerekiyor. Bu ihtiyaca cevap vermek için ideolojik-siyasi tasfiyecilik saldırısı örgütlüyor devlet. Bunu başaramadığı yerde, ki başaramadı, bugün Ali Yerlikaya'nın söylediği gibi onları yok etmek istiyor.

Belirli siyasi koşullar altında işbirlikçi tekeli burjuvazinin belirli

ihtiyaçlarıyla, faşist sömürgeciliğin belirli ihtiyaçlarıyla belirlenmiş bir zeminde ortaya çıkıyor bu ideolojik-siyasi tasfiyecilik. Bunu biz 1987'den sonra gördük, nihayetinde ideolojik-siyasi tasfiyeciliğin bir biçimi olarak yasal parti kuruldu. Bu parti silahlı mücadele biçimlerine başvurmayacağını, kitle şiddeti biçimlerine başvurmayacağını, gizli, yasadışı örgütlenmeden uzak duracağını yasal olanaklarla faaliyet yürüterek bir kitle gövdesi edineceğini, bu kitle gövdesiyle değişik politik ve toplumsal gelişmeler sağlayacağını söylüyordu. Sonra o yasal parti, adını hatırlatacak olursak ÖDP, bu zeminde de anlamlı hiçbir başarı sağlayamadı; Türkiye ve Kürdistan devriminin sorunlarına, ihtiyaçlarına çarparak, kendisini bir hizipler partisi olarak kuran gruplardan daha fazla gruba parçalandı.

Keza 1991'den sonra faşist devlet terörü ve dünyadaki gelişmeler belirli partileri artık illegal örgütlenme yapılamayacağına, illegal mücadele yürütülemeyeceğine, özgür ajitasyon-propaganda çalışmalarının yürütülemeyeceğine, silahlı biçimlerle mücadele edilemeyeceğine ikna etti. Onların bir kısmı da yasal sosyalistliğe yöneldiler. Sözde ne söylerlerse söylesinler, başka tipte hiçbir hayat belirtisi görülmedi onlarda. Başka tipte mücadele araç ve biçimlerinin, örgütlenmenin işareti görülmedi.

20 Temmuz 2015 Suruç katliamından sonra yeni bir dönem başladı, yeni siyasi koşullar oluştu. Bu siyasi koşullar esasen devletin en merkezi biçimde örgütlenmesinin adımlarını atma yönelimiyle ortaya çıktı. Sonrasında kesintisiz, giderek genişleyen, sistematik, insanların gündelik hayatlarını da kapsayacak

tarzda bir faşist terör geliştirilmeye başlandı. Bu süreğen faşist terör dalgası koşullarında kitleler geriye çekilmeye itildi. Ve bu koşullar altında devlet emperyalist devletlerin büyük desteğiyle bazı teknolojik atılımlar yaptı, NATO'nun, İsrail'in, çeşitli devletlerin teknik desteğiyle askeri alanda, askeri sanayide kimi atılımlar yaptı ve bunları kır gerillasına, kent gerillasına karşı, illegal örgütlenmeye ve silahlı mücadeleye karşı kullandı. Mücadelenin siyasi koşulları hızla değişti ve büyük yeni zorluklar, henüz hazır olunmayan tipte zorluklar ortaya çıktı. Bu, yaygın ve süreğen tutuklamalarla birleşti, kırlarda ve kentlerde katliamlarla birleşti. Bu koşullar altında devrimci saflarda düşünüş biçimi etkilenmeye başladı, direnen saflarda etkilenmeler başladı. Yani esasen mücadelede illegal örgütlenmeyle gidilip gidilmeyeceğinden, silahlı mücadele biçimlerinin, devrimci kitle şiddeti biçimlerinin kullanılıp kullanılmayacağından başladı, bu giderek fiili meşru mücadelenin yürütülüp yürütülemeyeceğine kadar geldi. Yasal sınırlar içinde kalmalı mıyız, onun dışına çıkmalı mıyız sınırına kadar geldi. Mesele sadece örgütsel güç zayıflığı nedeniyle bir çizgiyi, anlayışı, tarzı uygulayamamak olsa, bu koşullarla, örgütsel güçle bağlı geçici bir durum olurdu. Ama buradan yavaş yavaş çıktığını ve bir anlayış, bir zihniyet sorununa dönüşmeye başladığını gördük. Çizgi sürekliliğinin ve çizgi kararlılığının silikleşmeye başladığını gördük.

Bu tabii ki masa başında oluşturulmadı, tartışılarak hangisi doğrudur zemininde oluşturulmadı, devletin bütün bu taktik üstünlüğü koşullarında, terörü koşullarında, yok etme

saldırıları koşullarında düşünceler, iradeler buraya doğru itildi. O nedenle devrimci hareket büyük bir tehlikeyle karşı karşıya geldi. İdeolojik-siyasi tasfiyecilik yayılmaya başladı, devrimden kaçış, devrimci örgütlenmeden kaçış, devrimci fedakarlıktan kaçış, devrimcilerin öncü sorumluluklarından kaçış artmaya başladı. Bunun teorisi daha rahat yapılmaya ve bu koşullar altında yasal devrimcilik mubah görülmeye başlandı. Yani devrimci iddiamızı, devrimci programımızı, devrimci görüşlerimizi kitabi olarak koruyacağız, kongre zabıtlarında koruyacağız, kararlarda koruyacağız, yayınlarda koruyacağız, ama bunun gereklerine uygun bir pratik içine girmeyeceğiz, bunu taktik bir akıllılık olarak göreceğiz, bunu günün toplam ihtiyacının ürünü olarak göreceğiz. Ki paralel biçimde fiili meşru mücadelenin, devrimci kitle şiddetine dayalı biçimlerin, politik askeri biçimlerin tekrar ne zaman kullanılacağı, buna ilişkin adımların ne zaman atılacağı da gündem olmaktan çıkmaya başladı. Bu, gücün büyüklüğü ya da küçüklüğü ile ilgili bir mesele değil. Bu, eylem sayısı ile ilgili bir mesele de değil, hatta eylem niteliği ile ilgili bir mesele de değil. Zayıf gücünüzle, sınırlı gücünüzle bu doğrultuda çaba harcayıp harcamadığınızla ilgili. Yani illegal örgütlenme yönelimi içinde olup olmadığınızla ilgili, milis çalışması için bir çaba harcayıp harcamadığınızla ilgili, şurada bir müfreze kurup kurmamanızla ilgili.

Günümüzde bu tehlike daha da büyüdü. İdeolojik-siyasi tasfiyecilik saldırılarıyla boyun eğdirilemeyen PKK'yi fiziki olarak yok etmek istiyorlar, boyun eğdirilemeyen MLKP'yi fiziki olarak yok etmek

istiyorlar. Onların önderlik kadrolarını, yalnızca parti önderliğinde yer alan kadrolarını da değil, daha geniş önderlik potansiyelini yok etmek istiyorlar. Hava suikastlarıyla, değişik tipte kara suikastlarıyla, yaygın tutuklamalarla hedefledikleri bu. Her biçimle buna yönelmiş durumdalar. Bu aynı zamanda, başkalarına “işte böyle yapmayın, direnen ve savaşan pozisyonunuzu terk etmezseniz bunlar gibi suikastlara uğrarsınız, kentlerde katledilirsiniz, yaygın ve süregelen tutuklamalara maruz kalırsınız” mesajıdır. Bunun büyük bir tehlike olduğunu düşünüyor 7. kongre ve partimiz.

Peki, bu ideolojik-siyasi tasfiyeciliğin veya yasal devrimcilik zihniyetinin partinizin saflarında etkileri olmadı mı? Halihazırda bu tür etkilerden tam olarak arındığınızı söyleyebiliyor musunuz?

Berçem Güneş: 20 Temmuz 2015 sonrası partiler, örgütler, onların önderlikleri, kadroları ve güçleri için bir sınav dönemi oldu. Partimiz bu sınavdan temel örgütleri, kadro yapısı ve üye gücü şahsında başarıyla geçti. Bu gerçekliğimize karşın, ideolojik ve siyasi tasfiyeciliğin partimiz saflarında özellikle 2019’dan başlayarak değişik düzeylerde etkileri oldu. Ama partinin temel politikalarını, politik çizgisini etkileyecek bir düzey aldığı söylenemez bunların.

Bu kapsamda, birinci olarak, tek tek kadrolar ve üyeler içinde umudunu yitirenler, yılgınlığa düşenler, inancını kaybedenler, düşmanın gücünü mutlaklaştıranlar, fedakarlık gücünü kaybedenler olduğunu, bu temelde geriye çekilmeler veya saflarımızdan kopuşlar olduğunu söy-

leyebiliriz. Bunların bir kısmı açıkça kendi gerçeğini teslim eden tarzda gerçekleşti, bir kısmıysa bu geriliklerin yer yer teorize edilmesi biçimlerinde gerçekleşti.

İkinci olarak, parti saflarında örgütlülüğü, mücadeleyi sürdüren kuvvetler içinde, partinin politik mücadele anlayışına ve tarzına dair kuşku, düşmanla bu düzeyde savaşan bir parti çizgisinin bu dönemde yararlı olup olmadığı biçiminde geri

Partimiz bu sınavdan temel örgütleri, kadro yapısı ve üye gücü şahsında başarıyla geçti. Bu gerçekliğimize karşın, ideolojik ve siyasi tasfiyeciliğin partimiz saflarında özellikle 2019’dan başlayarak değişik düzeylerde etkileri oldu.

düşünceler de gelişti. Partinin politik mücadele tarzına ilişkin belirleyici nitelikte bir tartışma olduğunu söyleyemeyiz ama, kitlelere gidişte belli bir kapanmanın ve yabancılaşmanın saflarda etkisini gösterdiği koşullarda, bu duruma, partinin öncü mücadeleye tarzının, politik mücadelede kendini en ileri tarzda ortaya koyuşunun, güçlerini bu politik mücadelenin ihtiyaçlarına göre düzenlemesi ve seferber etmesinin yol açtığı biçiminde görüşler gelişti. Aynı koşullar ve gelişim zorlukları zemininde yasal devrimcilik görüşü açısı da belli etkilerini hissettirdi. Yasal ve fiili meşru mücadele sınırları içinde

düşünme, politik mücadelenin gelişimini, örgütlenme sorunlarını bu sınırlılıkta ele alma, buna bağlı geri ideolojik şekillenmelerin gelişimi ve devrimci görevlerle ilişkilenişte zayıflamadan günlük yaşam disiplini ve kültürünün zedelenmesine dek değişik sonuçları, örgütsel darbelere, yalana dayalı faşist psikolojik savaş, savaşımın getirdiği değişik bedellere ruhsal hazırlık zayıflığı şeklinde yansımaları oldu. Bundan öte, mücadele araç ve biçimlerinde yenilenme ihtiyacı etrafındaki arayışların, tüm mücadele araç ve biçimlerinin kullanılmasının sorgulanmasına evrildiği değişik örnekler olabildi. Sonuçta, evet, komünist kadrolar ve parti gövdesi nezdinde değişik tipte etkileri oldu ideolojik-siyasi tasfiyecilik saldırılarının.

Tam olarak arındık mı sorusuna gelirsek; bu canlı, yaşayan, mücadele eden bir parti için olanaksızdır. Kitlelerle temas halinde, etkileşim halinde olan, onlar içinde örgütlenen, düşmanla çarpışmaya giren, bunun değişik bedellerini göğüsleyen ve sonuçlarına katlanan, kadrolarının gözaltı, tutuklama ve şehadet yaşadığı, günbegün değişik biçimlerde saldırılara maruz kaldığı koşullarda etkin tarzda mücadele yürüten canlı bir parti bakımından, kuşkusuz ki politik düzeyde de, ideolojik düzeyde de değişik etkilenmelere açıklık her zaman söz konusudur. Başka türlü de olamaz. Tıpkı belirli politik askeri mücadele biçimlerinin kullanıldığı bir savaşım çizgisi içerisinde değişik bedeller ödemekten kaçınamayacağınız gibi, ama aynı zamanda bu savaşımın içerisinde yer yer ihanet, yer yer başkaca düşkünlük biçimlerinin yaşanmasından da kaçınamayacağınız gibi, eğer politik

savaşımınla ilişkinizi bu şekilde kuruyorsanız, bu etkilere değişik biçimlerde maruz kalırsınız.

Fakat arınma diyebileceğimiz duruma hangi ölçüden soru sormalıyız? Şu önemli: Bu savaşımın tam içerisinde, tam ortasında 7. kongreyi yapmış olduk. Kongre bütün bu sorunları ele aldı. Faşizmin devrimci hareketi saldırı saldırı, darbeyle darbeyle, katlede katlede belli bir düşünce tarzına, belli bir hareket tarzına zorlamaya çalıştığı yılları yürüdü. Bu saldırıların hepsine, üstelik de çok şiddetli biçimleriyle maruz kaldık. Bu savaşımın belli bir döneminde 7. kongreyi düzenlemiş olduk, bu sorunları tartıştık. Politik askeri mücadele deneyimlerimizi ve burada geldiğimiz noktayı, düşmanın askeri teknolojiye dayalı taktik üstünlüğü de dahil olmak üzere savaşımın güncel koşullarını tartıştık. Politik mücadele içerisinde partinin bütün bu yıllardaki duruşunun bir değerlendirmesini yapmış olduk. Politik mücadelede öncü tarz dediğimiz mücadelelerin değerlendirmesini yaptık. Değişik bakımlardan kendimizi eleştirdik, nerelerde yetersiz kaldığımızı tartıştık. Örneğin kitlelerle buluşma düzeyimizi tartıştık. Örneğin partinin illegal yapısının geliştirilmesi konusundaki değişik yetersizliklerimizi tartıştık. Fakat ideolojik-siyasi tasfiyeciliğe karşı duruşun temel kıstası olacaksa, ki olmalı, örneğin politik ve ideolojik hedeflerimizi tartışılır görmedik, yerinde bulduk. Hatta burada iddiayı yükseltme temelinde, bunu nasıl en iyi biçimlerde hayata geçirebiliriz, geçiremediğimiz ya da başarısız olduğumuz koşullarda neyi eksik yaptık, neyi daha iyi yapmalıyız, bu sorular temelinde tartışmış olduk. Ya da politik mücadele tar-

zımız, mücadelenin özellikle politik askeri biçimlerinin kullanılması konusunda 7. kongrenin kararları çok berrak ve nettir. Buralarda partinin bir çizgi kırılmasına, bir politik iddia kaybına uğramadığı, ideolojik-siyasi tasfiyecilikle dönem boyunca açık ideolojik mücadele yürüttüğü, çizgi sürekliliğini, önderlik sürekliliğini, politik mücadele anlayışı ve tarzını koruduğu, 7. kongre kararlarında en somut, en net şekilde denetlenebilir. İkincisi, partinin pratiğinde, eylem çizgisinde, bugüne kadar ve bugünden sonra denetlenebilir ve denetlenecektir.

Bu ölçülerden bakıldığında, çok rahatlıkta, bu etkileri ciddi biçimde yenilgiye uğrattığımızı, ideolojik-siyasi tasfiyecilik saldırısının dönem içindeki etkilerinin ya da dönem içinde partimiz bakımından somut hedeflerinin, örneğin partinin ideolojik çizgisinde şöyle bir kırılmaya, siyasi savaşımında şöyle bir kararsızlığa ya da bocalamaya yol açma gibi somut hedeflerinin boşa çıkarıldığını, bu anlamda bir arınmanın söz konusu olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Kalanıysa her günkü mücadelemizde yeniden yeniden ortaya çıkacak sorunlar, yeniden yeniden verilecek mücadelelerdir. Bu konuda partinin kararlılığı esastır.

Fakat şunu eklemek lazım: devrimci hareket bakımından da partimiz bakımından da, bir önceki soruda tartıştık, yasal devrimcilik riskini, ideolojik-siyasi tasfiye riskini belli bir fiziksel durum ve zorlanma ortaya çıkarıyor. Yani maddi koşullardan bağımsız, keyfi, niyete bağlı değil. Dolayısıyla bütün devrimci yapılar gibi partimiz için de, bu etkilere daha az açık, daha az kırılğan, daha kuvvetli hale gelmenin temel yo-

lu tabii ki bunun maddi koşullarını oluşturmak, partinin illegal yapısını güçlendirmek, devrimci olanaklarını çoğaltmak, devrimci savaşımını yükseltmektir. Tasfiyeciliğe karşı mücadele gücünü yükseltmenin esas dayanağı bunların pratikte vücut bulması olacaktır. Bu doğrultuda yüksek bir kararlılığı var partinin.

İllegal Varoluş Ve Faaliyete Örnek MLKP 7. Kongresi

Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da örgütlenmenin ve mücadelenin yasadışı ve şiddete dayalı biçimlerinin devreye sokulmasında hem Kürt ulusal demokratik hareketinin hem de Türkiyeli devrimci parti ve örgütlerin olağanüstü zorlandıkları görülüyor, ki buna siz de vurgu yaptınız. Peki bu zorlanma halini nasıl, hangi biçimlerde aşmayı düşünüyorsunuz? Yapısal yenilenmelere ihtiyaç duyuyor musunuz, bu konuda neler söylersiniz?

Berçem Güneş: Evet, zorlanma hali açık bir gerçek. PKK'nin çabaları, adımları ortada. Biz de durumu değiştirmek için çalışıyoruz. Politik mücadele pratiğimizde yanıt bulacağımızı düşünüyoruz bu sorunun.

Düşmanın, karşıdevrimin şu anki kuvvet üstünlüğü siyasi örgütlenmesine ve teknik, teknolojik temelde çeşitli gelişmelere dayanan taktik bir üstünlük. Bunun bir zeminini bütün zor örgütlerinin, bütün askeri örgütlenmelerinin faşist şeffik rejimi altında merkezileşmesi, dolayısıyla irade ve olanak merkezileşmesi oluşturuyor. İkincisi de, denetim ve takip araçları, saldırı araçları bakımından teknolojik avantajlar elde etmesi. Bu taktik bir üstünlüktür. Mutlak bir

başarı zaten elde edemez. O temelde Kerim yoldaş, Ali Yerlikaya'nın sözleriyle ilgili sorunuz üzerinden yanıt vermişti. İşçi sınıfı ve emekçilerin talepleri, mücadeleleri yerli yerinde durduğu sürece bu savaşım sonlandırılmaz, çünkü bu savaşım başka bir savaşım değil, sınıf savaşımı. PKK'yi, partimizi, devrimci örgütleri ağır bir askeri yenilgiye uğratmadan stratejik üstünlük de el-

Bugün eskisinden çok daha zorlu koşullar altında olacağının bütün bilinci ve bilgisiyle, karşıdevrimin, devletin çizdiği sınırlar içerisinde kalınarak devrimci mücadelenin yükseltilemeyeceğine inanıyoruz.

de edemez, şimdiye kadar elde edemedi, edemeyeceğine de inanıyoruz. Ancak Türkiye ve Bakur'da taktik üstünlük içerisinde. Dolayısıyla buna karşı değişik biçimlerde bir yenilenme ve savaşım düzeyini yükseltme ihtiyacı var, bu bütün yapılar bakımından da böyle.

Bu koşullar altında bu araçlar kullanılamaz, bu mücadele biçimleriyle mücadele yürütülemez biçiminde bir görüş açısının, bir fikrin saflarımızda karşılık bulmadığını belirtmiştik. Devrimci hareket bakımından en önemlisi, bu fikrin yenilgiye uğratılmasıdır. Tabii yine en belirleyici görüş açımız olarak kongre kararlarına ve sonrası pratiğe dayanarak konuşmuş oluyoruz, burada kararlılığımız

açık. Çünkü mesele şu: tümüyle eski tarzda mücadele yeterince geliştirilemiyor, bu bakımdan devrimci hareketin sınırları var. Ama şimdi buradan, mücadelenin herhangi bir biçimde geliştirilemeyeceğine giden çok kısa bir yol, çok kolay bir yol var. Bu yolu seçmediğimizi ve seçmeyeceğimizi söyleyebiliriz rahatlıkla.

Ama bu konularda eylemlerle, pratikle, devrimci mücadeleyle konuşmayı tercih edeceğiz. Biz örneğin FESK kurulduğunda, eylemler yapmadan önce "biz böyle yaptık, yapacağız" diye duyurular, açıklamalar yapmadık. Açıklamayı FESK'in eylemleri yaptı. Ya da Rojava devrimine fiziken, fiilen katılma yönelimine girdiğimizde, bunu önden ilan etmedik. İlanı ölümsüzleşirken Serkan Tosun yoldaş yaptı. Bugün eskisinden çok daha zorlu koşullar altında olacağının bütün bilinci ve bilgisiyle, karşıdevrimin, devletin çizdiği sınırlar içerisinde kalınarak devrimci mücadelenin yükseltilemeyeceğine inanıyoruz. Tümüyle bunun bilinciyle hareket ediyoruz, bunun pratik mücadelemizde somut karşılıklarını oluşturmaya çalışacağız.

Kerim Gökdeniz: 20 Temmuz 2015 sonrası süreçte faşist şefflik rejimi illegalite koşullarını kendi lehine bozacak tarzda bazı teknik adımlar attı. Devlet sınırlarında fiziki ve teknolojik engelleri yoğunlaştırdı. Kırılarda hava denetimine dayalı, yani keşif ve saldırıya dayalı bazı adımlar attı. Bunun getirdiği zorluklar oldu. Bütün bu zorluklar altında Bakur Kürdistan'da dağlarda gerilla her şeye rağmen mücadelede ayak diredi. Kentlerde FESK mücadelede ayak diredi, yaşama gücü gösterdi. Değişik devrimci parti ve örgütler

Bakur Kürdistan'da, Dersim'de varlıklarını devam ettirmeye çalıştılar. Hava saldırılarında şehit düşen gerilla gücünün büyüklüğü, sonrasında güç takviyesinde çıkan engeller belli sınırlamalara, gerilemelere yol açtı. Bunun getirdiği zorluklar görülüyor, ama nasıl ki faşist sömürgecilik devlet olanaklarına, uluslararası teknik ve mali desteğe bağlı olarak adımlar atabiliyorsa, ulusal demokratik hareket, komünistler ve devrimciler de yaratıcılıklarına, fedakarlık güçlerine ve halkların desteğine dayalı yeni adımlar atmak için çaba harcıyorlar ve yeni adımlar atacaktırlar. Gerek illegal örgütlenme ve özgür mücadele biçimlerinin kullanılması, gerek silahlı mücadele biçimlerinin kullanılması konusunda muhakkak bugünkü tıkanma noktaları aşılabilecektir.

Söylediğim gibi, tüm zorluklara rağmen PKK güçleri Bakur dağlarında ayak diremeye devam ediyor. FESK şehitlere, tutsaklıklara, takviye sorunlarına, illegalitenin değişmeye başlayan koşullarına karşın kentlerde yedi yıl kararlı biçimde tutunmayı başardı. PKK gerillasının Mersin ve Ankara eylemleri yeni dönemde gerçekleşti. Gelecek perspektifinden bakarsak, Medya Savunma Alanları'nda ortaya çıkarılan fedakarlık gücüne, kararlılık gücüne dayalı ve teknik yaratıcılığı zenginleştiren savaş tünelleri atılımı, hava araçlarının, keşif araçlarının etkisizleştirilmesine dönük değişik adımlar tıkanmayı aşmanın yol, yöntem ve tarzının kurulabileceğinin güncel kanıtları olarak karşımızda duruyor. Ya da illegal varoluş ve faaliyet açısından düşünersek, illegal temelde örgütlenen 7. kongremiz, onun çalışmaları, hazırlıkları, başarısı olumlu bir örnektir.

Devrimci harekette politik mücadele anlayış ve tarzıyla bağlı çizgisini koruma kararlılığına sahip, parti ya da örgüt adını yaşatmayı, ne olursa olsun bir grup olarak varlığını sürdürmeyi amaçlarının, söz-eylem tutarlılığının önüne geçirmeyi kabul etmeyecek, varlığını çizgisinin gereklerini yerine getirme kararlılığıyla anlamlandırarak parti ve gruplar kendilerine bir yol bulacaklardır.

Öncelikli Hedefimiz Daralma Sürecini Tersine Çevirmek

30. yıl kapsamındaki özgün ve somut hedeflere dair soruyu yanıtlarken üzerinde durduğunuz noktalardan biri örgütsel daralmayı aşmak ve kitle çalışmasında gelişme sağlamaktır. Bunu, yani örgütsel daralma sürecini tersine çevirme ve kitle çalışmasında silkinme hedefini 7. kongrenizin yayınlanmış belgelerinde de görüyoruz. Kongrenizden bugüne partinizin kitle çalışmasındaki gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bugün örgütsel daralmayı aşmanın neresindesiniz?

Kerim Gökdeniz: Partimizin bütün siyasal çalışmaları, örgütsel çalışmaları, ideolojik çalışmaları kitleleri kazanmak, örgütlemek, onların mücadelenin öznesi haline gelmesinin zeminini yaratmak temelindedir. Ve bütün tarihi boyunca kitleler içinde örgütlenme, partiyi bir önder parti düzeyine yükseltme hedefi hep korunmuştur, öncelikle bunu vurgulamak lazım. Partimizin tarihine, onun kendine ilişkin değerlendirme ve hedeflerine baktığımızda, kitle çalışmasının, yani işçi sınıfını örgütleme, emekçi kitleleri örgütleme, kadın kitlelerini, genç kitleleri örgüt-

leme hedefinin her zaman önde olduğunu görüyoruz. Her türlü eylemi de bu hedefe tabidir. Bundan tecrit bir faaliyeti yoktur. Bu bir grevle dayanışma da olabilir, bu bir politik askeri eylem de olabilir. Bunlar bizim kitlelere belirli düşünceleri taşıma, duyguları taşıma, örgütlenmeyi taşıma çalışmalarımızın birer parçasıdır.

Bu daralma süreci özel koşullar altında oluşmuş bir süreç. Üç nedeni var. Birincisi, diktatörlüğün vurduğu örgütsel darbelerle oluşan boşlukların sonuçlarıdır. İkincisi, pandemi döneminin, o iki yıllık evlere kapanma döneminin bazı sonuçlarıdır. Üçüncüsü, kitlelerin geri çekilme döneminin bu kadar uzaması, kitle çalışmasına biraz mesafeli olma duygu ve düşüncesini artırmış ya da atak bir kitle çalışması yürütme cesaretini sınırlayıcı olmuştur. İdeolojik-siyasi tasfiyecilik saldırısıyla buluşan bir zeminde geliştikleri için bunların her biri olağandan daha büyük etkide bulunabilmiştir. Sonuçta, parti kitle çalışmasının en yaygın biçimde yürütülmesinde gerilemiş, değişik kentlerde sürdürmeye devam ettiği çalışmaları ise daralmıştır. Bunu tersine çevirmek 7. kongrenin belirlediği öncelikli hedeftir.

7. kongre sonrası görece kısa dönem kitle çalışmasında ideolojik engelleri aşma, pratik engelleri, yani enerji zayıflığı, iddia zayıflığı, örgütsel ataklık zayıflığı gibi engelleri aşma yönünde adımlar attığımız ve bu daralmayı bilinçli, iradi biçimde tersine çevirmeye yöneldiğimiz bir dönem olarak değerlendirebiliriz. Kararlılıkla bu yolda yürüyecek partimiz.

Peki, kitle çalışmasının özgün bir boyutu olarak işçi sınıfı içindeki, işçi kitleleri arasındaki çalışmanın gelişimi nasıl? İşçi sınıfının müca-

deleleriyle daha etkin ilişkilenecek ve işçi kitleleriyle bağlarınızı güçlendirmek için önümüzdeki dönemde hangi adımları atacaksınız?

Kerim Gökdeniz: Bu vesileyle partimizin onur üyeleri olan parti öncesi dönemin işçi önderlerini, militanlarını, taraftarlarını ve 10 Eylül 1994'ten günümüze ölümsüzleşen işçi yoldaşları anmak isteriz. MLKP'nin ilk şehidi Erdal Balcı yoldaş genç bir işçiydi. Merkez Komitemizde görev yürütmüş Süleyman Yeter yoldaş ve aralarında Kızıl Müfrezeler kurucu komutanımızın, FESK-Kürdistan Kır Birlikleri kurucu komutanımızın, FESK-Karadeniz Kır Birlikleri, FESK kent müfrezeleri komutanlarımızın da bulunduğu 20 yoldaş işkencehanelerde, polisle girilen sokak çatışmalarında, kentlerin kuşatılmış kızıl müfreze üslerinde, dağlarda, Rojava savaş siperlerinde ölümsüzlüğe uğurladık. Son nefeslerine değin özgürlük ve sosyalizm kavgasına bağlı kalan on işçi yoldaş hastalıklar ve kazalar kopardı bilfiil mücadeleden. Nihayetinde partimiz işçi sınıfı içinden üyeler, kadrolar kazandı, yetiştirdi. Onlar yönetici militanlar oldular, komutanlar oldular, gerillalar oldular, büyük kitle önderleri oldular. Faşizme, inkarcı sömürgeciliğe, erkek egemen sisteme ve kapitalist düzene karşı savaşım yürüttüler. Özgürlük ve sosyalizm için dövüştüler.

En baştan şunu söyleyelim: partimiz işçi sınıfının ideolojik ve siyasi olarak devrimin önder gücü olduğu, sosyalizmin kuruluşuna önderlik edecek yegane sınıf olduğu konusunda nettir. MLKP işçi sınıfının önderlik kapasite ve yeteneğine tam bir güven duyuyor. Mesele mevcut işçi sınıfının bu niteliklerle hareket

etmesinin nasıl, hangi araç, biçim ve yollarla gerçekleşeceği, bir başka ifadeyle onun sınıf bilinci temelinde örgütlenmiş ve hareket eden bir güç haline nasıl geleceğidir.

Partimizin gerek kadroları gerekse gövdesi işçiler ve emekçiler içinden, emekçi halk gençliği içinden gelen yoldaşlardan, kuvvetlerden oluşuyor. Yani küçük burjuva bir gövdeye dayanan, kadroları bu temelde şekillenen bir parti değiliz. İşçi sınıfı çalışmamız, elbette işçi sınıfının devrimde ideolojik, politik bakım-

Partimiz işçi sınıfının ideolojik ve siyasi olarak devrimin önder gücü olduğu, sosyalizmin kuruluşuna önderlik edecek yegane sınıf olduğu konusunda nettir. MLKP işçi sınıfının önderlik kapasite ve yeteneğine tam bir güven duyuyor.

dan önder bir sınıf olma niteliği taşıdığı görüşüne dayanıyor, bunun gerçekleşmesi hedefine bağlı olarak yürütülüyor. Diğer bütün çalışmalarımız, örneğin ittifak, birleşik cephe çalışmalarımız, işçi sınıfıyla geriye kalan güçler arasında, yani devrimin bütün kuvvetleri arasında, devrimin potansiyel kuvvetleri arasında böyle bir ilişki kurmaya, işçi sınıfı önderliğinde devrimi geliştirmeye dönük. Bir bütün olarak işçi sınıfının siyasi mücadelelerine ya da tek tek fabrikalarda, işletmelerde işçilerin günlük mücadelelerine, ekonomik, demok-

ratik mücadelelerine katılmak, onu örgütlemek konusunda süregelen bir çabamız var. Bu, örgütsel gücümüzle sınırlı kuşkusuz. Yani kaç şehirde örgütlüsek ya da ne kadar alanda çalışabiliyorsak, işçi sınıfı içinde de o kadar çalışabiliyoruz, buna o kadar güç ayırabiliyoruz.

Biliniyor, işçi sınıfı içindeki çalışmanın, örgütlenmenin koşullarında da büyük değişiklikler oluşmuş bulunuyor. Dünya çapında da böyle, Türkiye ve Kürdistan'da da böyle. Neredeyse yüzde 92'lik bir bölümün sendika üyesi bile olmadığı, sendikal örgütlülüğün doğan haklarını bile kullanmadığı koşullarda işçi sınıfı içinde çalışıyoruz. Eski kuşak mücadele deneyimlerine sahip işçilerin büyük bir kısmı şimdi fabrikalarda değil, işletmelerde değil, sendikalarda değil, bunun yarattığı dezavantajlar var. Taşeronluk gibi çok önemli bir dezavantaj var. Yasal barajlar, sendikal örgütlenmenin önündeki engeller var. Grev hakkına dönük sayısız yasak var. Ve Kürt ulusal özgürlük talebi karşısında, Türk şovenizmi gibi Türk işçilerin sınıf bilincini zehirleyen, işçi sınıfını güçten, takatten düşüren, çok değişik sorunlar etrafında egemenlerin, düzenin yedeği haline getiren devasa bir engel var. İşçi sınıfının değişik ulus ve ulusal topluluklardan erkek bölüğünü pençesine alan, bu konuda burjuvazinin yedeği durumuna düşüren erkek egemenliğini var. Tüm bunların bilincinde olan bir çalışma yürütüyor, mevcut güç ve olanaklarımız çerçevesinde de olsa bu faaliyeti ulaşması gereken hedefler yönünde genişletmeye, derinleştirmeye çalışıyoruz.

Elbette çalışmalarımızın bugünkü çapı dar, temposu yetersiz. Bu yal-

nızca partimizin güç ve olanak yeterlilikleriyle, örgütücü yetenekleriyle bağlı bir mesele değil. Unutulmalı ki, sendikal örgütlenme çalışmalarının bile neredeyse yarı-legal, illegal yürütülmesi gerekiyor. Kaldı ki, eğer komünistseniz, devrimci bir sendikaysanız, size hayat hakkı vermemek çok daha önemli hale geliyor düşman için. Düzen sendikalarına, sendikacılarına kontrollü bir alan açılabilir, belirli düzeyde örgütlenmelerine izin verilebilir. Ama işçi sınıfının ekonomik, demokratik ve politik haklarının tutarlı mücadele gücüsünüz, sınıf sendikacılığı yürütüyorsanız, gerek işçi kitle örgütleri zeminindeki çalışmalarınıza, gerekse dolaysız devrimci çalışmalarınıza tabii büyük bir faşist zorbalıkla karşılık veriliyor. Bunun getirdiği önemli zorluklar var. İşçi havzalarının, fabrika, işletme bölgelerinin mevcut coğrafi dağılımının, fabrika, işletme bölgelerindeki faşist yasa ve fiili engellerin de çıkardığı özgün zorluklar mevcut. Bunları etkisizleştirmenin yol ve yöntemlerini geliştirmek konusunda bazı zayıflıklar taşıyoruz.

İşçi sınıfı ile bağlarımızı güçlendirmek için tüm araç ve biçimlerden yararlanacağız. Bunu burada somutlamak uygun olmaz. Fakat bütün araç ve biçimleri değerlendireceğimizi, işçi sınıfının ekonomik, sendikal mücadelesine etkin biçimde katılacağımızı, bu kapsamdaki tek tek muharebelere öncülük, önderlik etme hattından yürüyeceğimizi, aynı zamanda işçilerin siyasal bilincinin güçlenmesi için, ajitasyon-propaganda çalışmalarını, bire bir ilişki çalışmalarını elbette kesintisiz biçimde sürdüreceğimizi belirtebiliriz.

Tıpkı kitle çalışmasındaki sınırlarımızdan memnun olmadığımız gibi, onun en önemli parçası olarak işçi sınıfı içindeki çalışmamızın sınırlarından da memnun değiliz. Bu sınırları her düzeyde yıkmak istiyoruz. Bu iradeyi örgütleyeceğiz.

Çalışmalarımızı yürütürken işçi sınıfının bütün mücadele araç ve biçimlerini kullanma gücünün ve geleceğinin tamamen bilincindeyiz. Fiili meşru mücadele tavrı olarak, yani mevcut yasaları çiğneyerek işyeri işgalleri gerçekleştirmiş, belli fabrikalara, maden ocaklarına el koyup çalıştırmış, 15-16 Haziran 1970'te faşist sendikalar yasasına ayaklanmayla cevap vermiş, yüz binler olup faşizme ihtar eylemleri yapabilmış, DGM'leri kapattırmış, Tarih'te her türlü araçla direnmiş, faşist yasaları hiçe sayarak '89-91 bahar eylemlerini, Zonguldak-Ankara yürüyüşü, Ocak 1991 genel grevini geliştirmiş bir işçi sınıfı mücadelesi var. Yani işçi sınıfı barışçıl temelde, yasalar çerçevesinde grev yapar, eylem yapar; ekmek ister su ister, çalışma koşullarının düzeltilmesini ister; siyasi mücadele, devrimci kitle şiddeti, silahlı direniş onun mücadelesine dışsaldır diyen sözümona sosyalistler ve platonik aşık pozundakiler işçi sınıfı mücadelesi hakkında gerçekleri saklamaktan, kendi geri siyasi düşüncelerini ve siyasi mücadele çizgilerini aklamaya çalışmaktan başka bir şey yapmıyorlar. İşçi sınıfı yasal ve yasadışı, barışçıl ve kitle şiddetine dayalı, silahsız ve silahlı her biçimi şu veya bu oranda kullandı son elli yılda ve bu bakımdan bugünkü birçok partiden, gruptan daha üstün bir pratik de üretti. Partimiz işçi sınıfına bu temelde de büyük bir güven duyuyor.

Eş Başkanlığı Ve Eşit Temsiliyeti Kazandı

Sıradaki sorumuz partinizdeki eş genel başkanlık kurumuyula ilgili. Eş genel başkanlık kurumu, Kürt ulusal demokratik hareketinin eş temsiliyet kurumlarıyla beraber, özellikle yasadışı temelde örgütlenen devrimci ve komünist partiler arasında müstesna bir uygulama. İkinci dönemine giren bu kurumunuz hangi zorluklarla karşılaştı, neleri değiştirdi, ne tür kazanımlar getirdi? Eş başkanlıkta son yıllardaki deneyiminiz Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik mücadelesine, dünya devrimci ve komünist hareketine ne söylüyor?

Berçem Güneş: Sadece eş başkanlık kurumu değil, bir örgütsel yapı olarak eş düzeyli örgütlenme sistemi ve bunun tamamlayıcısı olarak bir eş başkanlık sistemimiz var. Bir eş düzeyli örgütlenme sistemi olarak bir kadın örgütümüz, tek parti örgütlerinde kotaya dayalı kadro politikamız, mümkün olan bütün alanlarda eşit temsiliyeti sağlama biçiminde hayata geçirmeye çalıştığımız bir örgütlenmemiz var.

Tabii ki yasadışı temelde örgütlenmiş, sınıf savaşımının öncü müfrezesi olarak konumlanmış bir savaş partisi olarak bizim sözcüğün kaba anlamıyla anlaşılabilir tarzda, tüm örgütlerde sayı eşitliğine dayalı bir eşit temsiliyet, parite uygulamamız mümkün değil, çünkü en nihayetinde irade tekleştirici örgütlere ihtiyacımız var. Amaçlarımıza, hedeflerimize, programımıza uygun çitada bir politik savaşım yürütmemizin gereği bu. Yani komiteler ve komu-

tanlık, sekreterlik gibi kurumlara ihtiyacımız var. Ancak bunlarda bile, hem tek tek örgütlerde kota ile en temel örgütlerde ve mümkün olan bütün yapılarda eşit temsiliyet, hem örgütler toplamında eşit temsiliyet mekanizmaları, hem de toplam sistem içerisinde KKÖ örgütlerinin eş yetkilerle donatılmasına dayalı bir sistem içerisinde, biçim olarak klasik temsil biçimleriyle olmasa da özsel olarak amaca en yakın ve uygun bir eşit temsiliyet pratiğini açığa çıkarmaya çalışıyoruz. Bunun tabii ki en üst biçimi de, bazı bakımlardan en zorlu biçimi de, zorlu diyorum, çünkü hakikaten böyle bir mücadele içerisinde özgün bir deneyim, eş başkanlıkta somutlanıyor.

Öncelikle, böyle bir kurumu işletmenin somut zorluklarından da somut getirilerinden de bağımsız olarak, devrim teorisi de devrimlerin tarihi de şunu söylüyor: Büyük devrimci mücadeleler, devrimler belli ölçüler koyduktan sonra, bu çitaların altında devrimcilik üretilemez. Bu yüzyıla baktığımızda, çok büyük kadın özgürlük mücadeleleri oldu. Siyasal mücadelede ve siyasal sistemde eşit olarak var olmak, sendikalarından, kitle örgütlerinden tutalım, devlet kurumlarına kadar, kadın özgürlük mücadelesinin çok öne çıkan bir talebiyken, belki geçmiş dönemlerden daha farklı olarak ve daha farklı nitelikte de dışı vuran bir talebiyken, Rojava devrimi gibi bu yüzyıl içinde gerçekleşmiş bir devrim, dini inançların güçlü ve toplumsal örgütlenmenin bazı bakımlardan en geri olduğu bölgelerde bile hayata geçirmeye çalıştığı bir eş temsiliyet çitası ortaya koymuşken, bu çitanın altında, bu çitanın gerisinde büyük bir devrimci atılım ruhu var edile-

mez. Bu devrimlerle büyük bir buluşma, bir ruh birliği var edilemez. Öyleyse, eş başkanlık ve eş düzeyli örgütlenme uygulamamız sadece kadın özgürlük mücadelesini geliştirmenin güncel ihtiyaçlarıyla bağlı bir mesele değil, ki bu da zaten başlı başına yeterli bir zemin olurdu, fakat aynı zamanda günün mücadelelerinin dayattığı devrimcilik ölçüleriyle buluşma sorunu. Partinin devrimci gelişmelerle, insanlığın ileriye doğru adımlarıyla, atılımlarla ilişkilendirme biçiminin, ruhunun, tarzının bir gereği. Başka türlü bir öncülük de olmaz. Kitlelerle buluşma da ancak böyle olabilir. Mesela kadın kitleleriyle buluşmak, o hareketin bütün ileriliklerini almak, benimsemek ve onun önüne doğru yürümeye çalışmak, onu da ileriye doğru taşımak anlamını taşıyor.

Dolayısıyla bunun daha gerisinde düşünemeyiz. Biz bunu hayata geçirmek zorundayız. Devrimci iddialarını korumak ve ilerletmek isteyen yapıların da mutlaka yönünü, yüzünü bu gerçeklere, bu ileri ölçülere dönmesi gerektiğine inanıyoruz.

Eş başkanlık ve eşit temsiliyet sistemini var etmeyi önemli gördük ve o yolda yürüdük. Tabii çok önemli deneyimler de kazandık eş temsiliyet ve eş örgütlenme sistemi konusunda. Böyle bir sistem bizim savaşım koşullarımız ve bunun zorlukları içerisinde nasıl var edilebilir, devrimci saflarda da bilginin, deneyimin, birikimin en nihayetinde erkek kutbunda daha fazla, kadın kutbunda daha az toplandığı gerçekliği ve gelenekleri içerisinde, böyle bir sistemi hayata geçirecek bir kadro kuvveti nasıl üretilebilir? Bu konularda gerçekten partinin ileriye doğru atılmak için bütün gücüyle kendisini gerdiği, ka-

dın komünistlerin büyük bir irade ve ısrarla, büyük bir inançla ve kendini zorlamayla da yanıtlamaya çalıştığı, bu bakımdan çok ciddi zorluklarla da karşılaştığı, en başta ikili bir örgütlenmenin, ikili bir mesainin değişik yüklerini, bu toplumsal eşitsizliklerin zorunlu, kaçınılmaz bir sonucu olan bu yükleri de taşımakta kendisini zorladığı bir arayış içerisindeyiz. Çokça deneyim kazandık. Değişik dönemlerde deneyimlerimizi gözden geçirerek ihtiyaç olan düzenlemeleri

Eş başkanlık ve eş düzeyli örgütlenme uygulamamız sadece kadın özgürlük mücadelesini geliştirmenin güncel ihtiyaçlarıyla bağlı bir mesele değil, aynı zamanda günün mücadelelerinin dayattığı devrimcilik ölçüleriyle buluşma sorunu.

yaptık. Bunun tabii ki en başında eş başkanlık kurumunda ısrar duruyor.

Bu sistem neleri değiştirdi, ne tür kazanımlar getirdi? Gündelik ilişkilerde, günlük yaşamda ya da politik pratikte erkek direnci bakımından, toplam örgüt açısından söylüyorum, bazı yönleriyle ciddi zorlanmalar halen olsa da, ki biz buna böyle sıfırlanabilir bir durum olarak da bakmıyoruz, bu cinsiyetçi ve sınıflı bir toplumla ilişki içinde olduğumuz sü-

rece de sıfırlanmaz, fakat çok ciddi ve köklü bir görüş açısı ve ruh hali değişikliğini getirdiğini düşünüyoruz. Parti pratiğinin, parti örgütlenmesinin, parti politikalarının cins görüş açısından sistematik denetimini, erkek komünistler bakımından, belki en ileri yoldaşlardan başlayarak, bu konuda en fazla sorumluluk üstlenen yoldaşlardan başlayarak cins görüş açısından daha ciddi bir öz denetimi, ama en önemlisi, kadın kolektivizmi bakımından, kadın komünistler bakımından önemli bir dayanağı, bir güçlenme zeminini getirdiğini görebiliriz. Cins görüş açısından iç mücadeleleri de etkileşimi de ileri yürüme kararlılığı içerisindeki değişik başarıları ve başarısızlıkları da içerisinde taşıyan bir deneyim. Fakat gelişmenin ileriye doğru olduğunu söyleyebiliriz.

Birinci döneminde eş başkanlık partimiz bakımından kazanıldı. Bunun çalışma tarzı nasıl olabilir, biçimi nasıl olabilir, bunun cinsiyetçi iş bölümü temelinde gelişmemesi, ancak aynı zamanda cins görüş açısını ve cins politikasını da güçlü biçimde desteklemesi, her ikisini de yapabilmesi nasıl başarılabilir, bu konularda epeyce yol alındı. Bir mevzi olarak kazanıldı. Mesela parti bu çitanın altına düşmeyi düşünmez, hayal etmez. Partide bir zihniyet olarak da kazanıldı, parti önderliğinde bir zihniyet olarak da kazanıldı. Bu çok önemli.

Hangi zorluklarla karşılaştı? Aslında değişik tipte ve burada belki detay kaçabilecek zorluklar olsa da, şöyle söylenebilir: parti bu konuda çok kararlı girdi bu sürece, dolayısıyla çok önemli zorluklar yaşanmadı. Yaşanmıştır, biçim bulmakta, araç bulmakta, yer yer bir eşitlik düzeyi

kurmakta zorluklar yaşanmıştır ama, parti çok kararlı girdi, eş başkanlar çok kararlı girdi sürece. Bir yol açma kararlılığı çok yüksek olduğu için, zorluklar daha talidir, belki yer yer nesnel koşulların zorlanmalarıyla bağlıdır, böyle söylenebilir. Başarılı bir dönem oldu. Ve başarılı bir ikinci dönem başladı.

Bu deneyim dünya devrimci ve komünist hareketine de bunun pekala başarılabilir olduğunu, bundan kaçınmanın bir görüş açısı darlığı olduğunu, bunun teknik bir konu gibi anlaşılamayacağını, nesnelliğin dayattığı sınırlamalarla daha geri duruşların gerekçelendirilemeyeceğini, pekala doğru bir görüş açısıyla ve yüksek bir iradeyle başarılabilir bir görev olduğunu ve günün devrimci görevi olduğunu söylüyor.

Kerim Gökdeniz: Yoldaş değişik yönleriyle ele aldı. Kadın özgürlük mücadelesi ölçüleriyle donanmak günümüz komünist partilerinin vazgeçilmez niteliklerinden biri olmak zorundadır. Bu soruna evrimci bakılırsa, hazır kadro var mı gibi ölçülerden bakılırsa, herhangi bir parti eş temsiliyet konusunda sağlıklı bir ilerleme sağlayamaz. Her şeyden önce dünyadaki komünist partilerine aktarabileceğimiz deney bu. Elbette aynı şey eş başkanlık için de geçerli. Tıpkı birlik gibi, bir iradenin sonucu olan Birlik Devrimimiz gibi, bir kongre gibi, bu da bir iradenin sonucudur. Eş başkanlık kadın özgürlük mücadelesi ölçülerini partide doğal hale getirmenin, vazgeçilmez hale getirmenin en ileri simgesidir. Bu bakımdan da öncü, sürükleyici bir rolü vardır. Kurum olarak da iyi işlemiştir, kazanılmıştır, verimli ve başarılı bir kurum olarak da gelişmiştir.

KKÖ'nün Önceliği Politik İddiyayı Yükseltmek

KKÖ'ye dair bu soru Berçem Güneş'e. Kadın örgütünüzün 3. konferansının yayınlanan belgelerinde kadın devrimi çizgisindeki ideolojik ve teorik birikimi kadın hareketindeki tıkanıklığa müdahale etmek, işçi ve genç kadın kitleleriyle bağları güçlendirmek, kadın öz savunmasını örgütleme, kadın özgürleşmesine adanmış kadroları çoğaltmak gibi yönleriyle siyasal ve örgütsel güce dönüştürme iradesine özellikle vurgu yapıyor. Bu kapsamda sizin için bu dönemin en kritik, en öncelikli görevleri nelerdir?

Berçem Güneş: Geçtiğimiz dönemde KKÖ teoriiyle politika arasında bağ kurmakta zorlandı, yani partinin ve kadın örgütünün ideolojik ve teorik birikimine uygun, onu cisimleştirecek, maddi güce dönüştürecek politikalar üretmekte zorlandı. Buna bağlı olarak, emekçi sementler başta olmak üzere emekçi kadın kitleleriyle bağlar kurmada gerileme

yaşadık. Dolayısıyla yakın dönemin en öncelikli görevleri, politik iddiayı güçlendirmek ve bu temelde emekçi sementler, fabrikalar ve atölyeler, işçi kadınlar ve genç kadınlardan başlayarak kadın kitleleriyle güçlü bağlar kurmak ve örgütlenmek.

Politik iddiayı yükseltmenin bir ayağı, kendi kuvvetlerine dayalı öncü tarzda eylemler gerçekleştirmekten, özellikle işçi, emekçi, genç kadınların talepleriyle bağlı değişik kampanyalar düzenlemeye özgücüne dayalı eylem çizgisini güçlendirmek. Bir diğer boyutu da kadın hareketinin birleşik mücadelesine daha iradi biçimlerde etkide bulunmak.

Kadın hareketi bakımından tıkanma olarak tarif ettiğimiz durum birçok biçimde dışa vuruyor. En belirgin sonuçlarından biri, kadın hareketinin birkaç gündeme çok ciddi biçimde daralmış olması. Başkaca politik mücadele konularıyla hiç ilişkililenmiyor değil, ama özellikle son yılların uzunca bir bölümüne bakıldığında da kadına yönelik şiddet gündeminde biraz kapanma ve sınırlanma oldu. Oysa kadın kitlelerinin,

işçi, emekçi, genç kadın kitlelerinin çok değişik talepleri var. Bu taleplerle kadın hareketinin toplamda bağlarını kuvvetlendirmesi gerekiyor. İstanbul Sözleşmesi'nin gasp edilmesi döneminde, kendini bütün kuvvetleriyle saldırıyı püskürtmek için ortaya koyma tercihi yapmamak hareketin sonraki dönemini belirledi. Orada bir irade çarpışması meydana geldi. Kadın hareketi kendi pozisyonunu, durumunu, kuvvetini korumakta ısrarcı olsa da saldırıyı püskürtme yönlü bir hatta giremedi. Bu, hareketin gelişim yönü bakımından önemli bir dönemeç oldu. Sadece mevzi değil, iddia kaybı anlamına geldi.

Çok kapsamlı bir saldırı tehdidi altında olan, buna karşın kendini saldırıyı püskürtme cephesinde yer alacak kuvvetlere kapamış, bunda ısrar eden bir hareket var. Bu büyüklükte saldırıları püskürtmek için kadın hareketinin, gündemleri bakımından da politik mücadele araç ve biçimleri bakımından da, aynı zamanda saldırının kuvvetleri bakımından da genişlemesi gerekiyor. İşçi sınıfının, Kürt halkının, Alevi emekçilerin, gençliğin mücadeleleriyle daha sıkı bağlar kurması ve onları aynı zamanda kadına dönük saldırılara karşı harekete geçirmesi gerekiyor.

Dolayısıyla, kadın hareketinin belli kuvvetlere ve belli gündemlere daralmış durumunun dışına taşacak bir birleşik mücadele hattını geliştirme, bunun yollarını arama görevinin de bilincindeyiz. Örneğin birleşik mücadele platformları bakımından rutini aşmayan, örgütlülük düzeyi de zayıf ve gevşek pozisyonu değiştirici olmayı hedefliyoruz. Kadın özgürlük mücadelesiyle politik özgürlük mücadelesinin diğer gündemleri arasında sokakta ve daha güçlü bağlar

kurmaya yöneleceğiz. Kadın hareketinin ve kadınların bu mücadelelerin içinde var olmasında aslında bir sorun yok. Fakat bu diğer kuvvetler de aynı zamanda cins eksenli gündemlerde, kadına yönelik şiddet, aile yasağı, şu veya bu kadın işçi direnişinin kendi özgün talepleri, genç kadınların yurt, barınma, eğitimde erkek egemenliğinin politik islamcı yeniden tesisi gibi sorunları kapsamındaki mücadelelerin etrafında buluşmalı.

Sendikal bürokratizm karşısında cins görüş açısına sahip bir sınıf sendikacılığı hattını güçlendirmeyi de önümüzdeki dönem bakımından kritik görevlerden biri olarak görüyoruz. Bu kadın hareketi bakımından da böyle, çünkü dışsal eleştirmen durumunda kadın hareketi. Sınıf hareketi böyle bir kanaldan akıyor ve bir şekilde son derece ciddi erkek egemenliğine de dayalı bir bürokratizm söz konusu, ekonomik mücadelenin değişik özneleri bakımından söylüyorum, bunu eleştiren bir tarz var, ama içinde değil. İçinde olanlarsa cins eksenli bakmıyor ya da bu temelde bir mücadele hattında değil. Bu buluşmayı kesinkes gerçekleştirmek için değişik biçimlerle ama pratik bir mücadele kuvveti sergilememiz gerekiyor.

Kadın örgütünüzün 3. konferansında ve partinizin 7. kongresinde belirlenmiş perspektiflerden biri de toplumsal düzeyde erkeklikle yüzleşmenin öncüsü olmak. Bu soru özellikle Kerim Gökdeniz'e. Erkeklikle toplumsal yüzleşmeyi geliştirmenin kapsamı nedir, partiniz hangi yol ve yöntemlerle buna öncülük yapmayı tasarlıyor, buradaki öncülük iddiası partinizin erkek üyeleri için ne anlama geliyor?

Kerim Gökdeniz: Erkek egemenliği verili bir durum. Kapitalizm ve devletleri, biçimi ne olursa olsun, erkek egemen bir nitelik taşıyorlar. Cins bilincinin gelişimi, kadın özgürlük mücadelesinin güçlenmesi koşullarında, bu erkek egemenliği her düzeyde daha çıplak hale geliyor. Bu durumu değiştirme mücadelesine karşı gerek devletin, sistemin terörü ve şiddeti, gerekse tek tek erkeklerin terörü ve şiddeti yoğunlaşıyor. Toplumsal çürüme bu zeminde oluşuyor, yaygınlaşıp derinleşiyor. Buna karşı güçlü bir mücadele yürütmek partimizin, ama öncelikle de komünist erkeklerin önündeki önemli güncel görevlerden biri.

Erkeklikle yüzleşmenin içeriğini biz erkeklerin dönüşümü, insani ölçüler, geleceğin sosyalist insanının ölçüleri temelinde değişimi olarak görüyoruz. Partimiz, kadın örgütümüz meseleyi böyle önümüze koyuyor. Dolayısıyla erkeğin dönüşümüne komünist erkeklerin öncülük, önderlik etme sorumlulukları var. Bu görevin her günü yaşam içinde ve toplam mücadele içinde süregelen olduğunu anlamak, kavramak, bu doğrultuda pratikler geliştirmek gerekiyor. Toplumsal düzeyde yüzleşmenin çok değişik biçimleri olabilir. Yani bu, bir yandan tıpkı ırkçılık ve şovenizmden utanmak gibi, erkek egemen varoluştan, erkek egemen kültürden, dilden, terörden utanmak biçiminde somutlanabilir. Bu utanma duygusunu, bu erkek egemenliğini hiçbir biçimde meşru görmemeyi, dolaylı biçimlerde bile savunusuna gelmemeyi, gerici erkek egemen dayanışmayı onur kırıcı görmeyi toplum içinde yaygınlaştırmak sorumluluğumuz var. Değişik tipte ideolojik çalışmalar, tartışmalar, toplantılar bu

değişim, dönüşüm faaliyetine ciddi katkılarda bulunacaktır.

Burjuvazi, egemenler, nasıl Türk halkını Türk-Kürt saflaşması temelinde düzenlerinin bir gücü haline getiriyorlarsa, şovenizm sayesinde nasıl Türk işçilerini kapitalist sistemin, faşizmin, sömürgeciliğin bir dayanağı haline getiriyorlarsa, nasıl Aleviler karşısında geniş Müslüman Sünni çoğunluğu kendi düzenlerinin bir yedeği, bir gücü haline getiriyorlarsa, aynı şekilde işçi erkekleri, emekçi erkekleri de kadın-erkek saflaşması temelinde kadınlar karşısında düzenlerinin bir gücü haline getiriyorlar. Kadın özgürlük mücadelesine ilgisiz kalan, onun taleplerine ve beklentilerine ilgisiz kalan, tam tersine erkek egemenliği çarkının dönmesine katkıda bulunan erkek işçiler, erkek emekçiler ve gençler sömürücülere, faşistlere, sömürgecilere hizmet etmiş oluyorlar, nesnel olarak da, pratik olarak da. Örneğin sendikalarda erkek egemenliğine karşı mücadele yürütmek, eş temsiliyeti savunmamak, örneğin Alevi kurumlarında eş temsiliyeti, demokratik kitle örgütlerinde eş temsiliyeti savunmamak, buralarda erkek egemenliğinin devam etmesine demokrat erkeklik adına, devrimci erkeklik adına destek vermek veya göz yummak teşhirin ve mücadelenin konusu olmak zorundadır. Örneğin, İstanbul Sözleşmesi feshedilirken sendikalarındaki, demokratik kitle örgütlerindeki erkeklerin bu sözleşmenin iptal edilmesine karşıyız diye sokaklara çıkmaması, kadın özgürlük mücadelesini desteklememesi, o konuda kendi erkek çıkarlarından ve üstünlüklerinden vazgeçmeye yanaşmalarını bu kapsamda bir meseledir. Özellikle devrimciyiz, demokratız,

ilericiyiz, sosyalistiz diyen erkek kesimleri, güçleri açısından düşünelim. Toplumun en öncü kesimleri açısından düşünelim. Bunlar tabii ki mücadele edilmesi gereken, yüzleşilmesi gereken erkek egemen görüş açısı, pratik, ideolojik yaklaşımlar olarak karşımızda duruyor.

Her düzeyde erkeklerin kadın özgürlük mücadelesi ölçüleri temelinde kendilerini değiştirmeleri konusunda komünist erkeklerin öncü bir tutum içinde olmaları, gerek buldukları örgütlerde, gerek sosyal ortamlarda, her yerde, erkek diline, erkek tahakkümüne, erkek eşitsizliğine, gerici erkek dayanışmasına itiraz etme gücü göstermeleri gerekiyor. Ama bu sorunun üstesinden tek tek erkekler zemininde gelemeyeceğimiz açık. Daha kolektif zeminlerde, toplumsal zeminlerde bunu yapmak ve başarmak gerekiyor. Demokratik kitle örgütlerinden başlayarak bütün erkek egemen işleyişi bozmak, orada eş temsiliyeti, kotayı ve eş başkanlığı doğal ve zorunlu hale getirmeye

çalışmak, her türlü erkek egemen suç bu niteliğiyle teşhir ve mahkum etmek, buna karşı durmak, örneğin, uzman çavuş Musa Orhan gibiler taciz-tecavüz saldırısı sonucu genç kadınların ölümüne yol açıyorsa veya onları katlediyorsa buna açık bir tutum almak, öyle elini kolunu sallayarak gezmesine izin vermemek, Musa Orhan gibilerin suçlarına itiraz ettiği için kadınlara ceza verilmesine, haklarında dava açılmasına itiraz etmek, bunun için kolektif eylemler yapabilmek, kadına şiddetle karşılaşılan her yerde buna karşı durmak, bütün bunlar için mücadele yürütmek adımları hızlandıracaktır.

Bulduğumuz her alanda, partimizin faaliyet yürüttüğü her yerde, semtlerde, fabrikalarda, kitle örgütlerinde, okullarda, değişik tipte meslek örgütlerinde, yöre derneklerinde, bir toplu taşıma aracında, nerede olursa olsun, her yaştan komünist erkek bunlara karşı mücadele yürütmeli, toplumsal çürüme düzeyine varmış erkek egemenliğine karşı ya

da onun suçlarına karşı teşhir faaliyeti ve pratik tutumlar geliştirmeli. Erkeklerin cins ayrıcalıklarından, ev içi ağalık tarzlarından vazgeçmeleri için partili erkekler buldukları her yerde mücadele etmelidirler.

Aktif Savunma İçin Siyaset Cesaret

Faşist şeflik rejimine karşı mücadelede aktif savunma taktiğini benimsiyorsunuz. Aktif savunma taktiğinizin bugünkü muhtevasını ve biçimlerini, Türkiye ve Kürdistan açısından ayrı ayrı özgünlüklerini açabilir misiniz? Emekçilerin ve ezilenlerin anti-faşist direnişi, devrimci-demokratik özgürlük mücadelesi aktif savunma taktiğiyle nasıl büyütülecek?

Kerim Gökdeniz: Siyasi mücadele içinde savunma, aktif savunma, saldırı kavramlarıyla ifade edilen değişik tipte taktikler var. Kuşkusuz bunların hepsi meşru. Bir komünist, devrimci, anti-faşist parti bunlardan birini benimseyip uygulayabilir. Bu konularda değerlendirme ölçüsü siyasal koşullar, siyasal mücadelenin ihtiyaçları ve bir partinin, grubun kuvvetlerinin durumudur.

Savunma taktiğiyle aktif savunma taktiği arasındaki farkları vurgulamak soruya cevabımızı daha açık hale getirebilir. O yüzden tanımla başlamamız hoş görülsün.

Savunma taktiği, bir dönem çizgisi olarak, talebin meşruluğuna dayalı siyasal mücadele yerine yasalığa dayalı mücadeleyi esas almak; açık siyasal kimlik taşıyan örgütler yerine sosyal örgütler, kooperatif, dayanışma derneği, spor kulübü, kültür-sanat derneği gibi örgütler

kurmak; siyasi talepli çalışmalarını yerine ekonomik-demokratik talepli çalışmaları geçirmek; düşmanın üzerinize geleceği, bedel ödemek gerekecek siyasi tutumları gündeminize almamak; gözaltı-tutuklama riski nedeniyle güncel politik gelişmelerle bağlı görevlerle öncü tarzda ilişkilenecek; işgal, özgür gösteri, özgür ajitasyon-propaganda, devrimci kitle şiddeti, askeri araçlara dayalı eylem pratiklerini siyasi mücadele planlarının dışında tutmak; faaliyetlerini örgütsel iskeleti güçlendirmeye, örgütsel gövdeyi büyütme odaklamak anlayışında, tarzında somutlanır.

Aktif savunma, bir dönem çizgisi olarak, elbette kuvvet ilişkilerini göz önünde tutarak, örgütsel hazırlığı, güç biriktirmeyi, güncel politik gelişmelerle ve halklarımızın gündemleştirilmesi gereken ekonomik, demokratik, devrimci talep ve sorunları temelinde politika yapmayı, otorite alanları oluşturmak için çalışmayı, emekçi semtlerdeki, işçi havzalarındaki sivil faşistlerden, uyuşturucu-haraç-çek senet çetesi biçimli kontrgerilla aparatlarından, bekçi ve polis devriyelerinden başlayarak düşmana her alanda politik ve moral darbeler indirmeyi kapsar. Güç seferberliği kontrollüdür.

Saldırı taktiği, dolaysız siyasal şiarlarla, dolaysız siyasal eylemler (politik grevler, politik genel grev, genel direniş vb.) yürütmekte, kentte ve kırdan partizan savaşını yaygınlaştırmakta, büyütme, düşmanın hakimiyet alanlarını daraltmakta, düşmana etkili siyasal, askeri, moral darbeler vurmakta, otorite alanlarını genişletmekte, yerel ayaklanmalarda ifade kazanır. Güç seferberliği yoğundur.

Soruya dönersek, aktif savunma kitlelerin ve örgütlü güçlerin haklarını ve özgürlüklerini genişletme konusunda sokağı ve değişik mücadele biçimlerini etkin biçimde kullanması zemininde gerçekleşebilir. Örneğin, şuradaki bir grevi genelleştirmeye çalışmak, onun etrafında işçilerin, öğrencilerin, emekçilerin eylemli dayanışmasını örmek, şu semtte bu grevle ilgili bir yürüyüş örgütlemek, faşist devlet terörüne karşı bir tutum geliştirmek aktif savunma taktiğinin gereğidir.

Aktif savunma, sonuçta siyasal mücadelede belirli araçları ve biçimleri kullanmanızı gerektirir. Bunu gücünüz ölçüsünde yaparsınız kuşkusuz. Ama nihayet bu gücü sürekli büyüme çabası ve yönelimi içinde olursunuz. Eğer devrimci partiler ve örgütler faşizme karşı aktif savunma bile yapamazlarsa, kitlelerin bugünkü savunma durumundan çıkmalarını bekleyemezler. Kitlelerin savunmadan çıkacağı günü beklemeye kalkarlarsa, öncü niteliklerini kaybederler, onlara ihtiyaç kalmaz zaten o durumda. Kitleler günü geldiğinde bugünkü savunma pozisyonlarını terk ettiklerinde, geriye çekilme çizgisini bütünüyle aştıklarında, onları da aşmış olurlar. Ki bir sürü aktif savunma pratiği de geliştiriyor kitleler, görüyoruz işte, son parlak örneği Van'da ortaya çıktı ya da Şırnak'ta tacizci uzman çavuşlara devrimci kitle şiddet uygulamakta ortaya çıktı, Hakkari kayyum saldırısında ortaya çıktı. Meselenin özü bu taktiğin uygulanma düzeyi konusunda örgütsel önderlik gücünün öngörülü olabilmesi, siyasal bakımdan cesur olabilmesi, kitleyle sınımsız bağlı olabilmesinde yatıyor.

Kürdistan devrimi ve sömürgeci işgal saldırıları koşullarında Kürdistan'da saldırı taktiği ve mücadelenin silahlı biçimleri öndedir. Partimiz Bakur'da saldırı taktiğini uygulayacak durumda değildi, uzun yıllar aktif savunma pratiği içinde oldu. Kentlerde sınırlı politik askeri eylemler gerçekleştirdi. 20 Temmuz 2015 sonrasında ise kentlerde aktif savunma taktiğinde giderek bir kademe geri düştük, buna karşın Der-

Aktif savunma kitlelerin ve örgütlü güçlerin haklarını ve özgürlüklerini genişletme konusunda sokağı ve değişik mücadele biçimlerini etkin biçimde kullanması zemininde gerçekleşebilir.

sim ve Serhat'ta mücadeleye kır silahlı birlikleriyle katıldık. Rojava'da ve Medya Savunma Alanları'nda ise politikayı silahlı biçimlerle yürütmek esas oldu.

Mart ayındaki yerel seçimleri CHP'nin kazanmasıyla emekçiler ve ezilenler arasında faşist şefflik rejiminden kurtulma ümidi de çoğaldı. Emekçi sol hareket içindeyse CHP'yle ittifak kurma arayışları, hatta CHP'den demokratik beklentiler arttı. Erdoğan'ın faşist şefflik rejimine karşı CHP'yle demokratik bir yan yana geliş, adı konulmuş veya konulmamış bir demokrasi ittifakı mümkün mü?

Berçem Güneş: Sorunun adı konulmuş ya da konulmamış ittifak şeklinde kayıtlı olması bile zaten bu ittifakın olası demokratiklik miktarını gösteriyor. Demokratik bir ittifaktan ittifak hukuku içerisinde eşit koşullarda oluşu kastedeceksek, bu mümkün değil. Ve demokrasi amacıyla bir ittifak da mümkün değil. Birincisi, CHP'nin kendi niteliğinden dolayı mümkün değil. İkincisi, faşist şeffik rejiminin niteliğinden dolayı mümkün değil. Üçüncüsü, üçüncü cephenin, PKK'nin, Kürt ulusal demokratik hareketinin, devrimci örgütlerin, emekçi sol güçlerin mücadelesi bakımından, birleşik mücadelenin gelişimi bakımından uygun da değil, mümkün de değil.

Öncelikle CHP'nin kendi durumundan: CHP demokratik bir parti değil. Değişik dönemlerde faşist rejimin sürdürülmesi bakımından üstlendiği belirleyici roller bir yana, geride kalan süreçte de faşist şeffik rejiminin koltuk değneği olarak, kitle mücadelelerinin yangın söndürücüsü olarak rolünü oynadı. Hatta kendi politik varoluş biçimi açısından en merkezde duran parlamento seçimleri bakımından bile, seçimleri izleyen değişik tipte kitle tepkileri karşısında aldığı yatıştırıcı, bastırıcı tutumlarda da bu somutlaştı. Kürt halkının özgürlük mücadelesi başta olmak üzere, politik özgürlük sorununun ve mücadelesinin değişik başlıkları altındaki tutumları tekrar ve tekrar CHP'nin yalnızca bir düzen partisi olarak değil, rejimin koltuk değneği olarak önemli bir işlev gördüğünü, bundan öte bir işlev de üstlenmeyeceğini kanıtladı. Başka örnekler bir yana, son 1 Mayıs da bunun örneğidir. Özgür Özel kefaletinde İstanbul 1 Mayıs'ının, sonuçta

kitle mücadelesi başka türlü bir 1 Mayıs'a, Taksim 1 Mayıs'ı zorlamasına yöneldiğinde, konfederasyonların 1 Mayıs meydanından kaçışıyla sonuçlanması örneğinde de görüldü.

İkincisi, faşist şeffik rejimi bakımından da bu mümkün değil. Faşist şeffik rejimi kendi iktidarına doğru ilerleyişinde, rejimin yapısının değiştirilmesinde, faşist şeffik rejimi olarak kurumlaştırılmasında parlamento ve seçimleri etkin bir biçimde kullandı ve kullanıyor. Kitle desteği ve bunun seçimlerdeki yansımaları onun hala önemli bir dayanağı. Fakat faşist şeffik rejimi parlamento ve seçimler üzerinde ayakta durmuyor. Gezi-Haziran isyanının açığa çıkardığı kitle kuvvetini seçimlerle, parlamento yoluyla bastırmadı. HDP'nin 7 Haziran zaferini parlamento yolla boşa çıkarmadı. Kürt halkının demokratik taleplerini parlamento yoluyla püskürtmedi, özyönetim direnişlerini ezerek, kayyum atamalarıyla, Başûr işgalleriyle, Rojava savaşlarıyla ilişkilendiriyor onlarla. Fethullah Gülen'le iç mücadelesini de parlamento yoluyla kazanmadı. Basını, medyayı parlamento yoluyla tek tiplileştirmede. Bunların hepsini de değişik tipte faşist zor örgütlerini, polis güçlerini ve askeri güçlerini harekete geçirerek yaptı. Bunlara dayanarak ayakta durdu ve duruyor. Silahlanmayı, askeri örgütlenmeyi, başladığı günden bugüne çok büyük yatırımlarla ve çok büyük ölçüde geliştirdi. Sayısız hapisane açtı. Özellikle siyasi tutsak sayısında çok büyük bir artış var. Bunlarla ayakta tutuyor. Dolayısıyla CHP'yle ittifaka endekslenmiş seçimler ve parlamento politikasıyla rejim değişikliği görüş açısının kendisi başlı başına karşılığı olmayan bir hat.

Üçüncü olarak da, AKP'ye güç kaybettirme adına yürütölen politikanın öngörülebilir sonuçları ve zaten açığa çıkmış sonuçları bakımından konu tartışılabilir. CHP'ye dayalı, CHP'den politik beklentiler ve onunla ittifak arayışları temelinde, kitlelerin değişik talep ve özlemlerinin, faşist şeflik rejimine karşı öfkelerinin CHP'nin seçim başarısına endekslediği bir hattan yürümek, PKK bakımından yanlış bir taktik, emekçi

CHP'nin yalnızca bir düzen partisi olarak değil, rejimin koltuk değneği olarak önemli bir işlev gördüğünü, bundan öte bir işlev de üstlenmeyeceğini kanıtladı. Başkaca örnekler bir yana, son 1 Mayıs da bunun örneğidir.

solun değişik güçleri bakımından da yanlış bir strateji. Nereye koydukları bakımından tartışarak söylüyorum. AKP'ye güç kaybettirme hedefi, bu iddia temelinde yürütölen politikalar her şeyden önce üçüncü cepheye güç kaybettiriyor. Ezilenlerin, işçi sınıfının, emekçilerin, Kürt halkının birleşik direnişini geliştirme olanaklarına, potansiyeline güç kaybettiriyor. Bunun belki en önemli örneği, en uç örneği diyelim, Bakur'da dahi CHP'ye oy kaybetmekte göröldü, başka tipte sonuçlarını bir kenara bırakırsak. CHP'ye ve parlamento seçimlerine endeksli bir ittifak hattı-

nın, sonuç alıcı olamayacağı gerçeği bir yana, emekçi solun reformist kesimleri bakımından faşist şeflik rejiminin çok ciddi saldırılarının ortaya çıkardığı en temel görevlerde bile kendini ortaya koymaktan kaçınma, daha barışçıl dönemleri, reformist mücadele çizgisine daha uygun dönemleri bekleme çizgisine de dayanıyor. EMEP, SYKP, EHP, Sol Parti gibi yapılarda somutlaşan, SMF de dahil, bu eğilimlerin böyle temelleri ve böyle sonuçları var. TİP bakımından zaten CHP'nin de önünü açtığı bir alternatif düzen solu arayış hattı üzerinden bir gidişat oldu.

Kayyum mücadelesine bakalım. İşçi sınıfının sendikal hakları başta olmak üzere değişik tipte hakları için verilen mücadelelere, kadın özgürlük mücadelesine bakalım. Sokakta verilen, sokakta kazanılıyorsa kazanılan veya sokakta kaybediliyorsa kaybedilen mücadeleler bunlar. Bunların birleşik, militan, fiili meşru hattan geliştirilmesi ekseninden uzaklaşan, bu konuda dikkat dağıtıcı, beklentileri ve umudu, mücadeleyi parlamento seçimlerine doğru, orada da CHP'ye doğru yönelten, sonuçta demokratik ve devrimci bir cephenin gelişimine değil de CHP'ye kanalizasyon eden bir hattın bu enerjiyi birçok durumda heba ettiği değişik gelişmelerde açık oldu.

Sömürgeci İşgal Saldırılarına Karşı Mücadelenin Ön Safına

Faşist sömürgeciliğin işgal saldırılarından bahsettiniz. Sömürgeci faşist şeflik rejimi Medya Savunma Alanları'ndaki işgali alabildiğine genişletmek ve PKK'ye ölümcül darbeler indirmek amacıyla art arda siyasi ve askeri hamleler yapıyor.

Bunları izliyoruz. Bir yandan da Rojava devrimine karşı yeni işgal tehditleri savurmaya devam ediyor. Bu sömürgeci işgal ve antisömürgeci direniş sürecinin gidişatını nasıl görüyorsunuz? Partiniz sömürgeci işgal saldırılarına karşı mücadelede hangi görevleri önüne çekiyor?

Kerim Gökdeniz: Faşist sömürgecilik 2015'te başlattığı, silahlı savaşı ezmeye, gerillayı dağıtma, ulusal demokratik hareketi ideolojik-siyasi tasfiyeciliğe itme, Rojava'yı işgale girişme, Medya Savunma Alanları'ndaki mevzileri en dar hale getirme saldırısı amaçlarına ulaşamayınca, PKK'nin önder kadrolarını, PKK yönetimini yok etmek, yönetici kadrolarına suikastlar düzenlemek, Medya Savunma Alanları'nı en geniş biçimde işgal etmek, Rojava işgalini genişletmek ve halk iktidarını yıkmak hedeflerine doğru yöneltti. PKK'den beklentisi ve Öcalan'dan beklentisi silahlı mücadelenin bırakılması ve Kürt halkının kolektif haklarının savunulmasından vazgeçilmesiydi. Öcalan İmralı'da direnince ve PKK direnişini sürdürünce, Rojava devrimi kendisini savunmaya devam edince, bir tutum değişikliğine gitmiş oldu. Bu şekilde savaşı daha uzun yıllara yayamayacağı, bunu önüne koyduğu mali-ekonomik gelişme hedefleriyle, toplumda egemenliğini tam olarak, geri dönülmezcesine sağlamlaştırma hedefleriyle bağdaştıramayacağı sonucuna ulaştı. Ve bir yok etme, ortadan kaldırma saldırısının artık son savaşına girişme yönelimi içine girdi. NATO'nun, Rusya'nın desteğini alınca, İran'la da anlaşmaya çalıştı, bunu başaramadı. Ama Irak devletiyle anlaşma-

lar yaptı. KDP'yi tamamen kendi askeri kıtası, lojistikçisi, kılavuzu haline getirdi ve büyük çaplı bir işgal için, PKK'yi yok etme, Kürt halkını bir soykırımdan geçirme, Kürt ulusal demokratik taleplerini savunamaz hale getirme doğrultusunda hazırladığı planını uygulamak için kendisine en uygun zamanı ve zemini bekliyor.

PKK'ye yönelik bu saldırı, daha önce bir sorunu cevaplararken de söylediğimiz gibi, bölgedeki bütün devrimci-demokratik güçlere karşı saldırıdır. Rojava devriminin boğulması, PKK'nin, fiziki olarak önderliğinin ağır tecridi koşullarında PKK yönetiminin yok edilmesi, kuşku yok ki, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci-demokratik güçlerin, işçi sınıfının ve emekçilerin demokratik talepli mücadelelerinin de ezilip bastırılması için daha büyük bir faşist terörün uygulanacağı anlamına geliyor. O nedenle, meseleyi yalnızca PKK ile faşist sömürgeci Türk sermaye devleti arasındaki bir mesele gibi görmek büyük bir hata olur. Bölgesel çapta devrimci-demokratik mücadeleyi savunabilmek için bütün bu saldırılara kararlı biçimde karşı durmak gerekir.

Yine önceki sorularda değindiğimiz bir konuyu tekrar pahasına söylersek, Medya Savunma Alanları'ndaki parti güçleri direnişin içinde yer alacaklardır. Bu direniş içinde sosyalist yurtseverler olarak, komünistler olarak en kararlı duruşu sergileyeceklerdir. Keza Rojava devriminin savunulması konusunda Rojava'daki komünist güçler, sosyalist yurtseverler olarak en kararlı duruşu sergileyeceklerdir. Partimizin Türkiye ve Bakur'daki, dünyanın değişik noktalarındaki güçleriye sömürge-

ciliğe ve faşizme karşı mücadelede kendilerini ortaya koyacak, antifaşist, antişovenist ve ilerici güçleri, dünya halklarının değişik kesimlerini bu mücadele etrafında birleştirmek için yoğun bir çalışma içinde olacaklardır. Gerek komünist bir güç olarak gerek Kürdistanı sosyalist yurtsever bir güç olarak MLKP bu konuda öncü bir duruş içinde, mücadelenin ön saflarında üzerine düşen devrimci görevleri yerine getirecek, kitleleri bu doğrultuda hareket etmeye yöneltmek, devrimci, demokratik, antifaşist güçleri bu temelde birleşik mücadele yürütmeleri konusunda ikna etmek için tüm gücüyle çalışacaktır.

Faşist sömürgeciliğin işgalleri karşısında Rojava'daki görevlere de dikkat çekmiş oldunuz. Daha genel olarak da sorarsak, Rojava'da siyasi ve askeri varlığını ve çalışmalarını sürdüren partiniz Rojava devriminin başlıca güncel sorunlarını ve ihtiyaçlarını nasıl ele alıyor? Bugünün somutluğunda Rojava'daki hedeflerinizi ve iddialarınızı özetleyebilir misiniz?

Kerim Gökdeniz: Faşist sömürgeciliğin işgalin yayılması ve halkçı iktidarın yerle bir edilmesi hedefi düşünülürse, devrimin savunulması, devrimci-demokratik iktidarın korunması, Efrin ve Serêkaniyê işgallerinin bütün bu mücadeleler içinde sonlandırılması en önemli sorun ve ihtiyaç. Yalnızca Kürt halkını değil, Rojava'nın Arap, Ermeni, Asuri, Süryani, Keldani halklarını ve ulusal topluluklarını faşist işgalci sömürgecilere karşı birleştirmek, örgütlemek ve savaştırmak temel görev. Halkın özgücüne güvenmesi, bütün varlığıyla Rojava devrimini savunmak için, devrimin Suriye'nin yeni bölgelerine yayılması çabalarına omuz vermek için kendini ortaya koyması zorunluluk. Halkı bu doğrultuda mücadeleye çağırarak, seferberliğe yöneltmek bugünkü politik çalışmaların odağında durmalıdır.

Halkın şu ya da bu emperyalistten herhangi bir beklenti içinde olmaması ve sorunun halkların, Kürt ve Arap halklarının birleşik mücadelesi temelinde çözülmesinin esas alınması, halkın görüş açısının odağında durmalı. Partimiz ve halkçı iktidar

sonuçta bunun gerçekleşmesi için ajitasyon-propaganda çalışması yürütmeli, yığınlarla çok sıkı ilişkiler kurmalı, kitle toplantıları örgütlemeli, bu konuları tartışmalı, açık bir bilinç, kararlılık ve örgütlülük geliştirmelidir. Bütün diğer meseleler bugünkü siyasal koşullar içinde bu temel göreve tabi olmalıdır. Sosyalist yurtseverler Rojava'da bu görevin yerine getirilmesi için bütün güçlerini, deneylerini, birikimlerini ortaya koyacaklardır. Devrimin kazanımlarının korunması, devrimin evlere girmesi, toplumsal hayattaki etkisinin her bakımdan güçlendirilmesi için çalışmalar da görevlerimizin bir parçasıdır. Bu çalışmalar da kitleleri direniş gücü olarak hazırlamaya hizmet edecektir.

Halkların Birleşik Devrim Hareketi'yle ilgili bir soru sormak istiyorum. HBDH'nin bir bileşeni olarak partinizin birleşik devrimci mücadeleyi geliştirme iddiasına ve sorumluluğuna dair neleri belirtmek istersiniz? Güncel ve dönemsel olarak bu iddia ve sorumluluk pratikte hangi karşılıkları bulacak?

Berçem Güneş: HBDH faşist şeffik rejiminin 2015 Temmuz'unda açtığı irade kırma savaşına karşı verilmiş birleşik devrimci bir cevaptı. Bu temelde örgütlendi. Faşist sömürgeciliğin Türkiye ve Bakur'daki saldırılarının yoğunluğu, özellikle Fethullah Gülen ve ittifak güçlerinin darbe girişimi sonrası gerçekte tam bir sıkıyönetim ilan etmesi, bütün yasaların, zor aygıtlarının bu temelde düzenlenmesi, bir faşist darbe hukuku örgütlenmesi koşullarında, devrimci hareket hızla ağır darbeler alınca, bileşenleri HBDH'nin etkili

bir aktif savunma gücü olarak, saldırıyı hazırlayacak bir kuvvet olarak gelişmesini sağlayacak pratikleri örgütleyemediler. Temel sorun birleşenlerin örgütsel zayıflığı, yeraltı güçlerinin zayıflığı, bu alana ayıracakları güçlerin zayıflığıydı. Daha sonraki süreçlerde HBDH kendini başkaca zeminlerde de var etmek için değişik çabalar harcadı. Fakat buralarda da bileşenlerin güç sınırlılığı, bunun ötesinde bazı bileşenlerin siyasi anlayışlarındaki gerilemeler, bazılarının aşırı güç yetmezliği, bazılarının temsiliyet düzeyinde bile ilişkilenmekte zorlanmaları, HBDH'nin büyük bir halk direnişini örgütlemek, onun öncülüğünü yapmak, emekçi semtlerinde milisler biçiminde örgütlenmek, keza kentlerde değişik müfreze eylemleri geliştirmek yolundan ilerlemesini, giderek de kitleleri, devrimci kitle şiddetini örgütleyecek bir kuvvet olarak yükselmesini engellemiş oldu. Bu durumu değiştirmek için HBDH'nin çabalarını sürdürmesi gerekiyor.

HBDH kurulduktan sonra değişik eylemler gelişmişti. FESK-Kürdistan Kır Birliğimizin komutanları ve gerillaları, kuruluş aşamasında Dersim'de ortak komutanlığın oluşturulmasında ve eylemlerde yer aldılar. FESK-Kürdistan Kır Birliği'nin iki gerillası, parti üyelerimiz Veli Görgün ve Ümit Yetik yoldaşlar HBDH'nin ilk şehitleridir. Daha sonra, Dersim'de ortak komutanlık görevini de yürütmüş olan Hüseyin Akçiçek yoldaş Nurhak'ta PKK'den bir yoldaşla birlikte şehit düştü. Mersin'de, İzmir'de, Bursa'da, değişik yerlerde HBDH eylemleri oldu. Dikkate değer politik askeri eylemlerdi. Faşist sömürgeci rejim bu eylemlerden ötürü doğrudan par-

timizi hedef aldı. Serhat bölgesinde HBDH'nin güçlü eylemleri oldu, FESK-Karadeniz Kır Birliği'nin komutanları ve gerillaları bu eylemlerde yer aldılar. Ulaş Alankuş yoldaş 5 Ağustos 2022'de PKK'den bir yoldaşla birlikte devrimci bir çalışma içindeyken ölümsüzleşti.

Kısacası, partimizin değişik tipteki HBDH çalışmalarını güçlendirmek için dönem içinde kırlarda da şehirlerde de çabaları, emekleri oldu. Bunları her şeye rağmen yetersiz bulduğumuzu, güçlendirmek gerektiğini ve kitlelerin mücadeleye seferber edilmesi zeminlerine taşımak gerektiğini söyleyebiliriz. Partimiz bu temelde, kendi güç ve olanakları çerçevesinde, HBDH'nin etkili olabilecek güçleriyle birlikte gelişmesi için istekli olacak ve çaba harcayacak.

Üçüncü Dünya Savaşı Yok Alametleri Var

Bir yanda dört parça Kürdistan'da gitgide genişleyen savaş, bir yanda İsrail'in Filistin'de sürdürdüğü soykırımcı savaş, Suriye'den Irak'a ve Yemen'e değin Ortadoğu'daki savaşlar zinciri, bir yanda da Rusya-Ukrayna savaşı, NATO'nun Rusya ve Çin'e yönelik artan tehditleri var. Dünyada, Türkiye ve Kürdistan'da bazı devrimci ve ilerici örgütler üçüncü dünya savaşının yaşanmakta olduğuna dair çeşitli tezler ileri sürüyorlar. Abdullah Öcalan ve PKK zaten uzun yıllardır böyle bir görüşe sahip. Üçüncü dünya savaşı konusunda ne söyleyeceksiniz?

Berçem Güneş: Üçüncü dünya savaşı kavramı her şeyden önce

dünyasal bir savaş anlamına geliyor. Hangi görüş açısından bakıldığından bağımsız olarak, birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşlarının dünya savaşı olduğu herhalde bütün sınıflar için de bütün kuvvetler için de açıktı, ortaklaşılabilir bir şeydi. En başta savaşan kuvvetler bakımından açıktı. Üçüncü dünya savaşı tezleri açısından, her şeyden önce dünyasal

Bizim görüşümüzden dünyaya savaş, emperyalistler arasında dünyayı yeniden paylaşım savaşıdır. Çok daha genelleyerek söyleyeceksek de, dünyanın büyük kuvvetlerinin birbirleriyle savaşa tutuşmasını içermelidir, dünya savaşı mantığına, kavramına, izahatına uygun olması için.

niteliği bütün sınıflar bakımından, bütün kesimler bakımından tartışmalı. Bizim görüşümüzden dünya savaşı, emperyalistler arasında dünyayı yeniden paylaşım savaşıdır. Çok daha genelleyerek söyleyeceksek de, dünyanın büyük kuvvetlerinin birbirleriyle savaşa tutuşmasını içermelidir, dünya savaşı mantığına, kavramına, izahatına uygun olması için. Buna içerik kaybettirmenin, genellemenin, düzleştirmenin bir yararı da yok, daha önemlisi böyle bir zorlamadan çıkarılabilecek çok önemli, anlamlı politik sonuçlar da yok.

Belki bazı hareketler bakımından, savaş riskinin büyük ve daha büyük, giderek çok daha önemli olduğuna dikkat çekmek için tırmandırılan ve zorlama yönleri olan vurgular oluyor. Bazı kuvvetler bakımından, şu veya bu bölgesel savaşın kendi önemini dünya içinde bir yere koymak, bunu teslim etmeye çalışmak, fakat dünyasal kuvvetlerin savaşa tutuşmasının ne anlama geldiği, bunun nasıl bir mücadele ve nasıl görevler gerektirdiği bakımından biraz yüzeysel bir görüş açısından bakmak oluyor. Bazı başka ilerici kuvvetler bakımından da şöyle, dünyada bunlar özellikle yaygın, işçi sınıfının, emekçilerin, ezilen halkların mücadelesine, onların başarılı olabileceğine inançsızlık temelinde, sadece dünyanın büyük güçlerinin dünya politikasını belirlediği inancı temelinde, dolayısıyla örneğin Suriye’de Esad gibi ya da değişik bölgesel kuvvetlere dayalı, onların desteklenmesine dayalı anti-ABD’ci, anti-Rusyacı politikalara kaynaklık ediyor. Fakat sonuçta nesnel gerçeklerle çok buluşmuyor.

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra savaş hiç bitmedi, eğer parçalı ve tekil savaşlardan bakacaksak. Kore’den Vietnam’a, Afrika’nın çok değişik ülkelerinden Ortadoğu’ya, Latin Amerika’da kısmi bazı bölgesel ve yerel savaşlardan Asya’ya dek, savaş hiç bitmedi. Sürekli savaşlar oldu. Sürekli yerel düzlemde çatışmalar oldu. Bunlardan bazıları emperyalistler arasındaki ciddi çelişkilere dayalı da savaşlardı. Bunların hiçbirini gerçekleştiren bir dünya savaşı yapmıyor. Esas mesele emperyalistler arasında dünyanın büyük çaplı yeniden paylaşımını hedefleyen bir savaş var mı, olması yönünde bir

gelişme var mı yok mu meselesi. Konu bu soru etrafında tartışılmalı. Böyle yapılırsa, mesela bir devrimci örgüt kendisine, örgütlenmesini, siyasi mücadelesini nerelerden ve nereye doğru geliştirmesi gerektiği konusunda, örneğin dünya burjuvazisi arasındaki çelişkilerle kendi ulusal çıkarlarına dayalı biçimde mi ilişkilenecek yoksa proletarya enternasyonalizmi temelinde mi ilişkilenecek ya da savaşın kıyısında mı kalacak yoksa bu savaşı iç savaşa dönüştürme koşullarına mı bakacak, bu konularda görevler çıkaracaktır. Onun dışında kavrama içerik kaybettirmenin görevler bakımından da söyleyebileceği özel bir şey yok.

Halihazırda süren ya da 10 yıl önce, 3 yıl önce veya geçen yıl başlamış bir dünya savaşının söz konusu olmadığını düşünüyoruz. Fakat üçüncü dünya savaşına doğru gelişen alametlerin arttığını söyleyebiliriz. Bu emperyalist rekabetin zaten giderek şiddetlendiği koşullar, emperyalist küreselleşme koşulları. Orada çelişkilerde bir azalma yok. Aksine tekelleşme artıyor, sonuçta çok daha az sayıda elde çok büyük zenginlikler toplanıyor. Bu, rekabetin daha da şiddetlenmesi, daha da yoğunlaşması anlamına geliyor. Fakat giderek bir çizgi halinde emperyalistler arası rekabetin şiddetlenmesi, aynı zamanda emperyalist bloklaşmalarda da belli gelişmelere yol açtı. Bunun kuvvetleri yavaş yavaş biraz daha belirginleşmeye başladı. ABD’nin uzunca bir süre elde tuttuğu emperyalist kapitalist sistemdeki hegemonyasında gerileme, belirli bir çözüme belirginleşerek devam ediyor. ABD, İngiltere, AB ve Japonya, kendi aralarındaki çok ciddi çelişkilerle birlikte, bir uçta toplaşmaya başladı.

ABD bakımından kendi hegemonyasındaki çözülmeyi durdurma, bu konudaki inisiyatifi yeniden tesis etme yönüne doğru ilerleyen, Rusya ve Çin bakımından o çözümler içerisinde kendilerine bir yol açmayı hedefleyen bir hattan bloklaşmalar geliyor. Bu iki emperyalist blok özellikle Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte daha da belirginleşti. Bütün kuvvetler de bu çelişkiler etrafında kendi pozisyonlarını biraz daha netleştirmeye yöneldiler. Ortadoğu zaten bir başka savaş üssüydü başlı başına hem Kürdistan ekseninde, hem Filistin ekseninde şimdi yeniden canlanan savaş temelinde. Ve Ukrayna'da örneğin bir karşılıklı sınıma, bir güç sınama boyutu da olan bir hazırlık olarak da görülebilir bu süreç.

Dolayısıyla bu bloklaşmalarda artış ve belirginleşme var. Siyasal olarak da ekonomik olarak da daha belirgin şekiller alıyor. Emperyalist küreselleşme zincirlerinin son yıllara yayılan biçimde daha bölgesel düzeylerde odaklaşması, yoğunlaşması oldu, bu bloklaşmalara uygun ve alan açacak şekilde. Bu kapsam içerisinde, bu çelişkiler içerisinde aynı zamanda kapitalist gelişme seyrinde belli bir yere gelen değişik ülkeler de pozisyonlarını belirginleştirmeye, kendilerine alan açma girişimlerine devam ediyorlar. Faşist hareketlerin belirgin bir yükseliş yaşamasının ve giderek bazı ülkelerde inisiyatif, hegemonya kazanmasının da bu siyasi gericileşme, bu tip bir duruma göre pozisyon alma bakımından bir anlam taşıdığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla üçüncü dünya savaşının alametlerinin arttığını düşünüyoruz. Fakat bir emperyalist yeniden paylaşım savaşına söz konusu değil, henüz böyle bir

savaşın tarafı olabilecek kuvvetler buna hazır değil. Bunun ancak ön hazırlıklarından, ön bloklaşmalarından, buradaki bazı üstünlük sağlama ve alan açma denemelerinden bahsedilebilir. Bu da tam olarak yeni değil ama, burada örneğin ABD hegemonyasındaki çözümlerin belirginleşmesi, Çin-Rusya ekseninin hamle yapacak bir düzeye erişmesi daha yeni sayılabilir. Yoksa tabii ki Irak işgali

Enternasyonalizm
anlayışımız, bölge devrimi anlayışımız, ulusal sorunla ilişkileniş anlayışımız ve pratiğimiz, birleşik devrim ve birleşik mücadelenin geliştirilmesi, birleşik devrimci önderlik anlayışımız, parti ve örgüt teorisi, kadın özgürlük mücadelesi gibi değişik konulardaki deneyimlerimizin paylaşılmasını sıralayabiliriz.

de Afganistan'daki işgal ve gelişmeler de, Afrika'da, Latin Amerika'da Çin'in, Rusya'nın değişik politik hamleleri ve ABD-AB ekseninin buna verdiği yanıtlar da, bütün bunlar zaten sonuçta bu rekabette şiddetlenmenin ve bloklaşma eğiliminin ön süreçleriydi.

Kerim Gökdeniz: Yoldaşın ortaya koyduğu değerlendirme içinde bir noktaya dikkat çekmek için şunu

bir kez daha vurgulayalım: Çeyrek asırdır dünyayı yeniden paylaşmak isteyen emperyalist güçlerden hiçbirinin diğerine namlu doğrultmadığı, onunla herhangi bir dolaysız çatışmaya girmediği bir dünya savaşı olmaz. Bölgesel savaşlar var, yerel savaşlar var. Emperyalist rekabetin ve paylaşım mücadelesinin bir parçası bu. Elbette bugünkü bloklaşmalar ve hareket tarzı emperyalist küreselleşme koşullarına göre oluşacak ama, nihayetinde belli başlı emperyalist devletlerin hiçbirinin birbiriyle doğrudan bir çatışmaya girmediği bir savaşın bir dünya savaşı olarak nitelenmesinin hiçbir temeli yok. Yoksa örneğin şimdi 30. dünya savaşından söz ediyor olurduk. Bu değerlendirmenin siyasal bakımdan da bir anlamı yok. Açıkladığı bir tablo da yok. Tersine, durumu sıradanlaştırıyor, dünya savaşı tehlikesinin insanlığa, bütün bir yerküreye hangi sonuçları getireceğini gözden kaçırmaya yol açıyor. Gerçek tehlikeleri görmeyi de engelliyor.

Tabii ki bir üçüncü dünya savaşı bambaşka olacaktır. Emperyalistler doğrudan bir çatışmaya giriştiklerinde, ellerindeki özel tipte yok edici silahların bir bölümünü kullanmak zorunda kalacaklardır. Bunun sonuçları insanlık için, yerküre için çok ağır olacaktır. Zaten bunun hazırlıklarını yapıyor emperyalist devletler. Kendilerinin hayatta kalabileceği, burjuvaların hayatta kalabileceği koşullar üzerine düşünüyorlar, filmler yapıyorlar, diziler çekiyorlar, böyle bir gerçeklik var.

Rekabet keskinleşiyor ama değişik güçler bu rekabeti hangi biçimlerde yürütecekleri konusunda değişik fikirlere, stratejilere sahipler. Örneğin, Avrupa'nın hegemon devletlerinde

yer yer pazar paylarını arttırma eğilimleri geliyor. Ya da ABD dünya-daki hegemonyasını '90'ların ilk yarısında olduğu gibi yeniden kurmak istiyor, bunun arayışları içinde. Ama bugün Çin'in hala bir dünya savaşından kaçınmak istediği çok açık. Bugün Rusya'nın henüz bu ölçekte bir savaşa tutuşmak istemediği çok açık. Tabii ki bugünkü emperyalist küreselleşme koşullarında bütün ilişkiler şiddetlenmiş, yoğunlaşmış, artmış durumda, o nedenle de yer yer bölgesel sömürgeciler, kimi gerici burjuva devletler değişik alanlarda manevra yapma imkanlarına hala zemin bulabiliyorlar. Yarın 3. dünya savaşı patlak verdiğinde bu tip manevra olanakları ortadan kalkacak ya o safta ya bu safta olacaksınız ya da ikisi dışında pasif biçimde kalmanın yolunu arayacaksınız. Hem bir üçüncü dünya savaşı olması, ama hem de TC'nin birbirleriyle savaş halindeki Rusya'yla ve NATO'yla ilişkilerini böyle sürdürebilmesi, deyim yerindeyse, eşyanın tabiatına uygun değildir.

Enternasyonal İlişkiler Pratik Devrimci Temelde Kurulmalı

Son olarak, uluslararası devrimci ve komünist hareket içinde partinin yerini ve rolünü nasıl tanımladığınızı sormak istiyoruz. Daha yeni Bangladeş'te, ondan hemen önce Kenya'da gördüğümüz gibi, halk ayaklanmaları farklı ülkelerde art arda patlak vermeye devam ediyor. Fakat devrimci ve komünist parti ve örgütler bu ayaklanmalar silsilesi içinde bir ileri atılım gerçekleştirilemiyorlar. Öte yandan, kimi ülkelerde silahlı devrim mücadelesi

leri de nice bedellerle ve kahramanlıklarla sürüyor. Bugünkü küresel koşullarda enternasyonal devrimci ve komünist hareketin gelişimi için partiniz nasıl bir perspektife sahip?

Berçem Güneş: Partimizin, öncelilerinden başlayarak örgütsel süreklilik içinde, onlarca yıllık bir mücadele tarihi ve deneyimi var. Bu mücadele içerisinde politik, örgütsel, ideolojik ve teorik açılardan kaydettiği önemli mesafeler var. Bu bakımdan partimizin dünya devrimci ve komünist hareketinin gelişiminde önemli görev ve sorumluluklarla karşı karşıya olduğunu düşünüyoruz. Zaten enternasyonalizm görüşü açısından bakımdan da sürekli bir ısrar, kararlılık ve netlik içinde oldu, enternasyonal cephe de de birleştirici ve pratikte ileri itici bir rol oynamak için sistematik çaba gösterdi.

Dünyada devrimci ve komünist hareketin gerçeği, gelişimi, değişik ayaklanmalar ve mücadeleler içinde

oynadığı rol bakımından durumu daha somut kategoriler içerisinde tartışmak daha anlamlı olabilir. Çünkü bir yandan bakıldığında, evet, soyut ve dünyasal olarak var olan devrimci ve komünist yapıların bunca ayaklanma içerisinde önemli bir atılım gerçekleştirmediği doğru. Ancak çok soyut ve genel tartışılınca tespit kötümserlik üretiyor, somut devrimci gelişim olanaklarını saptama ve görevler çıkarma zemini silikleşiyor. Öncelikle, devrimci ve komünist ismi taşıyan yapılar içinde, örneğin işte hiç değilse devrimci mücadele temelinde, silahlı mücadeleler, halk ayaklanmaları çizgisinde yürümekte, burjuva iktidarların alaşağı edilmesi görüşü ve hedefiyle mücadele yürütmekte olan yapıların sayısı zaten ciddi biçimde az. Hatta son on yıldaki tasfiye dalgasıyla FARC, ETA gibi bazı yapılar da silahsızlanmış oldular. Silahlı mücadele son derece az sayıda yapıya, PKK, Filipin-

ler Komünist Partisi, Kolombiya'da ELN ve bazı daha küçük yapılar, Rojhilat'ta kimi örgütler, FHKC, Hindistan Komünist Partisi (Maoist), Türkiye ve Bakur'da bu çizgide ısrar eden değişik devrimci yapılara daraldı. Bunun dışında da bu yönde iddia geliştirmeye çalışan irili ufaklı örgütlenmeler var, pratik mücadelelerinde henüz bunun karşılıklarını ciddi biçimde üretemeseler de, bu görüş açısına sahip yapılar var.

Devrimci ve komünist örgütlerin doğrudan temas içinde oldukları ayaklanmalar içerisinde bir atılım örgütleyememekten zaten bahsedilemez. Bunların mücadele ettikleri yerlerde ayaklanmaların aldığı, isyan potansiyelinin aldığı somut biçimler var. Yüzlerce ile binlerce arasında değişen gerillalarla yürütülen mücadeleler, on binleri ve hatta yüzbinleri sokaklara döken büyük fiili meşru mücadele örgütleri var. Sınırlılıklar bakımından, tek tek ülkelerden bahsedeceksek, yer yer biraz bu yapıların değişik tipte program sınırlılıklarından bahsedilebilir. Yani ittifak politikalarını etkileyen, politik mücadelede birleştiricilik ve değişik kuvvetleri düşmana karşı yöneltebilme kuvvetini etkileyen değişik sınırlılıklarından bahsedilebilir. Ya da daha öncelikle, askeri teknik-taktik üstünlük temelindeki sorunlardan bahsedilebilir. Tek tek bu örgütlerin gerçeğinin incelenmesi gerekir. Ve tabii her cephede de ciddi biçimde enternasyonal destek zayıflığından bahsedilebilir. Buradan bir görev çıkarabiliriz: hem bu mücadelelere yaklaşımda hem kendi mücadelemizi ele alış tarzımızda.

İkincisi, ayaklanmaların geliştiği fakat bu tipten yapıların hiç olmadığı, dolayısıyla bu ayaklanmalarla hiç

temas edilemediği ülkeler, bölgeler var. Buralarda yine partimiz bu tipten yapılar, örgütler bakımından o somutluk içinde kendisine çeşitli görevler çıkarıyor ve çıkaracak da. Gelişmekte olan değişik devrimci yapıların desteklenmesi, deneyim aktarımı, birbirleri arasındaki etkileşimin sağlanması, uluslararası değişik platformlara katılımları yönünde çaba harcanması gibi biçimlerde olabiliyor bu. Aynı zamanda da devrimci ve komünist pratikten etkilenmeye açık örgütlenmeler var. Kimisi güçlü eski yapılar, kimisi biraz daha zayıf yeni yapılar. Bunlarla da yoğun bir ideolojik ve politik etkileşim geliştirme, dolayısıyla bir tür politik öncülük hattına yönlendirme görevleri somutlanabilir.

Toplam bakımındansa, uluslararası bir yapı olarak, partimizin de bileşeni olduğu ICOR'dan söz edebiliriz özellikle. Değişik devrimci ve komünist iddialı örgütler arasındaki ilişkilerin pratik temelde geliştirilmesi iddiasıyla ortaya çıkmış, yani sadece ideolojik temelde değil pratik mücadele temelinde geliştirilmesi, devrimci parti ve örgütlerin inşasının geliştirilmesi, buna enternasyonal düzeyde destek ve katkı sağlanması, değişim ve etkileşim örgütlenmesi amaçlarıyla kurulmuş bir yapı olarak ICOR içerisinde etkin bir biçimde mücadele ediyor partimiz. Keza başkaca önemli uluslararası yapılarla ve odaklarla etkileşimini koruyor.

Tabii teorik ve ideolojik bakımdan da iddialarımız var. Enternasyonalizmin bir boyutu da bu deneyimleri ve görüş açılarını paylaşmak. Enternasyonalizm anlayışımız, bölge devrimi anlayışımız, ulusal sorunla ilişkileneş anlayışımız ve pratiğimiz, birleşik devrim ve birleşik mücadelenin geliştirilmesi, birleşik devrimci önder-

lik anlayışımız, parti ve örgüt teorisi, kadın özgürlük mücadelesi gibi değişik konulardaki deneyimlerimizin paylaşılmasını sıralayabiliriz.

Uluslararası devrimci ve komünist hareketin geleneksel ilişki biçimlerine dönük eleştirilerimiz de var. Partinin bu ilişkilerin devrimci temelde dönüşümü bakımından da oynayacağı roller var. Burada tabii önemli bir deneyim sahası da aslında partinin Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da birleşik mücadelenin geliştirilmesinde oynadığı rol, buradan çıkardığı deneyimler de olmuştur. Çünkü uluslararası ilişkilerde eşitlikten uzaklık, bölgesel farklılıkları anlamama, kendi deneyimlerini hızla ve soyut olarak evrenselleştirme ve dayatma, tek parti merkezli uluslararası odaklaşma anlayışı gibi partimizin eleştirdiği değişik tipte anlayışlar var. İdeolojik ayrılıkları herhangi bir politik ortaklığı engelleyecek şekilde ele alma görüş açısı var. Dolayısıyla bu tip ilişkiler pratik devrimci temelde, devrimci dayanışma ve paylaşım temelinde kurulmalı görüş açısından hareket ediyoruz. Bu çizgiyi, bu tarzı, bu birleştirici kültürü uluslararası temelde de geliştirme yönelimimiz var. Kendi ülkelerinde büyük mücadeleler vermekte olan devrimci yapılar bakımından, Filistin, Nepal, Kolombiya örneklenebilir, enternasyonal ilişkileri sadece cephe gerisi olarak gören, kendisiyle dayanışma bekleyen ancak bütün deneyim ve birikimiyle dayanışma sunmayı, deneyim paylaşmayı çok önemlemeden ilişki tarzı özellikle devrimci yapılar bakımından önemli bir potansiyelin değerlendirilememesi, olanak kaybı anlamına geliyor. Partinin kendi mücadelesi bakımından çıkardığı önemli bir sonuç da bu.

Sonuçta söyleyebiliriz ki, uluslararası komünist ve devrimci hareketin gelişimi içinde, partinin hem politik mücadelede oynadığı rol bakımından durumu, hem örgütsel deneyimi ve gelmiş olduğu örgütsel düzey, hem de ideolojik ve teorik yenilenme gücü ve görüşleri, yani hem yöntemi hem mevcut görüş açısı, gerçekten uluslararası mücadelede de önemli görevler üstlenmesini gerektiriyor. Parti bu sorumluluklarının farkında.

Kerim Gökdeniz: Emperyalist küreselleşmenin toplumsal sonuçları dünya proletaryasını nicelik olarak çok büyütür, gövdesini çok genişletirken, onun aynı zamanda değişik devletlerin değişik tipte politikaları ve uygulamaları koşullarında örgütsüz hale gelmesi biçiminde de cisimleşti. Gerek sendikal örgütlülüğü kırma gerek bunun maddi koşullarını hazırlama, taşeronlaştırma, üretim birimlerini küçük parçalara ayırma tipik hale geldi. İkincisi, zengin-yoksul ayrımı ve çelişkisi yoğunlaştı, şiddetlendi, derinleşti. Keza kronik kitlesel işsizlik yeni boyutlar kazandı. Bu yalnızca tek tek ülkelerin içinde şu ya da bu hızda gelişen bir süreç değil, dünya çapında, belki kıtalar arasındaki farklılarda da somutlanan bir gerçeklik. Bunun bütün toplumsal sonuçları işçi sınıfını ve ezilenleri bir çeşit kendini savunmaya, ileriye doğru gitmeye itiyor. Çünkü yalnızca iktisadi-mali koşullar değil, bütün siyasal-sosyal koşullar da olağanüstü ağırlaştırıyor. Her türlü adaletsizlik, keyfilik, zorbalık yoğunlaştırıyor. Bu şartlarda büyük mücadeleler patlak veriyor, sayısız ayaklanma ortaya çıkıyor. Ama bunlar herhangi bir yerde bir sonuca ulaşmıyor. En fazla, burjuva rejimlerin yapısında

bazı değişikliklere yol açıyorlar ya da kimileri ulusal temelde kimi zayıf haklarla sonuçlanıyorlar. Bunun temel nedeni öncülerden yoksunluk. Devrimi örgütleyecek partilerin bu ülkelerde bulunmaması. Böyle bir iddiaya ve çalışmaya sahip partilerin bulunmaması. Temel neden bu.

Bu 1991'de dünya çapında ortaya çıkan ideolojik-siyasi tasfiyecilik dalgasıyla sınıksız bağlı. '90-91 döneminde dünya burjuvazisi kapitalizmin mutlak zaferini ve ideolojilerin sonunu ilan ettiği koşullarda, bu büyük sarsıntı sırasında, yani Sovyetler Birliği'nin yerle bir olup dağılması, Varşova Paktı'nın çökmesi, Arnavutluk'ta sosyalizmin yıkılması koşulları altında büyük bir umutsuzluk, inançsızlık, yılgınlık dalgası gelişti. Bu koşullar altında başka bir yol olmadığı iddiasıyla bir dizi parti kendisini feshetti. Sayısız gerilla grubu barışçıl çalışmalar yapmak adına mevzilerini terk etti, hükümetlerle anlaşmalar yaptı. Bazı önemli tarihsel partiler, büyük devrimci geleneklere sahip partiler dağıldılar. Brezilya'da, İspanya'da gördük, başka ülkelerde gördük. Dünyanın her köşesinden partilerde büyük bir yıkım ve dağılma ortaya çıktı. Büyük bir ideolojik ve örgütsel kriz oluştu. Bu sonraki yıllarda çok ortadan kaldırılamadı. Eski Sovyetler Birliği'nden ya da Doğu Avrupa ülkelerinden bazı partiler eleştirel bir temelde ortaya çıktılar ve arayışlara girdiler, ama devrimi örgütleyecek partiler olarak gelişemediler, pratikte böyle bir gelişme olmadı. Tersine silahsızlanma, askeri mücadele biçimlerinden vazgeçiş, düzen yasaları içinde faaliyet temel hale geldi. Bu durum ortadan kalkmadığı gibi, bu mücadeleyi yürüten sınırlı sayı-

da partiyle dünya çapında güçlü bir dayanışma da gelişmedi. Filipinler Komünist Partisi'yle, Hindistan'da daha sonra birleşerek HKP(Maoist) adını alan yapılarla, Kolombiya'da FARC'la, EPL ve ELN'yle ya da ETA'yla, IRA'yla, Sinn Fein'le büyük bir dayanışma da gelişmedi. Nitekim daha sonra bu parti ve örgütlerin bazıları da, ETA, FARC, Sinn Fein değişik tipte anlaşmalar yaptılar. Bu partiler ya da gerilla grupları fiilen önemli ölçüde tasfiye olmuş oldu. Anlaşmaların sonuçları ve sınırları gözler önünde. Böyle bir süreçten geliyoruz.

Partimiz, dünyanın bu ideolojik-siyasi tasfiyeciliğin girdabına girdiği koşullar altında, bu girdaba meydan okuyarak kurulmuş bir parti. Yani silahsızlanmanın, illegal çalışmalara son vermenin, örgütsüzleşmenin revaçta olduğu koşullarda, örgütlülüğün, illegal gizli bir parti olmanın, silahlı mücadele yürütmenin kopuşu içinde oldu. Ve böyle şekillenerek geldi, büyük bir siyasi savaşım içinde şekillenerek geldi. Kendi gelişimini bu temelde yönetti. Bir yandan siyasi savaşımında etkili bir kuvvet olurken, Leninist parti modelini yeni koşullara göre geliştirdi. Kadın özgürlük mücadelesinde, onu maddi araçlarına kavuşturacak adımlar atmayı başardı. Dünyanın günü gelmiş sorunlarını önüne çekip o konularda devrimci cevaplar üretti. Bunlar tabii partinin ileri, başkaca güçlerle paylaşabileceği nitelikleri. Bunların içinde en önemlisi, bugünkü dünyada en büyük değer taşıyan mesele, kuşkusuz, illegal bir parti olabilmek ve askeri olanlar dahil mücadelenin bütün biçimlerini kabul etmek ve yürütmek görüş açısına, Marksist perspektifine, ilkesine, pra-

tiğine sahip olmaktır. Dolayısıyla bu zeminde partinin uluslararası devrimci harekete deneylerini aktarma, yoldaşça paylaşımlar ve dayanışma içinde olma, adım atmak isteyen bütün güçlere destek sunmaya çalışma gibi bir sorumluluğu var. Böyle bir görevi yerine getirecek birikime ve kapasiteye sahip. Nitekim yadsınmaz bir gerçek: Rojava devrimi başladığında, gerek Türkiyeli ve Bakur Kürdistanlı bazı parti ve örgütleri, gerek dünyanın değişik köşelerinden enternasyonalist devrimcileri Rojava devriminin savunulması için ileriye çeken öncü bir kuvvet oldu partimiz. ICOR'da da benzer roller oynamak için çaba içinde. Ama aynı zamanda, Filipinler'deki mücadeleyi, Filistin'deki mücadeleyi, Hindistan'daki mücadeleyi, dünyanın neresinde ortaya çıkıyorsa o mücadeleleri desteklemek, yetersiz ve zayıf da olsa enternasyonal komünist bir tutum sergilemek için açık bir görüş açısına ve pratiğe sahip.

Komünistlerin dünya çapında bir enternasyonal kurmasının koşulları bugün yok. Bunu açık seçik görüyoruz. Ama dünyada devrimci parti ve örgütlerin enternasyonal dayanışmayı yükseltmeleri bütünüyle mümkün. Hele hele burjuvazinin yalnızca bölgesel değil, dünya çapında bütün devrimci güçleri, illegal örgütlenen, mücadelenin askeri biçimler dahil bütün biçimlerini kullanan partileri yok etmek için küresel çapta NATO öncülüğünde saldırıya geçtiği şartlarda, yani emperyalist ve işbirlikçi devletler Filipinler Komünist Partisi'ni yok etmek için, önderlerini tutsak etmek ya da katletmek için, Hindistan'da Maoist partinin önderlerini yok etmek ve partiyi fiziken ortadan kaldırmak için en yoğun şekilde açık saldırıya girişmişken, keza Filistin'de FHKC ve diğer dinamikleri ortadan kaldırmak için bu kadar saldırıya girişmişken, PKK'yi yok etmek için bu kadar saldırıya girişmişken, enternasyonal dayanışmayı yükseltmek daha da gerekli.

Bu koşullar altında, öncüler bir öncü nitelik geliştirmedikçe, örgütlenmedikçe, savaşmadıkça, bir kuvvet kendini bilinçli ve programlı biçimde, disiplinli ve merkezi biçimde yönetmediği sürece, tabii ki ezilecektir bu yalıtık hareketler. Merkezi bir hedefe bağlanmayacak, parlayıp sönecektir. Bu gidiş koşullarında bir üçüncü emperyalist paylaşım savaşı patlak verdiğinde, dünya yaşanmaz bir alana, bir harabeye dönüşecek, zorbalık geriye ne kalmışsa her yere egemen hale gelecektir. Bugünden bunun sayısız emaresini görüyoruz. Dünya her zamankinden daha fazla askeri araçlarla, baskı ve zor araçlarıyla, faşist yasalarla yönetilmeye çalışılıyor. Bu koşullar altında sıkı

merkezi bir örgütlülük olmaksızın, mücadelenin askeri biçimleri kullanılmaksızın ilerlemek imkansız. Bunu bütün dünya devrimci hareketi içinde, küçük ve dağınık komünist çevreler içinde tartışmak, konuşmak ve güçlerin kendilerini bu temelde örgütlemeleri için açık bir çaba için-

de olmak, emeğini, imkanlarını esirgememek, bütün dünya komünistlerinin olduğu gibi partimizin de temel görevi. Partimiz böyle bir perspektifle hareket ediyor ve edecek.

Sorularımıza verdiğiniz yanıtlar için çok teşekkür ediyoruz. Em gelecek sipas dikan.

Feminist Hareketin Eşitsiz İlişki Kültürü

Sema Duru Boran

Siz bu rahatlıkla değerlendirmeyi yaparken, bizim neden başka kurallar ve sınırlarla tartışmamız gerekiyor? Feminist saflarda, feminizm dışından kadınlarla eşitsiz hukuk kurulması, eşitsiz eleştiri hakkı tanınması, eşitsiz yaklaşım gösterilmesi öylesine normalleşmiş ve kültüre dönüşmüş ki, bu, kadınla kadın arasında kurulan eşitsizlik ve egemenlik kültürü, kadın hareketinin birleşik gelişimini zedeler, eleştiri ve tartışmayı en kolaycı biçimlerde “o zaman neden birlikte olalım ki” dışlayıcılığına götürür bir biçim almış.

Umut Gazetesi’nde yayınlanan Jale Emeç ve Zahide Sertbudak arkadaşların ortak imzalı yazısı, Yeliz İsyân’ın Marksist Teori’nin 61. sayısında yer alan yazısından yola çıkarak kimi değerlendirmelerde bulundu.¹

Feminizmin sosyalist kadın hareketi ile, ima ve göndermeler dışında, dolaysız tartışma etkileşimine girmesini olumlu bir gelişme olarak görüyoruz. Fakat aynıısını yazının değerlendirme yöntemi bakımından söyleyemeyeceğiz. Kısmen Yeliz İsyân’ın yazısındaki feminizm eleştirilerinden yola çıkarak ve esas olarak da iddiasının aksine hiç de buradan yola çıkmayarak, yazıyla ilgili olmaktan çok yazı vesilesiyle, sosya-

list feminist bir hareket olarak Umut Gazetesi’nden kadınların değişik konularda yaklaşımlarını özetlemiş, sosyalist kadın hareketine dönük de bir dizi değerlendirmede bulunmuş.

Eleştirilerin yola çıktığı görüşü açısı, “Biz de parçası olduğumuz feminist çizgiyle, devrimci hareketlerin tasfiye edilmeye çalışılmasıyla feminizmin etkisi arasında kurulan, en hafif tabirle apolitik ve hiçbir somut tahlile dayanmayan bu yazıya, feminizmin içinden yanıt olalım dedik” değerlendirmesinde ifade buluyor. Nesnel olmayan özetlemelerden kaçınmak için yazarların kendi sözlerinden yola çıkarak, Marksist Teori yazısı vesilesiyle dile getirilen bazı anlayışları tartışacağız.

¹ Feminizm: Patriyarkanın Devrimci Örgütlerdeki Yüzüne De Bir Yanıt, Jale Emeç / Zahide Sertbudak, Umut Gazetesi

Feminist Hareket, Kadın Hareketinin Tarihi Ve Kendinden Başlatmak İddiası

Yazarlar, “Bugün feminist hareketin mevcut durumunu tartışırken, geçmişle bağını kesmek en başta diyalektik düşünmeyi yadsımaktır. Türkiye devrimci hareketinin gelişiminde özellikle 2. dalga feminizmin etkilerini göz ardı etmek aslında tarihe göz kapamaktır.” diyorlar, ancak Yeliz İsyân’ın yazısında “feminist hareketin mevcut durumu” tartışılmıyor, emekçi solun mevcut durumu tartışılırken, bazı somut konularda feminizme eleştiriler yöneltiliyor. Tartışma konusu “feminist hareketin mevcut durumu” olsaydı, Marksist Teori yazarlarının yapacağı eleştiriler belirtilenlerle sınırlı kalmazdı, değerlendirmeler de eleştirilerle sınırlı kalmazdı.

Dahası, “bugün feminist hareketin mevcut durumunu tartışırken, geçmişle bağını kesmek en başta diyalektik düşünmeyi yadsımak” değildir. Herhangi bir anda herhangi bir akımın mevcut durumunu tartışabilir ve onun bütün tarihini ele almayabilirsiniz. Dünyada, ele aldığı konunun tarihsel bütün bağlamları-

nı ortaya koymayan binlerce diyalektik makale var. Mesela siz bizim mevcut durumumuzu tartışmışsınız, ama bırakalım geçmişini ele almayı, verdiğiniz sınırlı örneklerin tarihsel gerçeklere uygun olup olmadığına bile dikkat göstermemişsiniz. Bunların bir kısmına değineceğiz. Fakat bununla diyalektik düşünmeyi yadsımak filan gibi çok önemli günahlara girmiş olmamışsınız, sadece yanlış görüşler savunmuş, bir-iki de eksik veya yanlış bilgi vermiş olmuştunuz. Onların önemli bir kısmı konunun geçmişle bağını koparmakla değil, tartışma yürüttüğünüz yazıyı boş verip Yeliz İsyân adına yazmaya karar vermenizle ilgili.

Yani bir tür galeyana gelmeye gerek yok, altı üstü eleştirildiniz, bu da büyük bir travma zemini değil. Kadın hareketi içinde tartışma kültürümüz böyle böyle zayıflıyor, etkileşim isteksizliği bu zeminde ürüyor ve hiç de hayırlı sonuçlara yol açmıyor.

“Türkiye devrimci hareketinin gelişiminde feminist hareketin etkisini göz ardı” ettiğimiz yok, o bir yana, kendi gelişimimizde etkisini göz ardı ettiğimiz yok, bunu da defaatle söyledik. Yazarların bundan haberi

yoksa bizim günahımız değil, fakat biz her yazıda bunu tekrarlamak zorunda mıyız?

İlgili yazı, devrimci hareketin genel gelişimini ya da kadın hareketinin genel gelişimini incelemiyor, son süreçte ideolojik-siyasi tasfiye saldırısının emekçi sol üzerindeki değişik etkilerini tartışıyor. Konusu somuttur, dönem de somuttur, tarih de somuttur. Bir de yani “tarihe gözünü kapamak” gibi iddialı, şaşaalı kavramlarla tartışıyorsunuz. Feminist hareketin güncel metinlerinde, sosyalist kadınların kadın hareketindeki emeğine, katkılarına, hatta varlığına dair ne kadar gönderme olup olmadığına bir kenara koyalım, fakat bizim kendi yazınımızda, bu iddiaların aksini gösterecek çok fazla veri var. Bu komünist hareketin temel resmi belgelerinde de verilidir. Burada sosyalist kadın hareketinin kendi tarihi açısından en önemli kaynaklardan birinden, Sosyalist Kadın dergisinin daha ilk sayısında yer alan “Kısa Bir Tarih Çalışması: Sosyalist Kadın Aydınlanması” başlıklı temel bir tarih çalışmasından alıntılatalım:

“Sosyalist Kadın Aydınlanmasının koşulları, itici güçleri ve harekete geçirici dinamikleri kapsamında bir sıralama yapacak olursak; öncelikle polis karakolları/işkencehaneleri, cezaevleri kapılarında 12 Eylül faşist diktatörlüğünün en karanlık yılları da dahil olmak üzere mücadele eden kadınlarla başlamak yerinde olur: (...)

Hızla değişen koşulların zorlaması, basıncıyla; farklı düzeylerde ve biçimlerde de olsa kadınlar yaşadıklarını bir uçtan sorgulamaya başlarlar. Bu sorgulama ilk başta feminist

hareket içerisinde, hatta onun omurgasını oluşturan geçmişte devrimci komünist hareket içerisinde mücadele etmiş kadınlarca yapılmıştır.

Bir diğer etmen; 1980’lerin ortalarında başlayan ve gelişen feminist hareketin bazı başarılı çıkışları, devrimci komünist harekette kadın sorunu ve özgürleşmesi kapsamındaki sorunlarla ilişkilenmede bir baskı oluşturmuş; bu sorunların gündemlerine girmesini/almalarını sağlamıştır.

Yine çeşitli yapılardan devrimci komünist kadınlar arasında kadın sorunu ve kadınların kurtuluş mücadelesinin sorunlarına değişik düzeylerde de olsa teorik ilgide bir artış olmuştur. Feminist hareketin bu alandaki teorik baskısı biraz da onları buna zorlamıştır...”

Bold’lar bu satırların yazarına ait. Yazı, o yılların genel koşullarına dair, devrimci komünist hareketi tasfiyecilik batağından çıkmaya yönelen işçi hareketindeki canlanma, Kürt kadın aydınlanmasının etkileri ve başkaca başlıklarla devam ediyor. Alıntı biraz uzunca, fakat böyle iddialı nitelemelerle karşılaşınca, iddia sahibi olmakla uyumlu bir bilgi sahibi olunmadığı ihtimalini gözeterek, bu temel yaklaşımı aktarma gereği duyduk.

Keza, daha sonraki dönemlere dair güncel değerlendirmelerde de, feminist kadın hareketine yönelik değerlendirmelerimiz berraktır.²

Sınıf Siyaseti, Kimlik Siyaseti Cins Siyaseti

Tasfiyecilik kapsamında yapılan tartışma dikkat çekici: “TDH’ye yönelik tasfiyeci saldırının emek-ser-

² Sosyalist Kadın, sayı 1, 18, 19, 20 ve 25

maye çelişkisi bağlamında, kapitalizm ve sınıf mücadelesinin durumu üzerinden okunması gerektiğini her Marksist-Leninist bilir. Egemenlerin sermaye birikim süreçlerinde yaşadıkları kriz ve bunun devlet aygıtı içindeki yansımalarına karşı sınıf mücadelesi cephesinden verilemeyen onlarca yanıt ortada duruyor. Sınıf mücadelesini merkeze koymak bir yana her türlü kimlik siyaseti ve ekoloji vb mücadelelerle kendini konumlandırmaya çalışan sosyalist örgütler mecburen bu tasfiye saldırısının sorumlularını dış güçlerde aramaya başlıyorlar.”

Kadın özgürlük mücadelesi somut ekseninin dışına çıkıp, “kimlik siyaseti” kavramı etrafında son dönem biraz yaygınlaşan bir tartışma düzleminde kısa bir söz söyleyelim: “Sınıf mücadelesini merkeze koymak bir yana her türlü kimlik siyaseti ve ekoloji vb mücadelelerle kendini konumlandırmaya çalışan sosyalist örgütler”.

“Her türlü kimlik siyaseti” denilen nedir? Alevi demokratik hareketinin gündemleriyle ilişkilenecek mi “kimlik siyaseti”, kadın özgürlük mücadelesiyle ilişki mi “kimlik siyaseti”, Kürt ulusal sorunuyla ilişkilenecek mi, Ermeni soykırımıyla yüzleşmek mi, LGBTİ+ hareketinin özgürlük taleplerini sahiplenmek mi?

Postmodern kimlik anlayışının eleştirisi devrimci teori ve politikanın gelişimi bakımından gerekli ve yararlı. Fakat sınıf mücadelesinin ta kendisini, onun çeşitli gündemlerini, “kimlik siyaseti” olarak adlandırıp politik özgürlük göreviyle devrimci ilişkileneşten uzaklaşmayı; bunca ulusal, cinsel ve sınıfsal çelişkinin katman katman birbirine geçtiği bir coğrafyada, bir devrimin temel ve

yedek kuvvetleriyle, politik özgürlük sorununun muhatabı olan belli başlı mücadelelerle etkin politik ilişki kurmaya yönelik, devrimci hareket içinden yapılan bu ve başkaca yazılardaki eleştirileri, **devrimci hareketin gelişim seyri açısından ciddi bir risk olarak görüyoruz.** Bu konu genişçe tartışılabilir, fakat sınıf savaşımının işçilerin ekonomik talepli mücadelelerine indirgenmesine açılan kapıları kapatmak gerekiyor. Daha da sıkıntılısı, sosyalizmin bu kimliklilikten mustarip olmayan ekonomist yorumu ile kadın özgürlük mücadelesinin marksizme tabiyetten mustarip olmayan ekonomist yorumunun eklettik birleşmesinde derinleşmesi. Her iki hareket eskisinden de kuvvetle, politik özgürlük mücadelesine ve birleşik zeminlere doğru ilerlemeliyken, tam tersine bir eğilimin giderek gelişmesi.

Konumuza dönersek, yazarlara göre, bu sosyalist örgütler, “mecburen bu tasfiye saldırısının sorumlularını dış güçlerde aramaya başlıyorlar.”

Yani arkadaşlar bu o kadar yanlış, o kadar nafil bir değerlendirme ki, nereden tartışacağımızı da bilemedik! Tasfiye saldırısının sorumluları zaten dış güçlerdir, saldırı olması dış olmasını gerektiriyor, “kimlik siyaseti” yaparak kendi kendimize saldırdığımızı söylemiyorsanız. Ayrıca zaten bahse konu yazı, somut, dönemi ve başlangıcı belirli, içeriği tarif edilmiş bir tasfiye dalgasını konu alıyordu; söze “TDH’ye yönelik tasfiyeci saldırının” diye başlamanızdan ve Umut Gazetesi’nin başkaca yazılarından, böyle bir saldırı söz konusu değildir diye bir fikirde de olmadığımızı varsayıyoruz. Fakat bir tasfiye “saldırısı” varsa, sorumlusu, faili elbette dış güçlerdir, kim ola-

çak! Erkek egemen sömürgeci faşist şeflik rejimidir bizim tanımımızla.

Feminizmi “dış güçler”, saldırının “sorumlusu” olarak görmüyoruz. Feminizm saldırıya uğrayan kuvvetlerden biri. Saldırıya uğrayan pek çok kuvveti kendi tutumları temelinde eleştirdiğimiz gibi feministleri de eleştiriyoruz. Doğru konumlanmıyorsunuz, tutumlarınızın şu şu yanlış, geri sonuçları oluyor diyoruz. Ajitasyon-propaganda yasaçlılığıyla, örgütsüzlük övgüleriyle, nesnel olarak, örgütsüzleştirme saldırısının paraleline düşüyorsunuz, bunu yapmayın diyoruz.

Saldırıya uğrayan pek çok kuvveti kendi tutumları temelinde eleştirdiğimiz gibi feministleri de eleştiriyoruz. Doğru konumlanmıyorsunuz, tutumlarınızın şu şu yanlış, geri sonuçları oluyor diyoruz.

Dahası, burada esasen emekçi sol harekete dair bir tartışma yapıyor, ki bırakalım bizim görüşümüzü, bu hareketin içinde mi dışında mı olduğuna dair feminizmin kendisi ne aynı fikirde, ne de fikirleri sürekli. Doğal olarak, emekçi sol hareketin dışındaki pek çok kuvvetin emekçi sol harekete etkisiyle birlikte feministlerin etkisini de tartışıyoruz.

Ayrıca, Marksist Teori yazısının sosyalist feminizm bağlamındaki tasfiyecilik eleştirilerinin de tam olarak anlaşılmadığı görülüyor, bu eleştiri sosyalist feministlere değil,

emekçi sola yöneltiliyor. Emekçi soldan çevrelerin, kadroların, ideolojik-siyasi tasfiye saldırısı dönemine dek sosyalist feminizme bir eğilim göstermediği halde, belirli koşullar altında, büyük bir kuvvet tarafından dışlanmama, marjinalleşmeme gibi kaygılarla, durumun baskısı altında kalarak, “yenilenme” ve kitlelerle buluşma arayışlarını, eski birikimini içerip açacak, bunun deneyimleri üzerinden ilerleyecek şekilde değil, eklektik bir biçimde sonuçlandırarak sosyalist feminizme yönelmesinin tasfiyecisi olduğunu söylüyor.

Marksizm, Reformizm Sınıf Teorisi

Bu tartışmalardan sonra, ikili sistem kuramının eleştirisi, “*proletaryanın devrimci özne olarak rolüyle diğer toplumsal hareketleri sosyalizm mücadelesinde aynı kefeye koymak anlamına gelir ki bu da zaten Marksist-Leninist bir bakış açısı olamaz*” şeklinde değerlendirilmiş.

Toplumsal hareketleri değil ve birden fazlası değil, somut **bir** toplumsal kuvveti, ama evet. Kadın özgürlük hareketi değil, kadın cinsi, ama evet. Ve aynı kefeye değil, sosyalizm mücadelesinin temel toplumsal güçleri içine, ama evet. Bu düzeltmelerle birlikte ve başlangıçta yaklaşımlarımızın özetlendiği kısmın da görüşümüzü doğru ifade etmediğini not düşerek. Ancak, evet, ikili sistem kuramı eleştirimiz o anlama geliyor. Ve evet, bunu tam da Marksist-leninist bakış açısı olarak görüyoruz. Sadece kadın hareketinin değil, marksizm-leninizmin telif hakları da mı feminizmdeydi acaba?

Biz bunu neden böyle gördüğümüzü bu yazı kapsamı sınırlılığında ele almayacağız, konu komünist hare-

ketin programatik yaklaşım değişikliklerinin önemli bir parçası olarak Marksist Teori sayfalarında genişçe yer almıştı ve yeni gündemimize girmiş bir konu değildir. Bu tartışmanızın bizim açımızdan yanıtı, basını-mızdan incelenebilir.³

“Feminizm yansıtıldığına aksine ‘devrimcidir’. Ona bu karakteri veren sistemin temel kurucu ayağı olan patriyarkayı hedef almasıdır.”

Hayır, patriyarkayı hedef almak ona bu karakteri vermez. “Hedef almak” soyut bir tanımlama ve bu “hedef alma” devrimci de olabilir, reformist de.

Kadın cinsinin patriyarka ve dola-yısıyla patriyarkal kapitalist düzen karşısında *nesnel* olarak devrimci bir *toplumsal* kuvvet olması, kadın hareketinin her verili anda *öznel* olarak da devrimci bir *politik* kuvvet olacağı sonucunu üretmez. İşçi sınıfının burjuvazi karşısında devrimci konumunun onu her somut anda devrimci bir politik özne yapmayacağı gibi.

Bu cümlelerin altında sıralanan hiçbir veri, bu hedefin devrimci yoldan gerçekleşeceğini veya nasıl gerçekleşeceğini açıklamıyor. Sıraladıklarınız, patriyarkayı teşhir ettiğini, propaganda yaptığını, bilinç verdiğini söylüyor. Bunlar kendi başına bir hareketi devrimci kılmaz.

Reformizm tartışmasını bu yazıda genişletmeyeceğiz, çünkü Marksist Teori 61’de yer alan yazılardan biri başlı başına bu konuyu tartıştıyordu ve buradaki tartışmaya dair görüşlerimizi zaten içerdiğini düşünüyoruz. Ama reformizm konusunda, böyle kendi kendisinin dayanağı olan bir basitleştirmeden daha ciddi tartışmalar yapmak gerektiğine inanıyoruz.

“İç Tehdit” Mi?

“Yani neo-liberalizmin tasfiye saldırılarını Marksist-Leninist bütünlükten kopartarak somut tahlile dayanan maddeci bir kuramı hedef alırsanız akıllarda başka sorular canlanır. 1. İçeride “kadın sorunu” bağlamında eleştirilerle ayrılan kadınlara karşı bir cevap üretmek adına mı feminizm karalanıyor ya da kalan kadınlara tartışma sınırları mı çiziliyor? 2. Devrimci harekette artan feminizm tartışmalarının yapınıza da ulaşmasını mı engellemek istiyorsunuz? Dolayısıyla biz feministler olarak, yalnızca dışınızdaki kadınlara ve feministlere değil içinizdeki kadınlara da büyük bir üstencilikle parmak sallanmış olma ihtimalini düşünmeden edemiyoruz.”

Bu “ihtimali düşünmeden edemiyorsanız”, devrimci hareket içerisindeki erkek egemen tarzın, erkek egemen kültürün en kötü geleneklerini örgüt kültürünüzde ve tarzınızda koruyorsunuz demektir. Böyle kriminal kurgularla düşünmenin ve tartışmanın devrimci harekete bugüne kadar bir hayrı olmadı, bildiğimiz kadarıyla sizin geleneğinize de hayrı olmadı. Biz konuları böyle yazıp çizmeyi bir yana bırakalım, saflarımızda bir başka parti, grup, çevre hakkında bu yöntemle tartışma yapan taraftarlarımızla dahi en cepheden tartışmalar yürütmüşüzdür, gerçekten bu düşünüşün, bu tarz ve kültürün devrimci saflardan bir kadın çevresinde yaşatılmasını gösteren bu satırları okurken yüzümüz kızardı.

Zaten somut, kapsamı belli eleştiriler yapmayı “parmak sallamak” olarak tanımladıktan sonra, aynı dilden konuşabileceğimiz bir zeminden

³ Sosyalist Kadın, sayı 20; Marksist Teori, sayı 38, 39

ayrılmış, bambaşka bir kültür ve dilden konuşmuş oluyoruz ama, şu gerçekleri hatırlatalım. Kadın yapımız, sosyalist demokrasinin gerekleriyle, örgütlü yazılı iç tartışmalardan kolektif platformlara dek, böyle bir işleyişin ısrarlı bir şekilde sürdürülmesiyle şekillendiriliyor. Bunu en zor koşullar altında, gerekliliğine sınırsız inanç ve bağlılıkla, fedakarlıkla yapıyor. Kadın platformlarında oluşturulmuş görüşlerin de, başka şeyler bir yana, eşit temsiliyet nedeniyle bile, erkeklerce öyle kolayca geri püskürtülmesinin ya da “parmak sallayarak” yönetilmesinin koşulları yok. Kaldı ki öyle bir hukukumuz da yok. Kadın platformlarının iradesiyle kolektif görüş oluşturma meşruiyetini ise tartışmaya açacak bile değiliz. Hasılı, bu kültür, gelenek ve işleyiş düzeyimizle, tartışma ve görüş açısı şekillendirmek için parmak sallama yöntemine, berbatlığı bir yana, ihtiyacımız yok. Anlaşılan feministler devrimci hareketten öğrenebilecekleri hiçbir şey olmadığına emin olduklarından, bu deneyimleri yüzeysel, kulaktan dolma bilgilerle ötesinde inceleme gereği de duymuyorlar, canları sağ olsun.

İkincisi, devrimci saflardan *tasfiyec*i kopuşları şu veya bu eleştiriyle gerekçelendirmek devrimci sonuçlar üretmez. Bu arada, biz “kadın sorunu” kavramını reddedeli yıllar oldu, tırnak içine alıp kinaye yapmanız hepten yersiz. Fakat bilinsin, saflarımızdan tek tek kadrolar bazında, ideolojik-siyasi tasfiyecilik temelinde devrimci mücadeleden umut yitirme *nedeniyle* feminizme *doğru* kopuşlar oldu, ama feminizm *nedeniyle* kopuşlar çok ama çok sınırlıdır. Feminizm söylemiyle saflarımızdan uzaklaşanların, kopanların önemli bir bölümü feminizme değil, politik mücadelenin her biçimine yabancılaşarak ataerki sistemin en geleneksel kurumlarına döndü. Biz en azından böyle kriminal bir yöntemden, büyük örgütsel getiriler beklenmemesini tavsiye ederiz. Yukarıda “kimlik siyaseti” başlığında tartıştığımız tasfiyec tehlikelerin amacı ve niteliğine hak ettiği önemi veremediğiniz için, tasfiyec kopuşların üzerinde ileriye doğru, militan bir gelişim dinamiği oluşturulamayacağını fena halde es geçiyorsunuz.

Üçüncüsü, “içe parmak mı sallanıyor” sorusunu yanıtlamak bir yana,

sorulmasından sizin adınıza hicap duyduğumuzu belirtmiş olduk, fakat bu vesileyle şu derdimizi feminist arkadaşlarla paylaşmak isteriz. Bu türden tartışmaların, feminist platformlara gitmekten çekinen, oradaki tartışma kültüründen olumsuz etkilenen, aşağılama, dışlama ve küçümseme tutumları nedeniyle bu zeminlerde bulunmak istemeyen, özellikle de genç yoldaşlarımıza bir tartışma gücü kazandırması, rahatlık sağlanması umudunu taşıyoruz. Deyim

Feminizmin erkek egemenliğinden daha tehlikeli olduğunu değil savunmak, 30 yıldır emekçi solun erkek egemen yaklaşımlarına eleştirilerimizin en keskin ucu bu yaklaşıma yöneliyor.

yerindeyse, bu yukarıdaki gibi tatsız tuzsuz ve egemen diliyle, kültürüyle düşünüşün izlerini taşıyan üslupların keskin ucunu o yoldaşlara tek tek göğüsletmek yerine, bu gibi tartışma zeminlerinde kolektif göğüslemek de istiyoruz. Tartışmalarımıza içe yönelik bir “acaba” sorusu sormakta herhangi bir nesnellik derdiniz varsa, buraya yoğunlaşmanızı öneririz. Bu, kadın hareketi içerisinde ürettiğimiz ve üretmediğimiz tarzın, kültürün sonuçlarına dair daha gerçek sonuçlar çıkarmanızı sağlayabilir.

“Devlet İdeolojisi” Bahsi

Yazı, Marksist Teori’nin görüş açısına dair, bir kısmı ilgisizlikten kö-

ken alan bilgisizliğe ve yüzeyselliğe, bir kısmı da yorumların demagoji derecesinde kanıtlanmasına dayanan epeyce yanlış çıkarsamalar yapıyor. Bunlardan biri şu sözlerle özetleniyor: *“Hem feminist hareketin meşruluğuyla yarattığı kitlesel mücadele zemini üzerinden faşizmi yıkmayı tarif edip hem de faşizme karşı mücadelede feminizmi erkek egemenliğinden daha tehlikeli bulmayı anlamlandırmak da mümkün olmuyor.”*

Feminizmin erkek egemenliğinden daha tehlikeli olduğunu değil savunmak, 30 yıldır emekçi solun erkek egemen yaklaşımlarına eleştirilerimizin en keskin ucu bu yaklaşıma yöneliyor. Diğerleri bir yana, bizzat bahsettiğiniz yazıda, 2000’li yıllarda devrimci hareketin gelişimi tartışması içinde ve güncel olarak da Alınteri’ne yönelik eleştiride tam da bu yaklaşım merkeze konuyor ve şiddetle eleştiriliyor. Biz bu sonuca sadece yanlış anlama veya çarpıtma yoluyla ulaşılabileceği iddiasındayız.

“Çünkü ideolojik farkımızın bizi farklı iki safın parçası haline getirmediğini biliyoruz. Fakat yayınlarında feminizmi ‘devlet ideolojisi’ addedip feministlerle yol yürümenin nasıl açıklanacağını bilmiyoruz. Bizim mücadele anlayışımızda devlet çizgisindekiler düşmandır ve düşmanla yol yürünmez. Ve biliyoruz ki Sevda Çağdaş yanında hem feminist hem sosyalist kimliğiyle savaştan Eylem Ataş’la beraber ölümsüzleşmiştir. Fakat söz konusu yazıyı yazan ve yayımlayan arkadaşlar maalesef beraber savaştıkları feministlere devletle paralel diyebilme hakkını kendinde buluyor.”

“Yayınlarımızda feminizmi ‘devlet ideolojisi’ addetmek” yönündeki

iddianın, ileri sürülen görüşler ekseninde tartışmalar yapmak yerine demagojik genellemelere gitmek olduğunu düşünüyoruz. Belirli bir konuda, ilerici bir akımın, çevrenin, bir devlet politikasının nesnel olarak yedeğine düştüğünü ya da yanlış bir görüş açısından geliştirilen somut bir tutumun etkilerinin nesnel olarak devlet saldırılarının paraleline düştüğünü, aynı yönde etkide bulunduğunu söylemek neden o hareketi “devlet ideolojisi” olarak nitelemek olsun?

DHKP-C'nin Amerikancılık, milliyetçilik eleştirileriyle, Kürt sorununda pratik tutumlarıyla ve tutumsuzluklarıyla sömürgeciliğin yedeğine düştüğünü söylüyoruz, fakat DHKP-C en önemli devrimci örgütlerden biridir, öyle görmeye devam ediyoruz.

CHP'ye yedeklenme tutumları konusunda, feminist harekete eleştirilerimiz bir yana, emekçi sola eleştirilerimiz yazıdaki büyük tepki gösterdiğiniz değerlendirmelerin çok ilerisine geçer, ama birlikte mücadele ettiğimiz bu yapıların görüş açısına “devlet ideolojisi” demiş oluyoruz.

Son yıllarda sürekli “yasal devrimcilik” riskine, ideolojik-siyasi saldırıların devrimci düşünüş ve eylem üzerindeki baskılarına, bu risklerin şu veya bu somut yapıyı ciddi biçimde etkilediğine dikkat çekiyoruz, fakat bu yapıları “devletçi yapılar” olarak nitelemiş oluyoruz.

Devlet örgütsüzleştirme saldırıları geliştiriyor, söz, eylem ve örgütlenme özgürlüğünü herkes için, ama kabul edin ki en çok devrimci yapılar için tümünden engellemeye çalışıyor. Bu koşullarda, örgütlerin kendini ifade etmesini dışlama

yönlü herhangi bir yaklaşımın, devrimci hareketin de kadın hareketinin de gelişimini olumlu etkilemediğini, feministlerin emekçi sol yapılardan feminist olmayan kadınlarla mesafelerini belirginleştirmelerinin, emekçi solun önemli bir kısmından kadınların kadın özgürlük mücadelesiyle zaten zayıf olan etkileşimini iyice sınırlandırıldığını ve bunun yararlı bir gelişme olmadığını, örgütsüzlük ve örgüt karşıtlığının gelişmesine katkıda bulunduğunu, bu nedenlerle, ajitasyon-propaganda yasakçılığı politikasının nesnel olarak tasfiyeci dalgaya katkıda bulunduğunu düşünüyoruz. Buna katılmayabilirsiniz. Fakat bunu tartışmak neden “devlet ideolojisi” nitelemesine denk düşüyor olsun?

Bizi öznel olarak erkek egemenliğinin sırtını sıvazlamakla yargıladınız, feminizmi eleştirmek dışında bir somut veri bile gösterme zahmetinde bulunmaksızın. Erkek egemenliğinin sırtını sıvazlamanın, tasfiyeci saldırılara yedeklenmekten daha iyi olduğunu düşündüğümüz yok. Siz bu rahatlıkla değerlendirmeyi yaparken, bizim neden **başka kurallar ve sınırlarla** tartışmamız gerekiyor? Feminist saflarda, feminizm dışından kadınlarla eşitsiz hukuk kurulması, eşitsiz eleştiri hakkı tanınması, eşitsiz yaklaşım gösterilmesi öylesine normalleşmiş ve kültüre dönüşmüş ki, bu, kadınlara kadın arasında kurulan eşitsizlik ve egemenlik kültürü, kadın hareketinin birleşik gelişimini zedeler, eleştiri ve tartışmayı en kolaycı biçimlerde “o zaman neden birlikte olalım ki” dışlayıcılığına götürür bir biçim almış. Buna sıklıkla rastlıyoruz. Kadın hareketini ileri taşımak için bu tarz ve kültürden uzaklaşmaya ihtiyaç var.

Antifemizm Nedir, Ne Değildir?

Feminizmi “devlet ideolojisi” olarak değerlendirdiğimiz yönündeki yanlış varsayıma ek olarak, antifeminist, hatta, “bu kadar antifeminist” olarak değerlendirilmişiz. Sonuçta söyleyeceğimizi baştan söyleyelim: “Antifeminist” değiliz, “feminist değil”iz. Sizin nezdinizde anlaşılır olması için mutlaka feminizmle kavramlaştırmak gerekecekse, a-feministiz, non-feministiz. Fakat feminizmle kavramlaştırmak gerekmiyor, bunu istemiyoruz da, biz kendi ifademizle sosyalistiz. Bütün tarihimizde de, feminizmi değişik düzeylerde, biçimlerde eleştirdik, fakat hiç antifeminist olmadık. “Feminizm korkusu”na, antifeminizme, emekçi sol saflarda erkek egemenliğini körükleyen büyük bir zayıflık olarak, hep karşı çıktık.

Yazarlar bu değerlendirmeyi hangi verilerden hareketle yapıyorlar? Eğer yazılarının izini süreceksek, feminizmi doğru görmüyoruz ve reformist bir akım olarak nitelendiriyoruz. Ve ajitasyon-propaganda yasakçılığı ile ilgili belirtilen cümleyi kurmuşuz. Bunların ikisi de bizi “antifeminizm”le suçlamayı izah etmez, bir harekete yönelik bu değerlendirmeleri yapmak bizi o hareketin karşısına koymaz. **Bizden olmayan karşıımızdadır** yöntemine sahip bir genellemeyle, bunları yapanı antifeminist olarak tanımlamanın birleşik bir direniş hattının gelişimine faydası dokunmaz. Bu zeminden yola çıkarak saflaştırıcı kavramlarla tartışmaktan **kadın özgürlüğü adına bir yarar umulamaz**. Bu tarzı ve bu nitelermeyi, feministler adına, büyük bir alınganlık, alerjiklik ve eleştiri ve tartışma kültürü zayıflığı olarak görüyoruz.

Feminizme gerici bir akımdır mı dedik? Tasfiye edilmesi için mücadele etmek gerekir mi dedik? Feminizmle, feministlerle sayısız ittifaka girişmekten geri mi durduk? Feministler iflah olmaz diyerek onları daha ileri, hatta devrimci pozisyonlar almaya çağırmaktan geri mi durduk? Bayraklarımızı, pankartlarımızı taşımamızın mı dedik? Etkinliklerimizden mi dışladık? Yayınlarına, tartışmalarına sırtımızı mı döndük? Panellerimize, tartışmalarımıza mı davet etmedik? Hayır, zayıflıklarımız, sınırlarımız vardır dedik. İdeolojik-teorik farklarımızı tartıştığımız gibi, somut dönemlerde somut politik eleştiriler yaptık. Bu niye bizi antifeminist yapıyor?

Antifeminist olsak, feminist örgütlerle sayısız platformda dünden bugüne birlikte mücadele etmezdik. Bu ittifaklara başka türlüüne gücümüz yetmediği için girdiğimizi sanıyorsanız, bizi hiç tanımıyorsunuz demektir. Feminizmin kadın hareketi içerisinde hiç de bugünkü kadar güçlü olmadığı daha önceki sayısız dönemde de bakabilirsiniz. Taksim’deki gece yürüyüşlerine binlerce kadın feministler öncülüğünde katılmıyorken de feministlerle ittifak yapıyorduk biz. Feministlerin kitle gücü, eylem gücü devrimci, sosyalist yapıların kadın kitle gücünün gerisindeken de yapıyorduk.

Biz örneğin ulusalcı değiliz, enternasyonalist bir örgüttük, fakat sosyalist yurtseverliği bayraklaştırıyoruz. Ulusalcı olmamak bizi anti-ulusalcı kılmıyor, Kürt ulusal özgürlük mücadelesinin karşısında da konumlandırmıyor. Aksine, Kürdistan’daki mücadelede onun dinamiklerinden biri, diğer tüm alanlarda da onun en tutarlı müttefiklerinden biri olduğumuz bü-

tün pratik mücadelemizde açıktır. Ulusal mücadelede rol oynamak için ulusalcı olmak gerekmiyor ki. Kadın hareketinin parçası olmak için feminist olmak gerekmediği gibi.

8 Mart Tartışması, Olguları Silikleştirme Yönteminin İsabetsizliği Ve Değişmemeye Övgü

Bu kadar yok sayma, görmezden gelme tartışması yapılırken, 8 Mart'ların Türkiye ve Kürdistan'daki gelişiminde sosyalist kadın hareketinin katkılarını görmek şurada dursun, onun 8 Mart'larla ilişkilenişini sıradanlaştıran, emekçi solun en geri pratikleriyle özdeşleştiren ve küçümseyen değerlendirmeler tekrarlanıyor yazıda: *“Ki karşı durulan feminist hareket, 8 Mart'ta feminist gece yürüyüşü yapmak istediğinde, -bu kadar anti-feministken- hem gidip hem oradaki teamülleri 'yasakçılıkla' suçlamak anlaşılır değil. 10-15 yıl öncesine kadar, kadın mücadelesi için eylemlerin kadınlı erkekli yapılmasına feministler karşı çıkarken, yazarın bağlı bulunduğu gelenek erkeklerin de katılacağı 8 Martları savunuyordu.”*

Önce şu yuvarlak “10-15 yıl önce” sözünün sorumsuz bir değerlendirme olduğunu not düşelim. Böyle bir eleştiri yapılacaksa, hiç değilse veriler somut hale getirilsin, komik olmayalım. 10-15 yıl önce böyle bir tartışma gündemimizde bile değildi. Yaklaşık 20 yıl önce başka bir şey savunuluyor olması konusu geçmişken, 30 yıl önce de bu geleneğin sadece kadın özgürlüğü değil, pek çok konuda başka düşündüğünü, hatta

31 yıl önce böyle bir yapı olarak var olmadığını da belirtelim. Yukarıdaki veriyi çarpıtmanıza ya da durumu zorlamanıza gerek yok, biz soruna bakışta bugün geri bulduğumuz başka örnekler verebiliriz size, eğer polemik için lazımsa. 8 Mart'ların gelişiminde sosyalist kadınların emek, cesaret ve direngenliğinin katkısının da, sorunu ele alışta değişik dönemlerdeki görüş açısı zayıflıklarının eleştirel analizini de çok çeşitli yayınlarımızda yaptık, ilgilenenler için ekte kaynaklar da belirtelim.⁴

Fakat zaten kimi konularda 30 yıl öncekinden farklı düşünüyor olmak, ama 30 yıl öncesinden devrimci olan her şeyi de sıkıca sahiplenip bugüne büyük fedakarlıklar pahasına taşımış olmak gururla sahiplendiğimiz bir gerçeğimiz. Biz kendimizi hiçbir zaman olmuş bitmiş, tamamlanmış görmedik, görmüyoruz. Bunu en önemli niteliklerimizden biri olarak görüyoruz.

8 Mart'ların gelişimi bahsinde bu kadar tek yanlı, tek veriye dayalı tartışmanın da yararı yok, örneğin 20 yıldan biraz önce, azımsanamayacak kadar feminist 8 Mart'lara erkek katılımını engellemek için polis koruması çağırılmayı da savunuyordu, komünistler yakın zamanda gözaltında tacize ve tecavüze karşı kampanyayla polis nezdinde erkek devleti teşhir etmişken, pek çok kadın devrimci bugünün de değil, o günün koşullarında açık kimliğiyle çıkıp bu saldırıya uğradığını ifşa etmişken, eylemlerde “tecavüzcü polis hesap verecek” sloganları atılırken bunu yaptıkları için, bugün faşizme karşı mücadeleyi yükseltme hakkını kaybetmiş mi oluyorlar? Bu ne bütün

⁴ Sosyalist Kadın, sayı 1, 20; Atılım Gazetesi, EKB Bülteni

feministlere mal edilebilir, devrimci hareketin tek tek bileşenlerinin yaklaşımları bütüne mal edilemeyeceği gibi, ne de eğer bir siyasi çizgi ve tarz olarak aşılmış, pratik özeleştirisi yapılmışsa bugünün verisi olabilir.

“2005 yılındaki önemli çıkış diye anılan süreç” diye küçümsediğiniz sürece gelince, Marksist Teori yazısındaki vurgunun, kendi adımıza da kadın hareketi adına da bir tarih an-

Peki biz, Jale ve Zahide'nin şu kadar yıl önce başka bir şey savunuyor olmanın bugünü boşa çıkartmaya kanıt edilmesi yönteminden, feminist hareketin o dönemden bu yana hiç değişmediğini ve bunun da çok kıymetli olduğunu mu anlamalıyız? Eğer öyleyse, bu ne övünülecek bir şeydir, ne de gerçektir.

latımı olmadığının neresi açık değil? 8 Mart'lara dair tarihimizin ne ilk ne de en önemli çıkışıdır bu. Amed'de Kürt kadın hareketiyle buluşma hedefine bağlı, o dönem koşullarında büyük bir cesaret ve atılım olan, kadın hareketinin gelişimine de çok değerli bir katkı olan, antişovenist bir çıkış örgütlemeye çalıştığımız 1995 8 Mart'ı dururken, oluşumunda büyük emekler verdiğimiz, başkaca şeylerin yanı sıra feminist hareketle eylemde

ortaklaşmanın da başarılı olduğu ve kadın kitle hareketi çizgisinin belirginleştiği 1997 8 Mart'ı dururken, Kürt kadın hareketinin yanında İstanbul'da büyük bir polis terörünü göğüslediğimiz 1998 8 Mart'ı dururken, neden çok daha sonrasında, ta 2005'ten başlatalım ki 8 Mart'larla ilişkimizin değerlendirmesini? Bu konuda da yazarların gözü yazıyı görmemiş. Devrimci hareketin kadın özgürlük sorunundaki somut tutumları ele alınırken vurgu yapılan 2005 8 Mart'ının bu sürecin gelişimi içerisinde bir dönemeç olduğu da sıralanan yapılar içerisinde komünist kadınların öncü bir rol oynadığı da doğrudur. Devrimci hareket içerisinde komünistlerin tutumu özel ve özgündür, feminizmin katkılarını açığa çıkarmak adına bu tutumun inkarı neden?

8 Mart'ların daha genel, bütünlüklü nesnel bir analizi, ancak o günün gerçek koşulları ve tartışmaları içerisinde, 15 yıl önce de, 20 yıl önce de, 25 yıl önce de hangi tartışmalardan geçildiği incelenerek, somut süreçler ve gelişim olanakları dahilinde ele alınabilir. O gelişimin bir aşamasında şenlikler salonlar mı, mitingler sokaklar mı tartışması vardı, o gelişimin bir yerinde bilinç yükseltme mi, politik eylem mi tartışmaları vardı, bir yerinde Kürt kadın hareketinin sesine yanıt versek mi, vermesek mi tartışmaları yapılıyordu, bir yerinde hapishanelere yönelik saldırılardan sömürgeci savaşa dek çok değişik konuların 8 Mart'ın gündemine taşınmasının uygun olup olmadığı tartışmaları vardı... 8 Mart'ların kitle zeminiyle buluşması öyle düz bir çizgide ya da tek bir hareket kanalıdan da gelişmemişti; **bir eşiğin aşılması, feminist kadınların, Kürt kadın hareketinin ve devrimci, sos-**

yalist yapılardan kadınların emeğinin ve aklının buluşmasıyla başarılmıştı, bunlardan bütün gerilimlere rağmen sosyalistlerin de, feministlerin de, Kürt kadın hareketinin de öğrendiği çok şey oldu, değiştirdiği çok görüş oldu, hala öğrenilecekler de var, bunlar ayrıca tartışılabilir.

Peki biz, Jale ve Zahide'nin şu kadar yıl önce başka bir şey savunuyor olmanın bugünü boşa çıkartmaya kanıt edilmesi yönteminden, feminist hareketin o dönemden bu yana hiç değişmediğini ve bunun da çok kıymetli olduğunu mu anlamalıyız? Eğer öyleyse, bu ne övünülecek bir şeydir, ne de gerçektir.

Yasakçılık Tartışması Üzerine

“Bugünkü haliyle on binlerce kadınla Taksim’in kuşatıldığı feminist bir 8 Mart mücadelesi, şimdi de örgüt imzaları tartışmasının zemini yapılmaya çalışılıyor.”

“Şimdi de” örgüt imzaları tartışmalarının zemini yapılmaya çalışılmıyor, örgüt imzalarının yasak olmasını asla savunmadık, yeni bir gündemimiz de değil. Konuyu yepyeni bir tehlike çanı çalacak şekilde sunmaya gerek yok. Ancak örgütlülüğü savunan bir çevrenin yazarlarından “örgüt imzaları” konusuna yönelik daha az küçümseme bekleriz, “örgüt imzası” gibi dışsal, örgütsüz bir ifadenin de kullanılmamasını bekleriz, bu dozajda bir küçümseme ve sorun tespiti de ayrıca üzüntü verici. Zira “örgüt imzası” dediğiniz şey, siz de biliyorsunuz ki, bir kısım kadının varoluş nedeni, kendilerini tanımlama biçimi. Hayattaki varlıklarını anlamlandırma biçimi. Uğruna yaşadıkları ve öldükleri şey. Bunu kimse anlamıyorsa bile sizin anlammanız gerekirdi.

Örgütlü kimliklerin ifade edilmesine getirilen mutlak bir yasak halini bugüne dek yapıldığı gibi “bütün kadınların kendilerini istedikleri gibi ifade edecekleri” şeklinde sevimli bir pakete sokma tarzına itiraz etmek, hiç de “bütün kadınların” bu zemini bulamadıklarını, bir kısmına, eğer kendilerini “istedikleri gibi” ifade etmek istiyorlarsa, kapının dışının gösterildiğini söylemek, kadınların pekala kendilerini bu biçimde ifade etmelerinin de meşru olduğunu savunmak o kadar olağanüstü ve şaşılacak bir şey değil. Gece yürüyüşlerinin bir yönü de, birçok kadının, dövizle, önlükle, maskeyle, hatta bir döneme kadar fularının rengiyle bile, kendi kimliğini, varlığını, kendisini ifade edememesi ve bunun son derece normal sayılmasıdır. Bu da meşru değildir, haklı değildir. Bu ancak mülkiyetçi bir görüş açısından, evin sahibi biziz, misafir bulunduğunu yesin görüşü açısından savunulabilir. Ki bu mülkiyetçi tarz ve kültürü, Jale ve Zahide'nin yazısında da çokça ifade bulan, gereksiz, yararsız, somut tartışmanın içeriğine bile denk düşmeyen “kim başlattı” tartışmasında da görüyoruz. Biz sadece feministler nezdinde değil, öğrenci gençlikte de, savaş karşıtı eylemlerde de, devrimci hareketten tek tek bazı parti ve grupların erkek egemen tarzla malul grupçu dışlayıcılıktan yola çıkan pratiklerinde de, 30 yıldır bu yasakçı tutumlarla mücadele ettik, meşru görmedik.

Ortaklaştığımız veya kendi görüş açımızı öne çıkarmadığımız her durumda sadece somut politik kimliğimizden tecrit, genel hareketin bir parçası olarak kadınlar, farklılaştığımız her durumda da artık kadınlar değil “sosyalist sol” oluyoruz. Hal-

buki iki durumun muhatabı da kadınlar ve bir ve aynı kadınlar. Çifte bir kişiliğimiz yok, şizofren de değiliz, böyle muamele görmeyi kabul etmemek de en doğal hakkımız.

Hem eleştirip hem eylemlere katılma tutumumuza gelince, bu kimliği başka pek çok alanda, birakalım sözle savunmayı, bedeniyle savunmuş kadınlar, kadın hareketinin gelişim öncelikleri uğruna, ideolojik mücadeleye konu yaptığı bu sorunu politik bir tutuma dönüştürmüyordu, ki hala da, kadın hareketinin gelişim öncelikleri aksini gerektirmedikçe, dönüştürmüyor. Bunda da “anlaşılır değil” demenizi gerektirecek bir taraf yok, biz bunu birleşik mücadelenin gelişimi adına pek çok platformda yaptık ve yapıyoruz, devrimci kültürümüz, devrimci sorumluluğumuz, devrimci ihtiyaçların dar anlamda örgütsel ihtiyaçlarımızı yönettiği mücadele tarzımız bunu gerektiriyor, bunun verilerine de aslında hakimsiniz.

Bu örnekte, ajitasyon-propaganda yasağını eleştirirken, güncel olarak, iki şeyi eleştiriyor, iki şeyi eleştirel analizinin yapılması ihtiyacıyla kadın hareketinin gündemine taşıyoruz.

Biri, kitlelerin örgütsüzlük ortamını beğendikleri, örgütlerin olmadığı ortamlarda rahat ettikleri ve bu nedenle örgütlerin kendisini ifade etmesini engellemenin doğru olduğu, yararlı olduğu fikri.

Diğeri de, feminist olmayan kadınları kadın özgürlük mücadelesinde ya kimliklerini silikleştirerek enterne etme ya da dışlama fikri.

Bu fikirlerle buluşmamız mümkün değil, biz bu türden eğilimleri elbette, açık açık, tasfiyecilik buluyoruz. Son yıllarda tasfiyecilik üzerine yazıp çizdiğimiz her şeyden, bu iki

görüş açısıyla buluşmayacağımız anlaşılabilir.

Biz, cins mücadelesinin kadın mücadelesine, bunun da feminizme doğru daraltılması eğiliminin, güncel olarak çok yanlış bir politik yönelim olduğunu, kadın özgürlük mücadelesinin gelişim ihtiyaçlarıyla çeliştiğini düşünüyoruz.

Bu eleştirilerimiz, ideolojik ayrımlarımızdan bağımsız politik tutum eleştirileridir. Yukarıda sıraladığımız iki yanlış temele dayalı politik tutumun, şu anki erkek egemen saldırının çapı, kapsamı karşısında feministlerle ***ortak amaçlarımız açısından*** zararlı olduğu fikrindeyiz. Dar gelişim çıkarlarının, kesimci amaçların, saldırı dalgasını püskürtme görevleriyle ciddi bir ilişkilenişte kadın hareketini yavaşlattığı ve zorladığı düşüncesindeyiz.

Örgüt Ve Mücadele Biçimlerinde Tarihi Kendinden Başlatma

Kota, eş temsiliyet ve başkaca konularda bir tarihi kendinden başlatma eleştirisi var. Üstelik polemik yapılan yazının kendisi tamamen ıskâ geçiliyor!

Yeliz İsyân'ın yazısında, bırakalım kota ve eşbaşkanlık bahsinde tarihi kendinden başlatmayı, eşitlik kelimesi 7 kere geçiyor, hiçbir bu konuyla ilgili değil, eşbaşkanlık kelimesi ise KESK, DİSK ve TKP eleştirisi bağlamında 4 kez geçiyor, sosyalistlere, komünistlere hiçbir atıfta bulunulmaksızın. Kota kelimesi 1 kere, KESK bağlamında geçiyor. “Yazıda bahsedilen ‘devrimci atımlardan’” demişsiniz, fakat yazıda böyle bir kavram bile geçmiyor.

Niye bunları ayrıntılandırıyoruz? Zorlama yorumculuk yönteminden de öteye, göz göre göre, söylenme-

miş sözleri söylenmiş göstererek suçlamalar yapma tarzı kötü bir tarz, kötü bir siyasi kültür olduğu için. Bir yazıyı konu aldığımızı lafızda iddia edip, özde ise bir hareket hakkında, önemli bir kısmı çok somut belgelerle yanlışlanabilir genellemelere dayalı, okurlara iddiaları kaynaklarla sınama olanağı tanımayan, görüş, algı ve duygu örgütleyen bir polemik tarzı kadınlar arası tartışma gücü açısından çok zedeleyici olduğu için.

Biz Jale ve Zahide'nin yapmadığını yapalım ve konuyu daha gerçek bir zemine oturtalım. Yazarların, Yeliz yoldaşımızın yazısına olmayan sözler attığını değil, dergimizin ve sosyalist basının marksist leninist komünistlerin kadın özgürlük mücadelesinde gelişimini ele alan başkaca yazılardaki görüş açılarını doğrudan tartıştıklarını varsayalım.

“Dedik ya tarihi kendinizden başlatmayın. Örneğin yazarın parçası olduğu grubun eşit temsiliyet tartışmalarından çok çok önce (en az 20

yıl) kadınlar ‘kadın kotası’ hakkını kazandılar.”

Kadın kotası kadın hareketinin çok önceki zamanlara dayanan dünyasal bir talep ve kazanımıdır, herhalde genelde Türkiye feminist hareketi, özelde de siz icat etmediniz. Fakat mutlaka bir kıyaslama yapacaksınız, benzer durumları birbiriyle kıyaslayın, benzer düzlemleri yan yana getirin ve verileri kendi gerçek düzlemlerinde tartışın.

Eğer yasal parti düzlemlerini tartışıyorsanız, kota veya eşit temsiliyet bakımından ilk olduğumuza dair herhangi bir vurgu yaptığımızı gösteremezsiniz. 20 yıl önce mi 10 yıl sonra mı gibi bir kıyaslama da bütünü bütününe gereksiz olur, çünkü sosyalistler zaten 20 yıl önce yasal parti düzleminde örgütlenmiş değildi. Hasılı, “en az 20 yıl önce” kota uyguluyor olacak tipte yasal bir örgütlenme biçimimiz yoktu ki alıp da kıyaslayasınız. O dönemde fiili meşru platform şeklinde örgütlenen

sosyalistlerin, temsiliyet konusunda sınanabileceği tek kurum sözcülük ve temsilcilerdi, ki merkezi sözcüsü ve önderi bütün dönem boyunca bir kadın komünistti. Yerel temsilcileri içerisinde kadın ağırlığı belirgindi. O yüzden, kimin kaç yıl önce başladığı konusunda lüzumsuz bir skor tutulacaksa bile, tamamıyla bambaşka kategorileri kıyaslayıp yanıltıcı sonuçları nesnel veri diye sunmak da ayrı bir yöntemsizliktir.

Bu türden uygulamaları burjuva yasallığın alan tanımadığı koşullarda mücadele yürüterek yaşıtmanın epeyce özgün tarafı var. Bizim bildiğimiz, illegal koşullarda öncülüğü PKK'ye ait bu kazanımın, komünist bir örgüt olan MLKP dışında başka da örneği yoktur.

Sonrasına bakalım. Sosyalistler yasal bir parti biçiminde örgütlenedikleri andan itibaren, kota sistemiyle ilerlediler. Eşbaşkanlık uygulamasından yıllar boyunca “tek ve kadın başkan” iradeleşmesi öncelenerek kaçınılmış, ancak yönetimlerde kadın iradesini güçlendirmenin görevlendirme tercihleri ve kadro politikası değil de bir hukuk ve sistem olarak uygulanması ihtiyacı kavrandığında bir başka pratik gelişmiştir. Bu kendi başına incelenebilir, analiz edilebilir.

Yok eğer sosyalist hareketi değil de, basınının marksist leninist komünistlere dair bazı değerlendirmelerini, analizlerini konu alıyorsanız, o zaman da yine yersiz bir kıyaslama yapıyorsunuz deriz. Kota sistemine 16 yıl önce geçen komünist öncü, bu örgütlenmesini illegal temelde ve illegal savaşım koşullarında, katliam, tutuklama ve gözaltı saldırıları altında sürdürüyor. Eşbaşkanlığı da bu koşullarda sürdürüyor. Bu konuda da, “tarihi komünist öncüden başlatmıyoruz”, fakat komünist hareketin gelişimi içerisinde ilk olduğunu söylüyoruz. Bu yanlış bir bilgiyse ve “beş benzemez” kategoriye yan yana koymaktan daha bilimsel bir veri sunacaksanız düzeltin.

Bu özgünlüğü vurgulamanın amacı, feministlerle rekabet etmek ve kazanım yarıştırmak değil ve bu kulvara girilmesi bile egemen düşünüş tarzının bir yansıması. Bu vurguların amacı, benzer temellerde örgütlenmiş devrimci ve komünist yapılara, bunların bu koşullarda da başarılabilir olduğunu, anlayış gerilikleri bir yana, “nesnel koşullar” nedeniyle bu ölçülerle buluşmaktan imtina etmenin doğru olmadığını söylemek, onları kadın özgürlük mücadelesinin güncel gereklerini yanıtlamaya çağırarak.

Komünist kadınların bir eş örgütlenme sistemi olarak somut örgütlenme biçiminin muadilinin olmadığı da, eleştirilerinizin bize herhangi bir düzeltme ihtiyacı göstermediği başka bir doğru bilgidir.

Eşbaşkanlık, eşit temsiliyet ve eşit örgütlenme sistemleri konusunda komünist kadın hareketi tutumunu daima kadın özgürlük mücadelesinin ve Rojava devriminin devrimci kazanımlarıyla buluşmak olarak ni-

teledi, masa başında yeni ve kendine ait bir şey icat etmek olarak değil. Ancak, bunları kimin bulduğu tartışmasının münasebetsizliği bir yana, bu türden uygulamaları **burjuva yasallığın alan tanımadığı koşullarda** mücadele yürüterek yaşatmanın epeyce özgün tarafı var. Bizim bildiğimiz, illegal koşullarda öncülüğü PKK'ye ait bu kazanımın, komünist bir örgüt olan MLKP dışında başka da örneği yoktur. PKK'nin kendi önderlik sisteminin farklılıklarını, onun kırdı gerilla savaşına dayalı fiziksel koşullarının oluşturduğu işleyiş zeminini özgünlüklerini, Kürt halk önderi Öcalan'ın başkanlık bahsindeki özgün durumunu bir yana bırakırsak (feministler bunu zaten gönül rahatlığıyla konu dışı bıraktığına göre, özellikle derinleşmeyi gerekli bulmuyoruz), kendi koşullarındaki tek örnektir. Ya da bilmediğimiz bir şey varsa aydınlatılsın. İllegal silahlı savaşım yürüten yapılar içerisinde, bu iki örnek dışında, örneğin DKP'de böyle bir kurumlaşma var mı? Örneğin TKP-ML'de var mı? Örneğin Filipinler Komünist Partisi'nde var mı? Hayır yani, biliyor da inkar ediyor değiliz.

Ha, illegal koşullarda bu süreçleri örgütlemekle legal koşullarda örgütlemek arasında bir fark yoktur, çocuk oyuncağıdır, ya da örneğin, fiili meşru örgütlerde, son 10 yılda hemen hemen bütün öncü militan kadınların üçer beşer defa tutuklandığı, aylarca ve bazen yıllarca politik mücadeleden koparılıp alındığı koşullarda kota işletmek, eşit temsiliyet yürütmek kolaydır, iki durumun da bizde çok örnekleri var, yöntemi de şudur şudur deniyorsa söylensin, öğrenmekten memnuniyet duyacağımız şimdiye kadarki öğrenme prati-

ğimizden anlaşılabilir. Ya da, illegal koşullarda mücadele etmenin gereği yok, bunlar yanlış deniyorsa bu söylensin, tartışalım. Fakat "biz bunları aştık hocam" kıvamında, verilen emekler değersizleştirilmesin. Zira belli koşullar altında kadın özgürlük ölçülerinin özgün yolunu açmak olarak bu örnekleri, feministlerin, bir "mülkiyet tartışması" konusu gündeme geldiğinde mülk beyanı dışında, **kendi kazanımları olarak da** açık ve doğrudan bir atıfla sahiplendiğini görmedik.

Bizim bir şeyi kendimizden başlatma derdimiz yok. Başlasın da kimden başlarsa başlasın. Aksine, feminist hareketin, epeyce bir şeyi kendinden başlattığını, daha önemlisi de kendinde bitirdiğini düşünüyoruz. Zira bu tartışmalar bize, feminist hareketten lisans alınmaksızın herhangi bir konuda herhangi bir fikir geliştirilemeyeceğini, geliştirildiğinin iddia da edilemeyeceğini, bunun hazmedilmeyeceğini, tahammülsüzlükle, tepkiyle ve mülkiyet hakkı tartışmasıyla karşılanacağını söylüyor.

Bu sorumsuz tartışma tarzı da bunun örneğidir.

İfşa Hakkı

Yazarlar, ifşa konusunda kendi politikalarını açıkladıktan sonra, "*Ama yazar, anlıyoruz ki, başta devrimci bulunduğu bu ifşa yöntemini kendileri de ifşa edilmeye başlanınca yozlaşma olarak görmeye başlıyor. Oysa toplumsal olarak ceza-yaptırım talep ettiğimiz failler devrimci örgütlerden çıkınca değiştirme-dönüştürme konusu haline getirilemez. Failleri aklamak, suçun üstünü kapatmak ve failler 'devrimci işler' yapıyor diye erkek suçlarından azade görmek iktidar*

hedefi olan bir devrimci örgüt için büyük bir hayal kırıklığıdır.” demiş.

“Anlıyorsunuz ki”... Yani hakikaten nereden “anlıyorsunuz”, yazar böyle bir şey yazmadığına göre, fal mı baktınız, telepati mi kurdunuz?

İfşa hakkındaki politikanızı anlatmak istiyorsanız anlatabilirsiniz. Yeliz İsyân’ın yazısını çarpık soyutlamalarla malzeme yapmanız, çerez yapmanız gerekmiyor. Bu cümlelerinizde ileri sürdüğünüz iddiaların tek

Bunu gerçekten nasıl yapıyorsunuz arkadaşlar? Biz örneğin bir yazıda geçmeyen bir fikri, cümleyi, geçti diye iddia etsek, daha muhatap yazar başını kaldırmadan kendi düzenli okurlarımızdan yirmi tane eleştiri alırız. Okurlarınız sizi hiç mi denetlemiyor, hiç mi inandırıcılığınız, ciddiyetiniz sarsılmıyor?

bir tanesinin bile Marksist Teori’nin gelişiminde geçmişinde yayınlanmış herhangi bir yazının içeriğiyle uzaktan yakından ilgisi yok. Sosyalist kadın hareketinin gerçekleriyle de ilgisi yok.

Ancak, feminist kadınlar bizi linç etmeye ve bunu biz hariç herkesi dinlemeye açıklık yoluyla bizi kadınlıktan azlederek yapmaya doyamamışlarsa ve bunun sözcülüğünü bu dönem siz üstlendiyseniz, o zaman bizim de söyleyeceklerimiz var!

Mesela, “Ama yazar, anlıyoruz ki, başta devrimci bulunduğu bu işfa yöntemini kendileri de işfa edilmeye başlanınca yozlaşma olarak görmeye başlıyor. Oysa toplumsal olarak ceza-yaptırım talep ettiğimiz failler devrimci örgütlerden çıkınca de-ğiştirme-dönüştürme konusu haline getirilemez.” deniyor. Yazar nerede “yozlaşma” diye bir şey görüyor, gösterir misiniz? Marksist Teori’nin bütün sayıları içerisinde nerede böyle bir bağlamda “yozlaşma” sözü kullanılmış, gösterir misiniz? **İddianın asılsızlığını “anlıyoruz ki” sözü mü aklamış oluyor?**

Şu konuda bilginiz olmayabilir, bu günah değil, ama uydurmanız biraz günah: yozlaşma kavramını kadın cinselliğiyle bağlı hiçbir konuda kullanmıyoruz. Ya da tümüyle cins bağlamı dışında veya erkek cinselliğini ifade etmek için kullandığımız olmuştur. Bu kavramı belirtilen bağlamda kullanmak Marksist Teori dergisinin yayın çizgisine aykırıdır, 61 sayısında yayınlanan yüzlerce yazının tek birinde bile bu kavramın hiç bu anlamda kullanılmadığı denetlenabilir bir veridir.

Bunu gerçekten nasıl yapıyorsunuz arkadaşlar? Biz örneğin bir yazıda geçmeyen bir fikri, cümleyi, geçti diye iddia etsek, daha muhatap yazar başını kaldırmadan kendi düzenli okurlarımızdan yirmi tane eleştiri alırız. Okurlarınız sizi hiç mi denetlemiyor, hiç mi inandırıcılığınız, ciddiyetiniz sarsılmıyor?

“Fail ‘devrimci işler’ yapıyor diye erkek suçlarından azade görmek” fikrini ima eden herhangi bir cümle, fail devrimciyse ne olacağı konusunda doğrudan veya dolaylı bu fikre kapı açan herhangi bir yorum bu yazının neresinde var ve hangi sü-

recin hangi bilgisiyle bu iddiayı bu yazıyla polemik yapmak için kullanıyorsunuz? Amacınız ne? Böyle bir şey savunduğumuzu söylemek, bırakalım asılsız olmayı, yalanın kelime anlamının bütün özelliklerine uygun, yalan demeyelim mi?

Diyebilirsiniz ki, kaynaklarımız, muhataplarımızın dışında, sosyal medya ve sosyal ortamlar zemininde sürdürülmüş tartışmalardır, biz muhataplarımızın görüşünü alma gereği duymadan, bu zeminleri dik-kate alırız. Fakat muhataplarımız,

Kadın mekanizmalarına mutlak güvensizlikle hareket etmek kadın kolektivizmini, kadın dayanışmasını, kadın adaletine güveni, kadınların karar verme gücünü, kendi cinsine güven duyma gücünü, kendi kurumlarına yaslanma gücünü artırmaz.

sözüne bile riayet etme tenezzülünde bulunmadıklarınız, bir kadın yapısı, kadınlardan oluşan ve kadın özgürlük mücadelesinde yer alan bir kadın örgütü. Asılsız sözler “söyletiğiniz” Yeliz İsyen bir kadın yazar. “Kendileri de işa edilmeye başlanınca” diye atf yaptığınız dönemde cinsel suçlarla muhataplaşmış olan kurullar kadın mekanizmaları. Tartışma konusu yaptığınız dönemin muhatapları, kadınlar karşısında er-

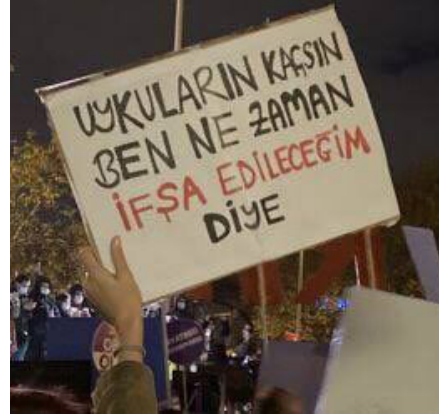
kek mekanizmalar değil, örgütlü ve örgütsüz kadın bireyler karşısında kadın mekanizmaları. Hiç değilse iki tarafın ne dediğine bakmamaya cins özgürlüğü zemininde nasıl bir yer açıyorsunuz? **Birey örgüt karşısında mutlak biçimde haklıdır anlayışınız mı var?** O zaman örgütün, hukukun, yasanın, yasal kazanımlar adına mücadelenin mantığı ne ki? Kadın temsiliyetine, örgütlülüğüne alan açılmamasına karşı çıkmanın, kadın mekanizmalarının oluşturulmasını istemenin mantığı ne ki? Bir sendikayı, bir partiyi, var olmaları dışında neyle eleştireceksiniz ki? Durum buyken, bu yaklaşımları örgütsüzlüğe övgü olarak görmemizin tam olarak neresini gerçekdışı buluyorsunuz?

İfşa aracını bu kadar kendi amacından koparıp siyasi rekabetin malzemesi yapmaktan kadın hareketinin kazanımı olmaz. Kadın mekanizmalarına mutlak güvensizlikle hareket etmek kadın kolektivizmini, kadın dayanışmasını, kadın adaletine güveni, kadınların karar verme gücünü, kendi cinsine güven duyma gücünü, kendi kurumlarına yaslanma gücünü artırmaz. İfşa erkek egemen hukuka, erkek egemen ayrıcalıklara dayalı işleyişe, geleneklere, erkek mekanizmaların haliyle erkek yaklaşımı üretmesine karşı bir savunma aracıdır. Hem içeriksel hem de fiziksel olarak erkeksiz mekanizmalar yoluyla, ortada ayrıcalıklı cinsle ezilen cins arasında ezilen lehine bir ayrıcalık hukuku değil, birey ile kolektif arasında bir farklılık kaldığında bireyden yana tercihi mutlaklaştırmak mı kadın tutumu, tarzı olacak? Feminizmin kimi akımları, devrimci örgütlerle burjuva, faşist devletleri aynı miktarda totaliter bulduğu için

böyle yaklaşımları şaşırtmaz, ama böyle görmeyen akımlarından biri olarak sizin böyle tartışmanız apayrı bir sorun.

Fakat feminist hareketin bütün o dönem boyunca tercihi böyle oldu. Feminist hareket bu dönemde sosyalist kadın örgütlülüğüne yönelen saldırı karşısında aldığı tutumlarda **son derece başarısızdır**. Feminist hareket suça uğrayan kadınları dinledi, suçu cezalandıran kadınları dinlemedi. Birey kadını dinledi, kadın örgütünü dinlemedi. Bırakalım dinlemeyi, görüşme taleplerine kapılarını kapadı. Şimdi de söylenmiş sözlere kulak vermek yerine, söylenmemiş sözleri, atfedilmiş niyetleri, giydirilmiş satırları dinliyor.

Bu özel süreçte, sürecin tırmanışına konu olan esas ifşa, ikinci ifşa, ağır tutsaklık ihtimali belirlediği bir dönemeçte bundan kaçınmak için faşizmin hizmetine giren itirafçı Neslihan Duran tarafından, doğrudan devlet talimatıyla, bitmiş, kapanmış, erkeğe ceza verilmiş, yönetici konumundan dolayı da ağırlaştırılmış ceza uygulanmış bir soruşturma kapsamında gerçekleştirildi. Burada, cezayı misliyle hak ettiği açık olan fail erkekten daha fazla, kadın hareketine sayısız emeği geçmiş kadın sosyalistler yalan suçlamalarla teşhir edildi. Kısa süre sonra, bu itirafçı, bu kadınların önemli bir bölümünü ve başkaca kadın ve erkek devrimcileri polis ve mahkemedeki iftira ve yalanlarıyla tutuklattı. O gün, bu saldırının kadın özgürlük mücadelesine, kadın örgütlenmemize olduğu kadar, ifşa hakkının meşru bir mücadele aracı olarak yaygın biçimde sahiplenilmesine de yönelen bir saldırı olduğu bilinciyle, kamuoyu önünde bir tartışmaya girmedik ve bu ko-

nuda yapımız içinden gelen bütün eleştirileri de göğüsledik. Bununla birlikte, bilgi almaya açık bütün kadın muhataplara, o günkü verilerle bilgi verdik ve vermeye açık olduk, fakat feminist hareket, bir kadın örgütüyle dayanışma göstermeyi bırakalım, gerçekleri öğrenmesinin bütün yollarına gözlerini, kulaklarını, kapılarını kapatarak, kışkırtılmış linç kampanyasına katıldı. Feminist hareket sosyalist kadınları kadın hareketinin dışında görme hakkını kendinde bulduğu ve koşulsuz mahkum ettiği için, sadece bu nedenle, kadın hareketine, kadın örgütüne yönelen bu saldırıda, öznel niyeti ne olursa olsun, doğru bir pozisyon alamadı, saldırının yedeği haline geldi.

LGBTİ+ (trans kadın) kanalından gelen Havin Özcan ifşası, açıkça polis müdahalesiyle, ismi cismi kimliği bilinen bir polisin yönlendirmesiyle yapıldı. Bir ifşa daha, doğrudan düşman tarafından, kadın arkadaşın ailesi ve kendisi üzerinde baskıyla örgütlenmeye çalışıldı, ancak sonuç alamadı. Bu adımlar, Rojava'dan kaçıp faşizme sığınan itirafçı Berfin Ayırkan'ın yalanlarına dayanılarak, başka hedeflerin yanı sıra kadın özgürlük çizgimizi ve trans kadın İsyen yoldaş nezdinde heteroseksizm

karşıtı tutumlarımızı hedef alan en sıradan erkek egemen argümanlar temelinde bir saldırıyla ilerletilmeye çalışıldı, bu sonuncusu gözaltı-tutuklamalar dışında siyasi olarak anlamlı bir sonuç üretmedi.

Başka ifşalar da oldu, bunlarla ilgili eleştirilere de hiç kapalı olmadık, fakat yukarıdaki ezberlerinize zemin olan bir dalga halinde bu sürecin yaşanmasında, erkek egemen faşist şeflik rejiminin, başkaca ayakları da olan bir psikolojik savaş hamlesinin belirleyici olduğu bütün verileriyle, belgeleriyle nettir.

Bunları bilmiyorsanız, bilmemeye özel bir gayret göstermenizdendir.

Cinsel suçlar kapsamındaki pek çok örnekte, mekanizmamızın yetmediği, eksiklikler, zayıflıklar gösterdiğimiz doğrudur. Bunların hepsinden sonuç da çıkardık, mekanizmamızı gözden de geçirdik. Bunlar dışında, eksiklerimizin bir bölümünün, erkek egemen devletin tutuklama saldırılarıyla kadın mekanizmamızı sürekli darbelemesi ve bilgi akışlarını kesintiye uğratmasıyla oluştuğunu, bu darbeleri Kürt ulusal hareketi dışındaki bütün yapılardan daha ağır biçimde yaşadığımızı feminist hareket dikkate bile almadı, küçümsenecek, “gülünesi” bir “mazeret” gibi görebildi.

Feminist kadın hareketinin mekanizmamızı gözden geçirmemizden hiçbir katkısı olmadı, bizi güçlendirmede. Feminist hareket o dönemde, “karma” örgütlerdeki kadınlara, “karma” örgütlerde nasıl bir cinsel suçlar işleyişi olması gerektiğiyle ilgili tavsiye veriyorken, sıralanan ilkelere de işleyiş kurallarının da hepsi ve daha fazlası çoktandır komünist

örgütte vardı, linçe tabi tutulan mekanizmalar tam da bu mekanizmalardı. Komünist kadın hareketinin cinsel suçlarla ilgili iç hukuku dışı açık olarak yayınlanmıştır.⁵ Feminist hareket, en iyi ihtimalle ezbercilikle, en kötü ihtimalle örgütsüzleştirici görüş açısıyla, ifşa edilen mekanizmamızın tümüyle bu ilkelere uygun olarak işleyen mekanizmalar olduğunu ne gördü, ne görmeye çalıştı, ne de umursadı.

Jale ve Zahide arkadaşlar, nasıl bir ezberden hareket ediyorsa, ifşa kapsamındaki bu değerlendirmelerin devamında, bu yöntemlerden sonra komik kaçan bir empati girişimi olarak, *“yine de elbette ki birbirimizden öğrenerek kendi yapılarımızda inşa ettiğimiz kazanımlarda da ‘maalesef’ örgüt içinde erkeklerle ve hatta erkek ağırlıklı karar organlarıyla kavga etmek durumunda kalıyoruz”* demiş. Vallahi bizim “erkek ağırlıklı” hiçbir belirleyici karar organımız yok, hele cinsel suçlar konusunda, değil ağırlık olsun, erkekli hiçbir mekanizmamız yok. Erkek egemenliğiyle mücadelede o çitayı geride bırakalı çok oldu, erkeklerle de erkek egemenliğiyle de kavgalar, mücadeleler başka biçimler ve gündemlerle sürüyor saflarımızda, şiddeti azaldığından değil.

Hasılı, sosyalist kadınları o dönemde erkek mekanizmalarla boğuşmak yıpratmadı. Boğuşacak kudrette erkek mekanizma yoktu. Bu göreve feminist hareket gönüllü oldu. Bu tutumlar, kadın özgürlük mücadelesi içerisinde kendini ciddi biçimde ortaya koymuş, emek vermiş kimi kadrolarımızı, kadın özgürlük bilinci ve eylemi güçlü genç yoldaşlarımızı,

⁵ Sosyalist Kadın, sayı 27

bir süreliğine, kadın cephesinde çalışmaya isteksizleştirdi, mesafelendirdi.

Somutta bu konu bağlamında, yazıda vaat edilen tipte bir “erkek mekanizmalarla mücadele eden kadınlarla” dayanışma pratiği yoktur. “Erkek mekanizmalarla mücadelesini kazanmış” kadınlarla dayanışma yoktur, “erkek mekanizmaları işleyişin dışına atmış”, “bu mücadelede başarı sağlamış kadınlarla” dayanışma yoktur. Peki neden yoktur? Kadın mekanizmaları mücadelelerini kazanınca meşruluk kaybediyor ve erkek hanesine mi geçmiş oluyorlar, o zaman neden kazanmaya çalışıyoruz? Ya da kadın mekanizmalarının bu mücadeleleri kendileri kazanmayı başaramayacağı, eğer kazanım varsa onun niteliğinin erkek olacağı mı zannediliyor? Bu mudur kadına güven, kadın kazanımlarına bakış açısı?

O yüzden sevgili arkadaşlar, erkekli yapılarda mücadelenin değerine atıflarla, “Bu nedenle her ne kadar tarihi kendinizle başlatmayın desek de kendi örgütünde mücadele eden kadınlara saygımız sonsuz, desteğimiz daim demek istiyoruz” sözleriniz, yine de niyette değerlidir ama, biz o saygıyı, hiç değilse Yeliz İsyân’ın yazısını bu konuda kendi sözleriyle değil, sosyal medya verileriyle yargılamamızda görmedik, sosyalist kadın hareketinin emek ve katkılarına yaklaşımınızda görmedik, “daim olan desteğinizi” de ifşa kapsamındaki sürecin herhangi bir aşamasında da, şimdi de görmedik. Tıpkı yazımızın değişik bölümlerinde çokça geçen dayanışmacılığı tartışma kültürünüzde göremediğimiz gibi. Bunu biraz hadi kadınlık bizde kalsınca, biraz törensel, biraz doğ-

rusu göstermelik buluyoruz. Yakın dönem deneyimlerimiz bu niyetleri sözle değil pratikle ölçmemiz gerektiği konusunda yeterince eğitici oldu.

Kadın Özgürlük Mücadelesinde Etkileşimi Geliştirme İhtiyacı

Kadın özgürlük mücadelesi en önemli dönemeçlerin önemli bir kısmını ortak mücadeleyle ve kadın hareketinin değişik akımları arasında etkileşim yüksekliğiyle döndü. Bu konuda çıta düşürmek, başka faktörlerin, öznel başarıların, nesnel elverişli etkenlerin ve politik özneler nezdinde sınırlı fiziki darbe alışın yanı sıra, feminist harekete kitleselleşme bakımından geçici imkanlar sağlamış olabilir, fakat bir aşamada buna bağlı gelişim de kendi sınırlarına varıyor, vardı.

Birleşik mücadelede egemen tarzıyla düşünüş ve kültürün tek örneği olmayan bu makale vesilesiyle soralım. Sosyalist kadın hareketi gibi, kadın özgürlük mücadelesinin en kritik süreçlerinde kendini ortaya koymuş, önemli bedeller ödemiş, birleşik mücadelenin gelişiminde etkin bir özne olmuş, emek vermiş bir bileşenine yönelik bu ilgisizlik ve buna bağlı bu düzeyde bir bilgisizlik neden? Bu yüzeyselleşme ve ezbercilik neden? Emekçi solun genel ezberleri gibi feminist ezberler de var ve bu ezberler kadın özgürlük mücadelesini de feminist hareketi de geliştirmiyor. Marksist Teori yazısı vesilesiyle gündemleşen bu tartışmanın, gerek bu ezberlerden gerekse de egemen düşünüşün izlerini taşıyan tartışma kültürü ve ilişkileniş biçiminden öteye yürümeye vesile olmasını umuyoruz.

Seçim Saflaşması Ve Sınıf M¼cadelesi Aynasında: Emek Ve Özg¼rl¼k İttifakı

F¼ruzan Ege

Emek ve Özg¼rl¼k İttifakı'nın seçimler eksenindeki ilişkisi de aritmetik hesaplara daraldı; Millet İttifakı/Kemal Kılıçdaroğlu destekçiliği, ite vekil pazarlıkları ile burjuva muhalefetin potansiyel bir yedeği haline d¼n¼řtü. Nihayet 14-28 Mayıs cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri sonrasında, hatta yeni bir seçim gündemi olan 31 Mart yerel seçimlerinde de anlamlı bir varlık göstermeyerek ömr¼n¼ tamamladı.

Emekçi sol hareket içerisinde ittifak tartışmaları, direnen m¼cadeleci kesimler içerisinde birleşik m¼cadelenin geliştirilmesi arayışları s¼r¼yor. Farklı politik gündemler etrafında saflaşmalar gelişiyor, toplumsal m¼cadele dinamikleri artıyor.

Toplumsal m¼cadele dinamiklerinin yaygınlığı ve faşist şeflik rejimine karşı m¼cadeledeki yeri, parti ve örg¼tlerin yan yana gelme eğilimleri ve ittifakların gücü, birleşik m¼cadelenin gereği gibi noktalardan “faşizme karşı geniş bir cephe”nin örg¼tlenmesi, “en geniş demokrasi ittifakı”nın kurulması tartışmaları yeniden güncelleniyor. Bu tartışmalar “politik hegemonya” ve “önc¼l¼k” gibi noktalardan da derinleşiyor.

DEM Parti/HDK içinde bir “genişleme” gündemi olduğu gibi, ittifak politikası gündemi de güncel. Parti/kongre formundaki organlarda, bi-

leşen yapısında ve konferans gibi kolektif platformlarda canlı biçimde tartışılıyor. 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlerinden bu yana bir varlık göstermemiş olsa da Emek ve Özg¼rl¼k İttifakı (EÖİ) bileşenleri de bu tartışmaları kendi kulvarından yür¼t¼yor. Seçim ittifaklarının, anti-faşist m¼cadelenin ortak potasında yer alan neredeyse her politik özne tarafından birleşik antifaşist m¼cadelenin genişletilmesi hedefine bağlanan açılımlar yapılıyor.

Emekçi sol hareket bünyesindeki çeşitli parti ve örg¼tlerin politik strateji ve taktiğinin odağında ittifaklar konusu duruyor ve politik özneler, 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlerinden bu yana yaşanan siyasi-toplumsal gelişmelerden hareketle, d¼nemsel hedeflerini genişleme ve birleşik m¼cadele üzerine kuruyor diyebiliriz.

Bu siyasi analiz ve dönemsel hedef çıkarımlarında, ilk elden, AKP-MHP faşist blokunun yenilgisi ile sonuçlanan yerel seçimlerin belirleyici bir faktör olduğunu söyleyebiliriz. 2024 yerel seçim sonuçları yeni bir mücadele dönemini araladı. Seçimlere yansıyan değişim iradesi ve Kuzey Kürdistan'daki kazanım bu yeni siyasal konjonktürün verileriye, hemen ardından gelişen Van serhildanı yeni durum ve koşullarda gelişecek siyasi hareketin işaret fişegi oldu. Van halkı sömürgeci kayyum darbesine karşı serhildana durdu ve direnişle kazandı. Emekçi sol hareketimizin geniş bölükleri de kayyum darbesine hızlı bir refleks göstererek, kazanılmış mevziyi sahiplenici bir pratik geliştirdi, Van direnişinin etkin bir bileşeni oldu. Van direnişinde sömürgeci faşist rejime karşı ezilenlerin birleşik mücadelesinin önemli bir pratiği yaratıldı.

Hemen ardından 1 Mayıs ve esasta da Taksim iradesi faşist şefflik rejimiyle işçi sınıfı, ezilenler ve emekçi sol arasında politik cepheleşme ve mücadelenin önemli bir eşiği oldu. Değişim isteği ve arayışı güçlenen binler 1 Mayıs alanlarına aktı; Saraçhane ve Okmeydanı şeklinde iki farklı düzlemde de olsa Taksim iradesi toplamda bir irade ve ilerleme gücü olarak şekillendi.

Yeni mücadele dönemine Van serhildanı ve 1 Mayıs Taksim iradesi-çarpması ile girdik. Dönemin girişindeki bu gelişkin pratik ve kazanımlar Hakkari/Colemerg için direnişi ve dayanışmayı besledi. Hayvan katliamı yasasına karşı alan tutma pratikleri, gençliğin Suruç için Taksim kuşatması, Artvin Cankurtaran için öz savunma pratikleri gelişti; Narin toplumsal itiraza dönüştü,

EMEK VE ÖZGÜRLÜK İttifakı

fiili-militan işçi direnişleri yeniden yaygınlaşma eğilimine girdi.

Siyasi-toplumsal mücadelenin bu güncel birikimi ve genişliği ittifak yönelimlerini, faşist şefflik rejimine karşı antifaşist mücadelenin genişletilmesi ihtiyacını da besliyor. Elbette gündeme gelen bu ittifak yöneliminin mücadelede ne kadar yer tutacağı, öznelerinin yönelimlerinin somutluğu ve pratikleri ile ölçülebilir.

Tam da burada fotoğrafın diğer yüzüne bakalım. Orada CHP ve onun siyasi ve toplumsal mücadelenin neredeyse her sorun ve gündemi karşısında yaygın, etkin biçimde gerçekleştirmeye koyulduğu “muhalefet perspektifi” duruyor. Bu bir siyaset üretimi ve halklarımızın faşist saray rejimi ve onun şefinden kurtulma isteği karşısındaki politik boşluğu doldurma konumlanışı. CHP bu alan ve imkanı, emekçi solun etkin biçimde parçası olduğu “AKP/Erdoğan karşıtlığı” zemininde yakaladı ve 31 Mart'ta aldığı seçim sonuçları ile birlikte burjuva iktidar perspektifinin doğal bir uzantısı haline getirdi. CHP'nin toplumsal muhalefet içerisindeki bu konumlanışı ve pratiği, emekçi sol saflarda, ittifak politikasının da parçası olan “politik hegemonya”, “öncülük” konularını daha da güncel, yakıcı kılıyor.

31 Mart seçim sonuçları ve ardından yaşanan siyasal gelişmeler tab-

losunda iki siyasal kuvvet-odak var. Bunlardan biri, AKP-MHP faşist bloğunun seçimler zemininde yenilgisini sağlayan kuvvetlerden biri oluşu ve etkin muhalefet konumlanışı ile toplumsal mücadelenin odağına yerleşmeye çalışan burjuva muhalefet partisi CHP. Diğeri ise halklarımızın birleşik demokratik cephe partisi olan DEM. Bu iki odak, emekçi sol hareketimiz için ittifak yönelimlerinin ve politik stratejinin de temel belirleyeni olmaya devam ediyor.

CHP “sosyal ve politik kesimlerden insanlar” a seslenerek, “sosyal demokratlar, muhafazakarlar ve milliyetçiler gibi farklı kesimlerden oluşan” bir “Türkiye İttifakı” çağrısı yaptı ve bunu erken seçim hedefine bağladı.

DEM Parti, bileşen yapısı ve EÖİ bileşenleri başta olmak üzere emekçi sol hareketle genişleme ve ittifak çalışmalarını yeniden başlattı. Buna göre, siyasal parti ve örgütleri kapsayacak, toplumsal mücadele kuvvetleri ile de yan yana gelecek bir siyasal odağın yaratımı, bu suretle üçüncü cephenin genişletilmesi hedefine bağlı bir ittifak/genişleme stratejisi izleyecek.

Bu tabloda, geride kalan dönemin seçim saflaşması ekseninde oluşan ve birleşik seçim partisi olarak HDP/ Yeşil Sol Parti ile hareket eden Emek ve Özgürlük İttifakı deneyimine yeniden bakacağız. EÖİ pratiği temelinde cepheleşme ve birleşik mücadelenin güncel zaaf ve zayıflıklarını, risk ve imkanlarını -bazı tekrarlar pahasına- yeniden tartışacağız.

Sönümlenmiş Bir İttifak Deneyimi

EÖİ 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlerinin hemen öncesinde kuruldu. Egemen sınıfların iki siyasal bloku olan Cumhuriyet İttifakı ve Millet

İttifakı’ndan ayrı olarak, emekçilerin, ezilenlerin ortak siyasal alternatifini yaratma iddiasıyla kendini deklare etti. Buna karşın sokakta anlamlı bir pratik üretimi geliştiremeden hızla seçim tartışmalarına yöneldi ve esasta demokratik bir seçim ittifakı olarak şekillendi.

EÖİ’nin seçimler eksenindeki ilişkisi de aritmetik hesaplara daraldı; Millet İttifakı/Kemal Kılıçdaroğlu destekçiliği, içte vekil pazarlıkları ile burjuva muhalefetin potansiyel bir yedeği haline dönüştü. Nihayet 14-28 Mayıs cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri sonrasında, hatta yeni bir seçim gündemi olan 31 Mart yerel seçimlerinde de anlamlı bir varlık göstermeyerek ömrünü tamamladı.

EÖİ’den sönümlenmiş, ömrünü tamamlamış bir oluşum olarak bahsetmek yanlış olmayacaktır. Ve yine tam da bu nedenle, yeniden ve yeni mücadele koşullarında güncellenerek süren ittifak tartışmaları için “ne yapmamalı”, “nasıl yapmamalı”nın örneği olarak EÖİ’yi incelemek abesle iştiğal görülmeyecektir.

EÖİ’yi kötürüm bir girişim haline getiren şey, AKP/Erdoğan karşıtlığına indirgediği “antifaşist mücadele” stratejisi ile Millet İttifakı/Kemal Kılıçdaroğlu’ndan demokrasi beklentisi üreten seçim taktiğidir. Bileşimi ve yaygınlığı ile en geniş antifaşist siyasal ittifak olarak kurulmuş olsa da, burjuva egemen sınıfların iki bloku karşısında işçi sınıfı ve halklarımızın siyasal mücadele odağı olmayı başaramamış ittifak, cepheleşme düzeni alamamış, Millet İttifakı’na yedeklenerek ve yasalci-parlamentarist hayallerin peşinden giderek işçi sınıfı ve ezilenler cephesinin etkin ve sonuç alıcı politika geliştirme imkanını heba etmiştir.

2023 seçimleri neredeyse tüm emekçi sol hareket için “kritik”ti ve saflaşmalar, ittifaklar bu düzlemde, esas olarak da parlamentarizm anlayışıyla şekillendi. Yani seçimlerden demokratik halkçı bir çoğunluk çıkararak burjuvazinin iktidarıyla fiili meşru mücadeleye girme değil, bir hükümet değişikliği hedefiyle. Bu parlamentarist hayaller özgürlük cephesini büyük çoğunlukla burjuva muhalefete yedekledi; Millet İttifakı/Kemal Kılıçdaroğlu destekçiliği kanalıyla emekçiler ve ezilenler AKP/Erdoğan sonrası döneme, “nefeslenme”ye ikna edildi. 2015 yılından bu yana yapılan bütün seçimlerin gösterdiği sonuç, faşist şeffik rejiminin seçimler yoluyla değişime kapalı olduğu gerçeğidir. Ve günümüz koşullarında parlamentarizm temel alınarak halk yararına herhangi bir reform gerçekleştirilemez. Fakat emekçi sola sirayet etmiş olan burjuva reformizmi halkın temel taleplerini istismar ederek parlamentarist hayallerle tüketmektedir. EÖİ de aynı zaafı sergilemiştir.

EÖİ, seçim düzlemindeki ittifakı HDP ve Kürt ulusal demokratik hareketiyle yan yanalık temelinde

oluşturmuş olsa da, bilhassa TİP’te somutlaşan sosyal-şoven seçim politikasının parçası olmuştur.

Türkiye emekçi sol hareketinden bütün partiler ve örgütler için Kürt ulusal demokratik hareketiyle ittifak kurma konusu, faşist şeffik rejimine karşı mücadelede kararlılık sınavı, asgari demokratik tavrın da ölçütüdür. Antifaşist mücadelenin en örgütlü ve en etkili politik dinamiği olan Kürt ulusal demokratik hareketine ve onun en geniş bölüğünün toplandığı HDP/DEM’e gözlerini yuman bir ittifak arayışı, antifaşist bir mücadele odağı olamayacağı gibi, seçimler düzleminde de herhangi bir kazanım oluşturamayacaktır.

EÖİ, her ne kadar seçim saflaşmasında HDP/YSYSP etrafında bir kümelenme olarak şekillenmişse de, “üçüncü ittifak” yöneliminin ağırlık noktasını sosyalist solun bir aradılığı oluşturmuş, HDP/DEM ile bir cephe partisi olarak değil, Kürt ulusal demokratik hareketinin yasal partisi gibi ilişkilendirilmiştir. TİP bu zeminde sosyalist solun temsilciliğine soyunabilmiş, HDP bileşeni sosyalistler bu zeminde görünmez kılınmış, Batı’da halklarımızın muhatabı

HDP dışındaki sol partilerimiz gibi bir seçim ajitasyonu örgütlenmiştir. Seçim söylemleri ve çalışmaları Kürdistan'ı, Kürt özgürlük mücadelesini içermemiş; Batı'ya seslenme, Türk halkımız ile muhataplık "HDP'ye oy vermeyecek seçmen"le muhataplık temelinde şekillenmiştir. Ve bu "sosyalistlik", "sınıfçılık" adına meşrulaştırılmaya da çalışılmıştır. Oysa ki, egemen ulusun solcularında ezilen ulusun mücadelesine sosyal-şoven yaklaşımın varacağı yer nihayetinde burjuva devlet ideolojisi ve siyasetidir.

Kürt ulusal demokratik hareketiyle siyasi ittifak, faşist devlet terörüyle muhataplaşmayı, aynı zamanda Türk emekçilerin sömürgeciliğin etkisi altında oluşan şoven bilincinin basıncını beraberinde getiriyor. Bu, sosyal-şoven tutumun önünü açarken, tutarlı antifaşist mücadelenin de önünü kesiyor. İnkarcı sömürgeci boyunduruk altındaki Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ilkesini açıkça tanımaktan, Kürtlerin ayrı devlet kurma ve ulusal birlik sağlama hakkını ikirciksiz savunmaktan yoksunluğun, faşizme karşı mücadelenin herhangi bir bedelini göğüslemekten kaçışın varacağı yer burjuva düzen solu CHP'dir. HDP/DEM Parti'yi Kürdistan'a sıkıştırıp Türkiye ve emekçi Türk halkı karşısında muhataplaştırmayan ittifakın ya da HDP/DEM Parti'yle yürümeyecek seçmenleri-kitleleri arayan tutumun varacağı yer de burjuva düzen siyasetine bağlanmaktadır.

TİP'in Sosyal-Şoven Ve Popülist Seçim Siyaseti

EÖİ seçim boyunca birbiriyle yarışan gruplar aritmetiği olmaktan öteye geçemedi. Bu tablonun oluş-

masında TİP ve EMEP'in ittifak ilişkilerindeki grupçu yaklaşımları ve yine TİP'in parlamentarist, popülist siyaset tarzı belirleyici oldu.

TİP, EÖİ içerisinde, ondan bağımsız tekil bazı kentler düzleminde HDP/YSP, yeni adıyla DEM Parti ile ilişkileri içerisinde birleşik siyaset anlayışının ayrıksı, grupçu örgütü olarak konumlandı. 2023 cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinin bir aşamasından itibaren grupçu çıkarları etrafında bir siyasi yarışa girdi. Bu yarış içerisinde DEM Parti'yle, Kürt ulusal demokratik hareketiyle ilişkileri ayrıştıran, gerici biçimde safılaştırılan taraf olarak konumlandı.

TİP, emekçi sol hareketten parti ve örgütlerin sözcülüğüne soyundu. Bir aşamadan itibaren Kürt halkımızın temsilcisi DEM Parti, emekçi sol hareketin temsilcisi ise TİP'miş gibi bir görünüm oluştu. TİP bu durumu Batı'da DEM Parti'ye oy vermeyecek seçmenlerin muhatabı olacak parti olma iddiasıyla teorize etti ve DEM Parti'ye grupçu çıkarlarını dayattı; bunu EÖİ'nin ittifak olarak seçimlere girmesi dayatmasına kadar vardırırdı. TİP, "Kürt hareketine oy vermeyecek seçmenlerin muhatabı" olarak, kendi listesiyle seçim çalışması yaptı, başta DEM Parti olmak üzere EÖİ'nin seslendiği kesim arasında sosyal-şoven ayrıma denk düşen bir seçim siyaseti izledi.

Oysa ki, kurulduğu süreçte ve saflaşmalar zemininde ezilenlerin en geniş antifaşist birliği olma imkanıyla şekillenen EÖİ'nin, daha özel olarak da bileşen yapısıyla DEM Parti'nin, Kürt özgürlük hareketiyle yan yana gelmeyecek kesimlere, bu kesimleri yan yana gelmeye işkne ederek kendine çekmeye ihtiyacı

yok. Böyle bir birliktelik ne Türk halkı için özgürlük ve eşitlik yolunda politik kazanım örgütleyebilir, ne de Kürt sorununun demokratik yoldan çözümü konusunda bir kapı açabilir.

TİP ile 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri sonrasında yapılan görüşmeler, 31 Mart yerel seçimleri nedeniyle yapılan görüşme ve tartışmalar birleşik mücadele açısından herhangi bir sonuç üretmedi şu ana kadar. TİP, 2023 seçimleri sonrasında yaptığı PM toplantısında birleşik mücadele üzerine, Türk ve Kürt halklarının birlik ve dayanışmasını geliştirme konusunda ve bu bağlamda ittifaklar politikası hakkında pek çok şey söylese de, ilerleyen süreçte buna uygun bir pratik sergilemedi. 2024 yerel seçimlerine gelindiğinde TİP, Genel Başkanı Erkan Baş'ın işçi kenti olan Kocaeli'nin Gebze ilçesinde belediye başkan adaylığını açıklarken, "komünistlerin işçi sınıfı içerisinde örgütlenmesi için" oradan aday gösterdiğini belirtti ve komünistlerin esas görevinin işçi sınıfını örgütlemek olduğunu da bu yerel yönetim politikası üzerinden duyurdu. Bu "sosyalist" ve "sınıfçı" söylemin antifaşist ve antişovenist nitelikteki cepheleşme görevinden sıyrılmak için başvuru bir kabuktan başka bir şey olmadığı TİP söyleminde ve eyleminde nettir.

TİP her iki seçim sonrasında yaptığı açıklamalarda "Kürt halkıyla dayanışmayı büyütme, süreklileştirmek vazgeçilmez bir görevdir" vurgusunu muhakkak yaptı. TİP kendini, derinleşerek büyüdüğünü analiz ettiği toplumsal muhalefetin "öncüsü", muhalefet içerisinde "uzlaşmaz ve devrimci bir çizginin temsilcisi" olarak tarif etti. TİP'in yürüyüşünü izliyoruz. Çok uzaklara gitmeden,

yerel seçimlerde Hatay'daki, İzmir başta olmak üzere Ege'nin değişik kentlerindeki aday profillerini ve yine Kürdistan kentleri başta olmak üzere değişik kentlerdeki istifaları görüyoruz. TİP'in sosyalizm, birleşik mücadele ve çizgi temsilciliği konularında söylediklerinin altını doldurması için öncelikle bu bulanık parti profilinden, herkese hitap edebilme "şirin sosyalizmi" ve popülist söyleminden çıkabilmesi gerekir. Bu başarısızlığı, parlamentarist, popülist siyaset tarzı ve birleşik mücadele örgütümüz DEM Parti ile bu sosyal-şoven ilişkileniş aşılmadığı sürece TİP ciddi bir sorunsal olmaya devam edecektir.

EMEP'in Reformizmde Derinleşme Çizgisi

EMEP Genel Yönetim Kurulu 31 Mart yerel seçimlerine ilişkin 15 Nisan 2024 tarihli açıklamasında şöyle diyor:

"Partimiz yerel seçimlere ilişkin taktiğini esas olarak Cumhuriyet İttifakı'nın hedeflerine ulaşamaması ve yenilmesi, işçi sınıfının bilinç, mücadele ve örgütlenme düzeyinin ilerletilmesi, devrimci, demokrat, sosyalist güçlerin ittifakının güçlenmesi ve mevziler kazanması olarak belirlemiştir. En yüksek oyu almak ya da belediyelerde koltuk kazanmak için düzen partileriyle ve onların unsurlarıyla kirli pazarlıklardan, ilkesiz, halkın çıkarlarını temel almayan işbirliklerinden uzak durmuştur. Ancak bütün çabalarımıza rağmen ülke düzeyinde halkın devrimci-demokratik seçeneği olacak bir ittifak oluşturulamamıştır. Yerel düzeylerde ise oldukça sınırlı ittifaklar kurulabilmiş ve az sayıda mevzi edinilebilmiştir."

EÖİ konusunda, ittifaklar bahsinde en son konuşması gereken EMEP'tir desek yanlış olmaz. EMEP, 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçim sonuçlarının ardından yaptığı GYK açıklamasında da, “Seçimleri bu yön¼yle irdelemeyi ve sonuçlar ı-karmayı sürdüreceğiz. Önümüzdeki dönem işçi sınıfı ve emekçiler için zor bir dönem olacaktır. Şimdi önümüzde, çıkardığımız derslerle bu temelde tek adam rejimine karşı Emek ve Özg¼rl¼k İttifakı çatısı altında emek ve demokrasi güçlerinin en geniş cephesini örg¼tlemek görevi duruyor” demiş, devrimci-demokratik kesimler nezdinde yitirilen güveni içi boş söylemlerle tekrar tesis etmeye girişmişti. Ve yine halklarımız önünde özeleştirel herhangi bir açıklama yapmadığı gibi, EÖİ listesi ile meclise giren iki milletvekili için ilk icraatı da parti künyelerini değıştirip kendi parti çalışmalarına kanalize etmek oldu.

2023 seçimlerinde Millet İttifakı/ Kemal Kılıçdaroğlu'na yedeklenmenin ve burjuva muhalefetin seçimleri bekleyin ağruları ile kitleleri yanıltmanın eleştirisini aynı GYK metninde yapan EMEP, en başından itibaren HDP/YSP'nin bağımsız cumhurbaşkanı adayı çıkarmasına karşı çıkmasının, Millet İttifakı adayı Kılıçdaroğlu'nu “koşulsuz” des-

teklemeyi savunmasının açıklamasını ve özeleştirisini bugüne kadar yapmış değil.

31 Mart yerel seçimlerinin sonuçlarını değerlendiren GYK metninde, “Partimiz, başta CHP olmak üzere burjuva muhalefet tarafından sınıf uzlaşmacı, mücadeleyi geriye iten, değişimi seçim ve sandığa hapseden anlayış ve tutumların karşısında duracaktır” deniyor. Fakat EMEP, burjuva muhalefetin kanatları altında siyaset yapmasının, halkçı siyaset, halk iktidarı sözleriyle yür¼tt¼đü geniş pratiğe rağmen temelde seçimler ve mevzi kazanmakta somutlaşan politik stratejisinin izahını yapmıyor. EMEP'in gerçeğine daha yakından bakmak isteyen, Evrensel Gazetesi yazarlarından Mustafa Yalçıner'in 13 Haziran tarihli “Bir burjuva siyaseti...” yazısını inceleyebilir. Yalçıner bu yazısında, CHP'den değişim beklentilerini ifade etmekle birlikte, CHP'ye değişim için bazı eleştiriler yapıyor. Burjuva muhalefet içinde düşünmek, bu içindelik ilişkisine bağlı bir seçim-sandık siyaseti yür¼tmek, yine bu sandık siyasetine bağlı sol mevziler hedefiyle hareket etmek EMEP'in gerçeğidir. Bu onun reformizmde daha da derinleşen çizgisinin sonucu ve sorunudur.

EMEP 31 Mart yerel seçimlerinden, “...emek ve demokrasi güçleri-

nin en geniş birliğine ve ortak mücadelesine olan ihtiyacı artırmıştır. Dahası böyle bir birliğin zeminini de olabildiğince genişletmiştir” sonucunu çıkarıyor. “En geniş birlik” için üzerine düşen sorumlulukla hareket edeceğini açıklayıp, “geriye bakarak ileriye yürüyemeyiz. Herkesin geçmişte olan bitene takılmadan bu sürece omuz vermesi ve yapıcı bir rol oynaması gerekir”i salık veriyor.

Oysa ki, en başta ve en çok EÖİ pratiğinin sahipleri geçmiş deneyime bakmak, o deneyimden hareketle bir gelecek tartışması yürütmek zorunda. Kuruluşu ve ardından yaşadığı seçim pratiğinden sonra halklarımıza, demokratik kesimlere anlamlı tek söz dahi etmeden sönmüş EÖİ, bileşeni olan bütün yapıları bu sorumlulukla bağlamaya devam ediyor. Bu yapılabilsen, geçmiş deneyim özeleştiril biçimde tartışılabilir, yapılması ve yapılmaması gerekenler somutlanabilirse, ileriye yürünür. Ortaya çıkan tablonun sorumluluğunu almayan, hatalarını açıkça ortaya sermeyen dönemsel analizler, değişim isteğinin karşısına birleşik mücadeleyi koyan ve fakat buna zarar veren pratikleri değiştirmeye yönelmeyen perspektifler ileriye yürütmeyeceği gibi, halklarımızın arayışı ve mücadele isteği karşısında kötürüm kalmaya mahkumdur.

HDP Ve İttifak İçerisinde Kürt Ulusal Hareketi İle Sosyalist Hareketin Ayırıştırılması Sorunu

EÖİ deneyimi HDP/DEM Parti bileşeni olan sosyalistlerin parti içinde görünürlüklerinin de sorun olduğu bir pratik olarak yaşandı. Her ne kadar emekçi sol güçlerin ve bütünde HDP/DEM Parti’nin faşizmin dar-

laştıran, iddiasızlaştıran saldırıları ve kuşatması altında bir görünürlük-etkinlik sorunu varsa da, DEM Parti merkezi kurulları tarafından izlenen ittifak politikasının da bunda belirleyici bir katkısı oldu. EÖİ’nin kuruluş sürecinde “Kürt partisi HDP”, “sosyalist parti TİP” algısı oluştu. Bu yanlış algının, doğrudan HDP/DEM Parti’nin izlediği temsil siyasetinden kaynaklanan yanları olduğu gibi, TİP’ten kaynaklanan ve DEM Parti’nin TİP’in dayatmalarına boyun eğişinden beslenen nedenleri var. EÖİ kuruluş sürecinde “Kürt partisi HDP” ile “sosyalist parti TİP”in bileşimi gibi yansıtıldı. Parlamentarist, popülist TİP neredeyse bütün bir sol, sosyalist hareketin temsilcisi ilan edilip, fiilen ittifak sözcülüğüne girişmesine imkan sağlandı.

HDP/DEM Parti’yi bileşeni olan sosyalist ve emekçi sol güçlerden ayırştırmak, ayrıca faşist rejime karşı mücadelenin en temel dinamiği olan Kürt ulusal demokratik hareketini ve Kürdistan’ı kendinden menkul bir alan gibi görüp, DEM siyasetini “Kürdistan’a sıkışma” diye tarif etmek birleşik mücadele partisinin temel bir zaafı. Bu zaaf, Kürt ulusal demokratik hareketi Kürt sorunuyla, emekçi sol hareket de emek sorunuyla özdeşleştirilerek işleniyor ki, bu tarihsel arka planı da olan temel bir sorun.

Türkiye emekçi sol hareketinin önemli bir bölümü, “sınıf siyaseti” diyerek Kürt sorununda pratik bir duruş geliştirmedeği gibi, Kürt ulusal demokratik hareketiyle ittifakı temel bir zorunluluk da görmüyor. Bu politik-ideolojik açıdan sorunlu zemin üzerinde bir ittifak çıkmadığı gibi, anlamlı bir konjonktürel birlik dahi inşa edilemiyor. Kürt ulusal de-

mokratik hareketinin de bu durumda payı elbette var. Fakat yine de konunun esasını sömürgecilik sorunu oluşturuyor ve devrimciler, emekçi sol hareket politik stratejisini ve ittifaklar, seçimler gibi taktik planlarını sömürge ulus gerçeğine bakarak kurmakla mükellef. Zira bu coğrafyada politik özgürlüğe ulaşılması ancak Kürt ulusal sorununun emekçi, demokratik yoldan çözümünün başarılmasıyla mümkün olabilir.

DEM Parti yakın zamanda örgütlenme konferanslarını gerçekleştirdi. Bu kolektif platformlarda ve bileşen yapısı içerisinde genişleme/ittifak gibi konuları tartıştı. EÖİ deneyiminden de hareketle birleşik mücadelenin sorunları, güncel ihtiyaçlar konusunda epey söz de söylendi bu kulvarlarda. Halklarımızın ihtiyaç duyduğu değişimi başarmak için oluşturulacak ittifak, DEM Parti'nin Kürt ulusal demokratik hareketi ile emekçi sol hareketin bir program ve tüzük formunda bir araya geldiği birleşik yapısının ve üçüncü cephe çizgisinin gücü ve iddiasıyla kazanılabilir ancak. Tabii bu yapı EÖİ sürecinde sergilenemeyen ama yeni dö-

nemde ihmal edilmemesi gereken bir özgüvenle ortaya konur, DEM Parti merkezi ve bileşen yapısı tümünden bu politikanın öznesi haline getirilebilirse başarılıdır.

DEM Parti bileşen yapısını gözetmeli, DEM bileşeni sosyalist ve emekçi sol partiler ise Kürt ulusal demokratik hareketini de kapsayacak bir bütünlükle birleşik mücadele partisinin muhataplığını, temsilciliğini sürdürmeli. İttifak sürecinin yeni dönem girişinde ihtiyaç olan şey bu.

İhtiyaç Üçüncü Cephenin Genişletilmesidir

Halklarımızın faşist saray rejiminden kurtulma isteğinin gücü ve fakat bunun başka bir fiiliyata henüz varamayışı; emekçi sol hareketin politik hegemonya sorunu ve muhalefet boşluğunda mevzilenen burjuva düzen partisi CHP gerçeği... Bu tablo birleşik mücadeleyi, geniş kesimlerle ittifak ilişkilerini çağırıyor. Politik öznelerle kararlı siyaset, kararlı öncülük çağırısı yapıyor. Üçüncü cephe siyasetinin başladığı yer tam da burasıdır. Üçüncü cephe ne

bir demokratik seçim ittifakı, ne bir güç ve eylem birliğidir. Üçüncü cephe bunların toplamı ve daha fazlası, halklarımızın bağımsız siyasetinin cephesidir. O, bir seçeneğe, seçimlere endeksli bir ittifaka daraltılamaz. Ayrıca yaratılan bir cepheleşme birikimi yokmuşçasına, HDP/DEM Parti deneyiminden ve onun varlığından ayrıştırılamaz. Ve yine bu deneyim, bu birleşik mücadele örgütü yokmuş gibi yeni bir ittifak/seçenek/yol peşinde koşulamaz. Buna gözünü kapatan bir politik stratejinin faşist şeflik rejimine son verecek bir politik safılaşmayı ve cepheleşmeyi geliştirme şansı olamaz. Bu türden arayışların, seçim dönemlerinde ve EÖİ pratiğinde görüldüğü üzere, burjuva muhalefet blokuna yedeklenmekten başka menzili de olmaz.

İhtiyacımız olan üçüncü cephenin yeni katılımlarla büyütülmesi, fiili meşru mücadele sahasında antifaşist cephenin genişletilmesidir. Emekçi sol hareketten parti ve örgütler ile

toplumsal, siyasal mücadele dinamikleri bu ihtiyacın güncel muhataplarıdır. Bu mücadele odaklarının faşist şeflik rejimine karşı birleşmelerinin, geniş bir antifaşist-antişovenist politik safılaşma örgütleniminin formlarını bulmak, seçimlerde ezilenlerin bağımsız siyasetinin seçeneğini inşa etmek genişleme/cephenin genişletilmesi görevinin gereğidir.

Bu güncellik ve gereklilikler zemininde siyaset yapmak ve halklarımızın karşısına bir özgürlük cephesi olarak çıkmak, ilkin, faşizme karşı cepheyi genişletmekte seçimleri değil, sokak mücadelelerini esas almayı, ikinci olarak, Kürt ulusal demokratik hareketi dahil antifaşist mücadelenin bütün kararlı güçleriyle bir araya gelmeyi şart koşuyor. EÖİ pratiği, bize bu bahiste ne yapmama- lı, nasıl yapmamalının örneklerini sunmakla birlikte, politik öncülük ve hegemonya adına yarım bırakılmış, yarıda bırakılmış eylemi de yeniden göreve çağırıyor.

Alinteri-Devrimci Proletarya Ve Referanslarının Tuhaf Analizleri

İbrahim Çiçek

MLKP'nin antifaşist program ve stratejisinin, faşist diktatörlüklere karşı yürütegeldiği mücadelenin kapitalizmi hedeflemediğini iddia etmenin, bırakalım devrimci sorumluluğu, sosyalist ahlakla da entelektüel etikle de bağdaşır bir yanı yoktur. MLKP'nin "sosyalist hedeflerinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden" adım adım uzaklaşageldiğini iddia etmek basbayağı, sübjektif idealizmdir, grup amaçları için marksist yöntemin çarpıcı tarzda bir terk edilmesi durumudur.

Bu yazıyı gündeme getiren, Devrimci Proletarya (DP) dergisinin 1. sayısında yer alan H. Selim Açı'nın "Sol'da tasfiyeci üçüncü dalga" başlıklı yazısı, daha doğrusu bu yazıda yer alan bir paragraflık MLKP değerlendirmesi oldu. Yazının zamanı geldiğinde tartışılmalı kaydını düştüğümüz şu pasajını vererek başlayalım:

"MLKP'nin 'Birlik Devrimi' olarak tanımladığı birleşme de 12 Eylül sonrasının tasfiyecilik ortamında devrimcilikte ısrar temelinde atılan bir adımdı. Başlangıçta birleşen örgütlerin her birinin kendi başlarına yapabileceklerinin aritmetik toplamından çok daha fazlasını gerçekleştirdi. Fakat ilerleyen süreçte o da bileşen örgütlerin sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden adım adım uzaklaşıp semtleri ve

semt gençliğini esas alan kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm yönünde evrildi."

Öncelikle anlaşılamayan ve bir anlam da veremediğimiz bir kavramlaştırmaya dikkat çekmek istiyoruz: Eylül-Ekim 2023 tarihinde, yani MLKP'nin kuruluşundan 29 yıl sonra nasıl oluyor da MLKP hakkında "bileşen örgütler" söylemiyle tartışma ve değerlendirme yapılabiliyor! Bu gerçekten anlaşılır bir şey değil. MLKP'nin "sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden uzaklaştığı" filan iddia edilebilir, ama MLKP'nin "bileşen örgütlerin sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden adım adım" uzaklaşması söylemi hakikaten tuhaf! Bu garabetin bir açıklaması var mı acaba?!

MLKP 1994'te kuruldu. Ve tam 30 yıllık bir tarihi var. Öncellerinin tarihi

öncellerinin tarihidir, MLKP'nin tarihe girişinde öncellerinden devralıp yeni bir formda sürekliliğini sağladığı ya da kopuştuğu yönler var, ama bir tüm olarak öncellerinin bütün kazanım ve birikimini içerip aştığı, öncellerinin geri yanları ve parti öncesi örgütler düzeyinden kopuş ve ileriye, partiye sıçrama hareketi olarak doğduğu da biliniyor. Yani MLKP'nin tarihi de MLKP'nin tarihidir!

Akla, yoksa H. Selim Açıan ve Alinteri-DP kendilerini atomize ederek MLKP'yi kuran "bileşen örgütler"e ilişkin değerlendirmelerini gözden geçirip değiştirdi mi sorusu da gelmiyor değil. Bu, gecikmiş de olsa, kuşkusuz devrimci gerçekçi bir tanımlama olurdu. Ancak bizim bildiğimiz, bu yapılanma hiçbir zaman MLKP bileşeni örgütleri "sosyalizm hedefine bağlı işçi sınıfı devrimcileri" olarak değerlendirmede, tanımlamadı. Kendisi dışında komünist örgüt olmadığı düşüncesinden hiç vazgeçmedi. Bir değişim, bir yenilenme olmadı, uluslararası komünist hareketin 1960-1990 döneminin en zaafı yanlarından birini tutarlılıkla devam ettirdi. Zaten MLKP'yi öncellerinin "sosyalizm hedefine bağlı

işçi sınıfı devrimci"si komünist bir örgüt olarak değerlendirdiğine de tanık olmadık! Kuruluş aşamasında MLKP'ye aylarla sayılan (8-9 ay kadar) bir ömür biçen bu devrimci yapının MLKP değerlendirmeleri hep illegalitede kaldı!

DP'nin yukarıda verdiğimiz hiçbir maddi kanıtı dayanmayan iddiaları ve buna kaynaklık eden sübjektif idealist yöntemi haliyle "benzer" başka iddialarının olabileceğini de gündeme getirdi. Alinteri-DP ve referanslarının en önemli materyallerini taradığımız zaman merak ve öngörümüzün yersiz olmadığını gördük. Yukarıda verdiğimiz MLKP değerlendirmesinin temelleri daha önceden ve hakikaten ilginç bir zamanda atılmış. "TİKB'nin 2010 yılında ayrılıkla sonuçlanan 4. Konferansı"nın (4. Konferans raporu şimdilik bir kenarda kalsın!) Sonuç Bildirgesi'nde şu değerlendirmeler de yer alıyor:

"1990'ların ortalarında boy atan ikinci büyük (tasfiyeci - bn) dalga ise, cepheden açık ve pervasız bir inkarcılık yerine daha sinsî bir 'ara duruş' biçiminde seyretti. Ona yön veren temel dürtü, açık umutsuzluk ve yılmaktan ziyade, o konjonktürde öne çıkan toplumsal muhalefet dinamiklerinin hepsine mavi boncuk dağıtarak 'güç olmayı' amaçlayan belkemicsiz bir kitleselleşme hedefiydi. Kitleselleşme adına kitleselmeyi beraberinde getiren bu yönelim, zaten öncesinde de zayıf ve yetersiz olan militan devrimci özelliklerin, ML ve proletarya sosyalizminin etkilerinin 'yüksek politika' adına sulandırılarak buharlaştırılması şeklinde bir tasfiye çizgisi izledi. MLKP'nin evrimi, bu dalganın tipik örneğidir." (s. 15-16)

Öyle anlaşılıyor ki, 4. Konferans, MLKP'nin "ML ve proletarya sos-

yalizminden etkile”nmiş bir parti olduğu değerlendirmesinden hareket ediyor. Ama yukarıda verdiğimiz 2023’te yapılan değerlendirme lafzi de olsa nitelik düzeyde kategorik olarak farklı, her neyse bu arkadaşların kendi çelişkisi ve sorunu.

1995-2010 sürecinde öne çıkan toplumsal dinamikler nelerdi? Diyelim ve varsayalım ki, işçi sınıfı ve emekçi memur hareketi dışında “toplumsal muhalefet dinamikleri” herhalde Kürt ulusal özgürlük mücadelesi, kadın özgürlük mücadelesi, demokratik Alevi hareketi, semtlerde kentsel dönüşüm saldırılarına karşı direnişler, üniversiteli ve liseli gençlik mücadeleleri, ekolojik mücadeleler vb. MLKP’nin bütün bu hareketleri antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, kadın özgürlükçü demokratik devrimci stratejisinde işçi sınıfının bağlaşıkları kategorisinde ele aldığı biliniyor. Programında, stratejisinde bu hareketlere yer vermiş, ilişkilerini nasıl düzenleyeceğini tanımlamış. Yani sorumlu devrimciler bu sorunları öyle “mavi boncuk dağıt”ma lafazan hafifliği ile ele alamazlar. Herhalde böyle olduğunu Alinteri-DP ve referansları bir-iki on yıl sonra anlamış olmalı ki, TİKB 5. Konferansı Sonuç Bildirgesi’nde başka şeyler yazıyorlar:

“Dolayısıyla bugün ister emeğin kurtuluşunu, ister halkların özgürlüğünü, ister kadın sorununun çözümünü, isterse çevre ve iklim duyarlılığını esas alsın, sistemin şu ya da bu yönüyle sorunu olan her itiraz ve hareket artık bir bütün olarak bu çürümüş sistemin kendisiyle cepheden bir savaşa tutuşmak zorundadır.”

Yani nesnel olarak sistemle karşı karşıya gelmektedirler, gelecektirler. Komünistler bu kaçınılmazlığı açık-

lamakla kalmayacak, bu hareketleri kendi geleceklerini proletaryanın geleceğiyle birleştirmeye yönelteceklerdir; devrimci program (“demokratik kadın hareketi”nde komünist kadın hareketinin programlaştırdığı sosyalist ve komünist kapasite saklı kalmak kaydıyla) onların demokratik taleplerine sahip çıkarak, devrimci strateji de onların demokratik eylemelerini bütün gücüyle destekleyerek bunu yapar. Kuşkusuz devrimin ilk adımının antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim olduğunu red-

Programında, stratejisinde bu hareketlere yer vermiş, ilişkilerini nasıl düzenleyeceğini tanımlamış. Yani sorumlu devrimciler bu sorunları öyle “mavi boncuk dağıt”ma lafazan hafifliği ile ele alamazlar.

dederek, hemen ve doğrudan sosyalist devrimi savunarak bu ittifakları sağlayamazsınız. Zaten devrimlerin niteliğini üzerine yükseldikleri temel ittifakları belirler. Sonuç Bildirgesi şunları da kayda geçirmiş:

“Bu rolü (toplumsal muhalefet güçlerini arkasından sürüklenme rolü – bn) devrimci proletaryanın oynayabilmesinin ön koşullarının başında onun bilinç ve örgütlülük düzeyi bakımından kendi iç hazırlığının yüksekliği yanında kendi dışındaki toplumsal muhalefet dinamikleri üzerindeki etkisi, onlarla kurduğu ilişkilerin genişliği ve derinliği gelir.

Bunların her ikisi de hareket başladıktan sonra değil öncesinden başlayarak onun mayalanma süreçlerinde kurulup geliştirilmesi gereken ilişkilerdir.” Gecikmiş de olsa bu yaklaşımlar doğrudur. O zaman bu konularda proletarya devrimciliği görüş açısından strateji ve taktik geliştiren marksist leninist komünistleri 2010 yılında neden “bel kemiği” ölçümü ve de “mavi boncuk dağıtma” kötülemesiyle önemsizleştirme, değersizleştirme, karalama ihtiyacı duyuldu, böyle düşük düzeyli bir çabaya neden girildi?

5. Konferansın az çok bunların farkına varmış ve kavramış görünüyor olması, özeleştirici yapılsın yapılmıyın, bir ilerleme sayılmalıdır. Fakat doğrusu, durum şöyle bir soru işareti ve kuşku da yaratıyor; gerçek bir kavrayış değişimi ve bir ilerleme mi var, yoksa “muhaliflerini eleştirmek” için söylem değişikliğinden ibaret bir durumla mı karşı karşıyayız? 5. Konferans 10 yıl önce kopan muhaliflerine şu eleştiriyi yapıyor:

“Dolayısıyla bugüne kadar -ve halen- ne sınıf içinde ciddi bir örgütlü güç biriktirmiş ne de özgürlük arayışı içindeki ezilen halklarla, kadın dinamiği, çevre ve iklim hareketleri gibi proletarya dışındaki sistem karşıtı dinamiklerle doğru dürüst ilişkilendirilmiş, onların dostluk ve güvenini kazanmış bir proleter öncülük arayışı ve beklentisi, tarihin oluşumunu kollarını kavuşturarak seyrettiği yetmezmiş gibi bir de suçlu kendi dışında arayan kendiliğindenci pişkinliğin daniskasıdır.”

Acaba, MLKP’ye vururken muhaliflerinin pozisyonundan esinlenen, muhaliflerine vururken de MLKP’nin pozisyonundan esinlenen bir durumla mı karşı karşıyayız?!

Onu da pratik olarak gözlemlemek gerekir.

MLKP’nin “militan devrimci özelliklerin”in “zaten öncesinde de zayıf ve yetersiz” olduğu iddiasına gelince... Kendisini “militan devrimci özelliklerin” zirvesi ve ölçüsü yerine koyan yaklaşım tarzının ve söylemin yeri geldiğinde ayrıca üzerinde durulması gereken, özeleştirisi yapılmış gibi görünen kibir dünyasına ait olduğu burada muhakkak vurgulanmalıdır.

Proletarya devrimciliği görüş açısından strateji ve taktik geliştiren marksist leninist komünistleri 2010 yılında neden “bel kemiği” ölçümü ve de “mavi boncuk dağıtma” kötülemesiyle önemsizleştirme, değersizleştirme, karalama ihtiyacı duyuldu, böyle düşük düzeyli bir çabaya neden girildi?

Fazla söze gerek yoktur, isteyenler 1994’ten günümüze değin kendisini mücadele sahnesinde var eden MLKP’nin devrimci varoluşu ile Alinteri-DP ve referanslarının gerçekliğini her bakımdan karşılaştırabilirler. Keza 1990 ortasından 2010’a kadar geçen dönemde Alinteri-DP ve referanslarının durumu nedir, ona da bakabilirler. Şimdi burada o sorunlara girecek değiliz, gerekirse o ayrıca da tartışılır, ama merak eden okurlar için “tikb.org” sitesinden 4. Konferans

Sonuç Bildirgesi'ne ve "TİKB'nin 2010 yılında ayrılıkla sonuçlanan 4. Konferansının çoğunluk tarafından kabul edilen örgütsel raporu"na ulaşabileceği bilgisini verelim.

Demokratik Devrimden Kesintisiz Sosyalist Devrime

Alınteri-DP ve referansları Eylül-Ekim 2023'te ise MLKP'nin "öncellerinin" "sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden adım adım uzaklaşıp semtleri ve semt gençliğini esas alan kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm yönünde evrildi"ğini iddia ediyorlar. Şimdi bu iddiayı parçalarına ayıralım:

MLKP, sosyalizm hedeflerinden adım adım uzaklaştı.

MLKP, işçi sınıfı devrimciliğinden adım adım uzaklaştı.

MLKP semtleri ve semt gençliğini esas aldı.

MLKP, kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm yönünde evrildi.

Bu son parça toplam olarak bir şey söylüyor, ama kesin bir sonuca da gitmiyor.

MLKP'nin teorisi, program ve stratejisi, analizleri, bütün bun-

ların tarihsel izlekleri bu iddialar için ne diyor? Yakından bakalım. MLKP'nin proletarya diktatörlüğü, sosyalizm hedefi ve amacında bir titreklik, bir gevşeme, bir geriye gidış var mıdır?

Partinin Sesi'nin (MLKP'nin kuruluşundan günümüze illegal yayınlanan merkezi yayın organı) 104. sayısında 7. Kongrede yapılan değişikliklerle birlikte MLKP Programı'nın son hali yayınlandı.

MLKP Programı'ndaki I. Bölüm şu alt başlıklardan oluşuyor.

KAPİTALİZM

CİNSİYETÇİ TOPLUM, ERKEK EGEMENLİĞİ VE KADIN DEVRİMİ

EMPERYALİZM

PROLETER DEVRİM VE GERİYE DÖNÜŞLER

II. Bölüm'ün alt başlığı ise **KOMÜNİZM VE KOMÜNİZME GEÇİŞ**.

Emperyalizm, emperyalizmin emperyalist küreselleşme evresi, emperyalist küreselleşme evresinde devrim teorisi, komünizm, sosyalizm, proletarya diktatörlüğü, geriye dönüşler vb. içeriklerde, "sosyalizm hedefin-

den ... adım adım uzaklaş”ma, yani eğilimli biçimde, sürece yayılan sistematik şekilde uzaklaşma şurada kalsın, zırnık uzaklaşma belirtisi yoktur. MLKP'nin 30 yılda gerçekleştirdiği toplam 7 kongresinin kararları, programında yaptığı değişiklikler dost-düşman herkesin gözleri önündedir: MLKP kurucu amaçlarına sıkı sıkıya bağlılığını sürdürmektedir. MLKP'nin kurucu “sosyalist hedeflerinden ... adım adım uzaklaşıp ... evrildiği”ni iddia edenlerin bunu nesnel olarak denetlenebilir kanıtlar ile doğrulamaları gerekir. Ama bunu asla yapamazlar!

Alınteri-DP ve referansları, Türkiye ve Kuzey Kürdistan birleşik devriminin işe antiemperyalist demokratik devrimle başlayacağını reddettikten ve devrimin sosyalist devrim olarak başlayıp gelişeceği görüşünü benimsedikten sonra, sistematik olarak antifaşist mücadeleyi ön planda tutan yaklaşım ve yönelimleri küçümseme, değersizleştirme eğilimi içerisinde oldular. Diğer yandan “kendi” sosyalizmlerinin ve sosyalist devrim savunularının emekçi solda sosyalist devrimi savunan parti ve örgütlerinkinden “nitelik” olarak farklı olduğunu söyleyegeldiler. Bu özet bilgilendirme ve değerlendirmeden sonra, DP'nin iddialarına MLKP Programı'nın verdiği cevapları incelemeye devam edelim.

Komünist öncünün kurucu programının IV. Bölüm'ü “antiemperyalist demokratik devrim” başlığı ile düzenlenmiştir. Tanım böyle olmakla birlikte, komünist öncünün strateji ve taktiğinde faşizme karşı mücadele ve keza sömürgecilğe karşı mücadele özel ve önemli bir yerde durmaktadır. Zaten antiemperyalist demokratik devrimin “özünün poli-

tik özgürlüğün kazanılması” olduğu vurgulanır.

Programda “antiemperyalist demokratik devrim” tanımı uzun süre korunmuştur. Bununla birlikte, kesintisiz devrimin ilk adımına ilişkin kavrayış 2000'li yıllarda, özellikle de emperyalist küreselleşme analizlerinin geliştirilmesiyle, birkaç bakımdan kapsamlılaşmış ve derinleşmiştir. Kadın özgürlük mücadelesine, kadın devrimine yaklaşımın derinleşmesi ve olgunlaşması ise yeni bir nitelik kazanımı olarak başlı başına önemlidir.

Komünist öncünün kurucu programının IV. Bölüm'ü “antiemperyalist demokratik devrim” başlığı ile düzenlenmiştir. Tanım böyle olmakla birlikte, komünist öncünün strateji ve taktiğinde faşizme karşı mücadele ve keza sömürgecilğe karşı mücadele özel ve önemli bir yerde durmaktadır.

Belgeler gösteriyor ki, kesintisiz devrimin ilk adımının yeniden tanımlanması sorunu 6. Kongrede gündeme gelmiş ve programın IV. Bölüm'ü, yani “asgari program”, “ANTİFAŞİST, ANTIEMPERYALİST, ANTİSÖMÜRGEÇİ, CİNS ÖZGÜRLÜKÇÜ DEMOKRATİK DEVRİM PROGRAMI” şeklinde yeniden formüle edilmiştir. Bu beş niteleyici özellik, Türkiye ve Kürdistan birleşik devriminin neden doğrudan sosyalist devrimle işe başlayamayacağını açıklayıcı olduğu

kadar, aynı zamanda devrimin ilk adımının karakteristik özelliklerini de vermektedir. Birleşik devrimin hangi çelişkilerden ve sorunlardan patlak vereceği; doğrudan doğruya sosyalist devrim biçiminde mi patlak vereceği yoksa antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim biçiminde başlayıp kesintisiz biçimde sosyalist devrime mi ilerleyeceği, komünist öncünün iradesinden, sübjektif tercihlerinden önce toplumsal maddi gerçekliğin süreci belirleyen nesnel çelişkileri ve sorunları tarafından koşullandırılmıştır.

“Neden antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim” sorusuna komünist program şu yanıtı veriyor:

“47- Türkiye ve Kuzey Kürdistan’da, işçi sınıfını, emekçileri, Kürt ulusunu, kadın cinsini, ulusal ve inançsal toplulukları aynı siyasi cendere içinde tutan faşist bir rejimin hüküm sürmesi, Kürdistan’ın sömürgeci boyunduruk altında tutulması, mali-ekonomik sömürge gerçekliğinin yarattığı değişik iktisadi ve toplumsal çelişki ve sonuçlar, proletaryanın bu bağlaşıklarla birlikte demokratik devrimi örgütlemesini, kendini sosyalizm için eğitmesini ve sosyalizmin siyasal önkoşullarını hazırlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle devrimimizin ilk adımı, antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrimdir. Bu devrimin özü politik özgürlüğün kazanılmasıdır.”

Önceki süreçlerde olduğu gibi MLKP’nin var olduğu son 30 yılın da mücadele tarihi devrimin ilk adımının antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci ve cins özgürlükçü demokratik niteliğini doğrulayan

veriler hazinesidir. Keza tersi de doğrudur, aynı tarih neden hemen ve doğrudan sosyalist devrimle başlanamayacağını doğrulayan zengin veriler sunmaktadır. Yeri gelmişken, emekçi sol hareket saflarında Kızıl Bayrak’tan tutalım günümüz TİP’ine kadar sosyalist devrim savunan bütün yapıların güncel politik görevler karşısında seyirci, edilgen, kaydedici, özetle sağ bir pozisyonda kaldıklarını vurgulamak, bunu ileride ayrıca da ele almak gerekir.

Komünist programın 47. maddesi sadece kesintisiz devrimin ilk adımını temellendirmekle kalmıyor, aynı zamanda proletaryanın ancak politik özgürlük mücadelesine, siyasi demokrasi mücadelesine katılarak, başında yürüyerek sosyalist devrim için hazırlanabileceğini de Lenin’den esinlenerek özel olarak vurguluyor.

Programın bir önceki maddesi ise kesintisiz devrimde proletaryayı devrimin “temel ve önder gücü” olarak tanımlıyor:

“**İşçi Sınıfı:** İşçi sınıfının safları, hizmet ve zihin emekçileri ile emekçi memurların ana gövdelerini kapsar hale gelmiş, bu durum, belli başlı sanayi şehirlerinde toplanmış bulunan işçi sınıfını nicel olarak toplam aktif nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan sınıf haline getirmiştir.

Proletarya, devrimin politik önderliğini üstlenebilecek, küçük burjuvaziye önderliğini yürüttüğü ittifak içinde tutabilecek ve kesintisiz biçimde sosyalizme geçebilecek güç ve yeteneğe sahiptir.

Ekonomik, siyasi veya toplumsal olarak ezilen sınıf, cins, ulus, ulusal topluluk ve inanç topluluklarıyla birlikte politik özgürlükten yoksunluğun acısını çeken ve demokrasi mücade-

lesine önderlik ederek, kendini sosyalizmi kurmaya hazırlamak göreviyle yüz yüze olan Türkiye ve Kuzey Kürdistan işçi sınıfı, devrimin temel ve önder gücüdür.”

Program daha sonraki 48-51. maddeleri ile birleşik kesintisiz devrimin ilk adımından sonraki ilerleyişine dair öngörülerini ve görevleri formüle eder:

“48- Proletarya, sosyalist devrime geçebilmek için demokratik devrimi zafere ulaştırmak zorundadır. Bu yüzden, kırın ve kentin küçük burjuvazisi, ulusal ve inançsal top-

**Komünist program
Köncünün kesintisiz
devrim anlayışını çok
büyük bir özenle ve
açıklıkla, devrimin
gelişim süreçlerine ilişkin
öngörülerini elle tutulacak
somutlukta formüle etmiş,
hakikaten nakış nakış
işlemiştir.**

luluklar, Kürt ulusu ve ezilen cins ile asgari programı temelinde stratejik bir bağlaşma oluşturur. Türkiye ve Kuzey Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği iktidarını kurmayı hedefler.”

“49- Türkiye'nin ve Kuzey Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal koşulları, proletaryanın nicel ve nitel gelişkinlik düzeyi, devrimci proletaryanın demokratik devrimden hızla sosyalist devrime geçmesini olanaklı kılar. Kesintisiz devrimden yana olan proletarya, yarı yolda durmaz, kır ve kentin yarı-proleter yığınlarıyla birleşme derecesine, bilinç, örgütlenme

ve hazırlık düzeyine bağlı olarak, demokratik devrimi sosyalist devrime dönüştürür.”

Programın 50. maddesi demokrasi savaşımı ile sosyalizm savaşı arasındaki ilişkiyi tanımlar:

“50- Komünist hareket, demokrasi savaşımını, son derece önemli, ama görece bir değer taşıyan ve sosyalist devrim hedefine bağımlı bir görev sayar. Bu yüzden o, bir yandan Kürt ulusal, demokratik köylü, demokratik kadın ve genel demokratik halk hareketlerini destekler, taleplerine sahip çıkar; ama bir yandan da Kürt işçilerini, tarım işçilerini ve kadın işçileri, genel demokratik hareketten ayrı olarak sınıf örgütlerinde birleştirir. Devrimci proletarya, reformları devrime tabi kılar; demokratik görevleri sosyalist perspektifle ele alır. Kürdistan'da sosyalist yurtseverlik çizgisini izler.”

Programın 51. maddesi ise kadın devrimiyle kesintisiz devrimin ilişkilenişine ayrılmıştır:

“51- Sosyalizme kesintisiz geçişin ön basamağı olan demokratik devrim, bir kadın devrimi olarak da gelişir, faşist diktatörlüğün tümüyle erkek egemen karakter taşıyan yasal ve kurumsal yapısını dağıtır, toplumsal cinsiyet çelişkisinin politik özgürlük kapsamındaki sorunlarını çözer, eşitsizler arası eşitliğin sağlanması görevleriyle, ezilen cins ve baskı altına alınan cinsel kimliklere bütün alanlarda pozitif ayrımcılık temelinde ilişkilendirir. Proletaryanın, özel mülkiyetle bağı erkek egemen ayrıcalıklardan muaf kadın yarısı, devrimin kesintisiz biçimde sosyalizme ilerletilmesinin en ileri dinamimidir. Kadın devrimi, devrimci proletaryanın nihai zaferini güvencelemesinin gereğidir.”

Komünist program öncünün kesintisiz devrim anlayışını çok büyük bir özenle ve açıklıkla, devrimin gelişim süreçlerine ilişkin öngörülerini elle tutulacak somutlukta formüle etmiş, hakikaten nakış nakış işlemiştir. Derin bir teorik kavrayış kadar Türkiye ve Kürdistan toplumsal maddi gerçekliğinin kapsamlı diyalektik materialist analizi ve devrimci süreç

Bu otuz yıllık dönemde komünist öncünün işçi sınıfı içindeki parti çalışmaları ve etkisi yükselen, gelişen, genişleyen, daralan, zayıflayan, tekrar ilerleyen ve yükselen bir grafik izlemiştir, ancak daha da önemlisi, işçi sınıfı içerisinde parti çalışmasının her dönem kesintisiz biçimde sürmüş olmasıdır.

dair sağlam temellere dayanan öngörüler olmaksızın bunun başarılması düşünülemez bile. Birkaç on yıldır alışageldikleri “programsız devrimcilik”in üç-beş yıl önce özelleştirisini yapanların bunun önemini anlamalarını beklemek de demek ki fazla olabiliyor. Özetle teorik, programatik ve stratejik bakımdan DP’nin iddia ettiği gibi komünist öncünün “sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden”, bırakalım “adım adım”ını, milim uzaklaştığını doğrulayacak en küçük bir kanıt yoktur.

Süreklilik Ve Teori-Pratik Bütünlüğü

Peki MLKP, Alınteri-DP ve referanslarının iddia ettiği gibi “semtleri ve semt gençliğini esas alan kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm yönünde” mi “evrildi”?

Bu da en az diğerleri kadar sübjektif bir iddiadır. DP’nin “fakat ilerleyen süreçte o da bileşen örgütlerin sosyalizm hedefinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden adım adım” uzaklaştı derken olumladığı, MLKP’nin kuruluşu döneminde ve izleyen yıllarda semtlerdeki örgütlenmeleri ve semt gençliği (işçi, işsiz ve liseli gençlik) ile ilişkilerinin MLKP tarihinin bütün diğer zamanlarından geniş olduğu, barometre niteliğindeki 1 Mayıs’lardan, semt örgütlenmelerinin yaygınlığından ve semtlerdeki etkinliklerinden biliniyor. İşçi sınıfı ile fiziki bağlarının da o dönem bugünküne kıyasla çok daha yaygın olduğunu vurgulamak da yanlış olmaz. Komünist öncü 1. İşçi Konferansı’nı bu aynı dönemde gerçekleştirmiştir, bu dönem onlarca direniş içerisinde değişik etki gücüyle yer almıştır.

MLKP açıklamalarından biliniyor ki, 6. Kongre (2018) proletarya içerisindeki parti çalışmasının zayıflığını eleştiriyor, bu durumun aşılması görevlerini formüle ediyor. 2023 Mayıs’ında gerçekleşen 7. Kongre, 6. Kongre kararlarının uygulanmasını denetliyor, 6. Kongre kararlarına uygun bir yönelimin gelişmekte oluşunu selamlıyor. Derinleşme, genişleme ve örgütlülük düzeyini yükseltme hattında görevler belirlendiği de Partinin Sesi’ne yansıyan değerlendirmelerden biliniyor. Kongre düzeyinde gerçekleşen özelleştirel yaklaşım kongreyi izleyen süreçte devrimci pratikte karşılığını bul-

yor, pratik bir hal alıyor. Bu örnek, MLKP'nin çizgi tutarlılığı ve sürekliliğini koruyan kolektif iç denetim yapılarına sahip olduğunu gösterdiği kadar, devrimci iradesinin gücüne de dikkat çekiyor.

Bir şey daha eklemekte yarar var. Bu otuz yıllık dönemde komünist öncünün işçi sınıfı içindeki parti çalışmaları ve etkisi yükselen, gelişen, genişleyen, daralan, zayıflayan, tekrar ilerleyen ve yükselen bir grafik izlemiştir, ancak daha da önemlisi, işçi sınıfı içerisinde parti çalışmasının her dönem kesintisiz biçimde sürmüş olmasıdır.

MLKP'nin kuruluş aşamasında kararlaştırdığı örgütsel gelişim stratejisinin semtlerdeki komünist çalışmaya sınıf yönelimi ve devrimci stratejisine dayalı olarak özel bir önem verdiği biliniyor. Birlik Kongresi'nde kararlaştırılan örgütlenme planı veya örgütlenme stratejisi ana güçlerin işçi sınıfı içindeki parti çalışmasına yöneltilmesini vurgular, işçi sınıfına yöneltilen ana güçlerin bir bölümünün semtlerde konumlandırılması perspektifini kararlaştırır.

Aynı belge şöyle söyler: "*Semtler, özellikle işçi kitlelerinin yoğunlaştığı emekçi semtleri, komünist çalışmanın temel alanları içinde ele alınmalı ve görülmelidir. Pratik çalışmanın propaganda, ajitasyon (kitle ajitasyonu) ve örgütlenmeden oluşan üç temel biçiminin, birbirini tamamlayan komple bir iş olarak, işletme ve fabrikalarda, sendikalar içerisinde ve semtlerde sistematik bir biçimde ve olanaklı en geniş temel üzerinde ve berrak bir devrimci içerikle yürütüldüğü ölçüde etkili olması, proleter yığınları sarsarak siyasal mücadelede uyandı-*

arak, birleştirip etkinleştirmesi kaçınılmazdır."(abç)

Aynı belgede şunlar da yer alır: "*İşçi yığınlarının yoğunlaştığı emekçi semtleri, komünist öncünün, şehir yoksullarına yönelik çalışmaları açısından ise temel alanlar ya da üslerdir. Gelişmelerin gösterdiği gibi metropollerin varoşları, antifaşist mücadelenin stratejik alanları olarak öne çıkmaktadır. Kent yoksulları, kentte proletaryanın dolaysız bir yedeğini oluşturur. Kent yoksulları içerisinde milyonlarla sayılan işsizlerin ana kitlesi, metropol kentlerin çevresini saran gecekondu semtlerinde yoğunlaşmıştır. **Bütün bu veriler, sınıfa yöneltilen ana güçlerin bir bölümünün semtlerdeki parti örgütlerinde konumlandırılmasının önem ve gerekliliğini gösterir.***"(abç)

Kurucu Kongre'nin örgütsel strateji planlamasına pratikte her dönem bütün süreçlerde bire bir uygun davranıldığı iddia edilemez, pratikte değişik düzeylerde zayıflıklar ortaya çıkmıştır. 6. Kongrenin işçi sınıfına yönelik çalışmaların örgütlenmesindeki pratik zayıflıklara dair eleştirileri de bunu göstermektedir, 7. Kongre özeleştirisinin pratikleşmesi çizgisinde yürüyen çalışmaları selamlamaktadır. Keza semtlerdeki devrimci örgütlenmelerin tasfiye edilmesine, devrimci örgütlerin "işçi yığınlarının yoğunlaştığı emekçi semtler"den adeta sürülmesine dikkat çekmektedir.

Suruç katliamıyla yürürlüğe sokulan "çöktürme planı"yla yaratılan korku iklimi ve zincirlerinden boşalan tasfiyeci faşist terör devrimci parti ve örgütlerin "işçi yığınlarının yoğunlaştığı emekçi semtler"deki örgütlenmelerini büyük ölçüde tasfiye etmiştir. Kendisini yasallıkla

sınırlandıran bir devrimcilik anlayış ve pratiğinin, yani tasfiyeciliğin gelişmesinin nedenlerinden birisi de devrimcilerin işçi semtlerinden sökülmesi gerçekliğidir.

MLKP'nin "semtleri ve semt gençliğini esas alan kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm yönünde evrildi"ği iddiası bakımından MLKP programı ne diyor, ona bakalım. MLKP faşizme karşı mücadeleyi kapitalizme karşı mücadeleden kopartan "dar bir antifaşizme" mi yöneldi, bu yönde evrim mi geçirdi?

IV. Bölüm, "ANTİFAŞİST, ANTIEMPERYALİST, ANTİSÖMÜRGEÇİ, CİNS ÖZGÜRLÜKÇÜ DEMOKRATİK DEVRİM PROGRAMI" kısmının ilk maddesinde MLKP diyor ki; "1- İşbirlikçi teknelci burjuvazinin sömürgeci faşist diktatörlüğü zora dayalı devrimle yıkılacak, yerine ayrılma hakkının korunduğu, işçi-emekçi meclislerine dayalı Türkiye ve Kuzey Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği kurulacaktır.

Türkiye ve Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği'nde kadınlar iktidarın eşit ve bağımsız ortağı olacaktır."

MLKP programında "kapitalizmden koparılmış dar bir antifaşizm" görüş açısı yoktur. İşbirlikçi teknelci burjuvazinin faşist diktatörlük biçimi altındaki politik iktidarını yıkacak bir devrimci strateji ve perspektifin kapitalizmi hedeflemediğini, hedeflemeyeceğini iddia etmek en iyi halükarda teorik yüzeyselliktir. MLKP programı kapitalizmi hedefleme bağlamında şu hedef ve görevleri de tanımlıyor:

"9- Emperyalistlerin, işbirlikçi teknelci burjuvazinin, devletin ve devrimle karşı silahlı savaşa katılan tüm

güçlerin mülkiyetindeki işletmelere, taşınmazlara ve diğer zenginliklere el konacaktır.

10- Büyük emlak sahipleriyle, devletin mülkiyetinde bulunan tüm yapılar ve kentsel araziler ile büyük iş ve dış ticaret halk mülkiyeti haline getirilecektir.

11- Halk mülkiyetine dönüştürülen ekonominin bütün sektörlerinin yönetimini elinde tutan meclisler iktidarı, ekonominin diğer sektörlerinde işçi-emekçi meclisleri aracılığıyla işçi denetimi sağlayacaktır.

İşbirlikçi teknelci burjuvazinin faşist diktatörlük biçimi altındaki politik iktidarını yıkacak bir devrimci strateji ve perspektifin kapitalizmi hedeflemediğini, hedeflemeyeceğini iddia etmek en iyi halükarda teorik yüzeyselliktir.

12- Zoralım yoluyla büyük toprak sahiplerinin ve devletin mülkiyetinde bulunan tüm topraklar, üretim aletleri ve diğer zenginlikler halk mülkiyeti haline getirilecektir. Halk mülkiyetine dönüştürülen toprakların, üretim aletlerinin vb. bir bölümü örnek çiftlikler olarak değerlendirilecek, bir bölümü kooperatiflerde örgütlenecek yoksul ve az topraklı köylülerin kullanımına sunulacaktır."

MLKP'nin antifaşist program ve stratejisinin, faşist diktatörlüklere karşı yürütegeldiği mücadelenin kapitalizmi hedeflemediğini iddia etmenin, bırakalım devrimci sorumluluğu, sosyalist ahlakla da entelektüel

etikle de bağdaşır bir yanı yoktur. MLKP'nin "sosyalist hedeflerinden ve işçi sınıfı devrimciliğinden" adım adım uzaklaşageldiğini iddia etmek basbayağı, sübjektif idealizmdir, grup amaçları için marksist yöntemin çarpıcı tarzda bir terk edilmesi durumudur. Bu yöntemi '75-80 dö-

neminin tartışma ve polemiklerinden iyi tanıyoruz. Bu yöntem devrimci harekete hep kaybettirdi, bütünlüklü bir marksizm kavrayışına ulaşmayı önledi. Hala bunları sürdürmek eskiye takılıp kalmaktan, ibret alınacak örnek oluşturmaktan başka bir anlama gelmez.

Demokratik Gençlik Hareketinde Yol Arayışı

Elif Bera Yüksel

MESEM'ler, burjuva eğitim sisteminin sermaye çıkarlarına daha kapsamlı entegrasyonunda özel bir enstrüman olarak meslek liselerinin önce ileri, sonrasında ayrılmış hali olarak açığa çıkmıştır. Aynı zamanda MESEM'ler bugünkü yoksullaşma krizi ekseninde değerlendirilmeli, yoksul ailelerin çocuklarının gitgide daha fazla biriktiği alanlar olarak görülmelidir. Dünyasal anlamda da Türkiye-Kürdistan'da da proleterleşme gün geçtikçe hızlanmakta, işçi sınıfı gençleşmekte, genç tabirinin yüzünü kızartacak biçimde neredeyse "çocuk"laşmaktadır.

Politik mücadele ve ihtiyaçları için seferber oluş kesintisiz bir yolculuk olsa da, özellikle gençlik hareketi bakımından ele alındığında bir yıllık periyodunda üniversite ve liselerde zil çalış zamanı Eylül'ün bir dönem başı ve Haziran-Temmuz kesitininse pek hatalı olsa da bir dönem bitişi olarak ele alınışı somut bir gerçektir. Bu takvimden bizler de yararlanarak, gençlik hareketinin bir mücadele döneminin panoramasını çıkarmaya ve demokratik gençlik kitlelerinin eğilimlerini incelemeye, bu yolla yeni dönemde gençlik hareketi bakımından arayış ve olanakları ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Başta, demokratik gençlik kitleleri derken hangi kesimleri kast ettiğimizi ve bunun gençlik hareketinin gelişim seyrinde nasıl bir değişime uğradığını ele almak iyi olacaktır.

Gençliğin ezici bir çoğunluğunun muhalif, bu düzende yaşamaktan memnuniyetsiz, ama daha iyisini yaratmak uğruna mücadele etme arzusu ve itkisinden yoksun olduğu bir konjonktürde mücadeleyi ele alıyoruz; bu itki eksikliği, politik özgürlük sorununun gençlik bakımından daha ağır hissedildiği koşullarda, muhalif gençlik kitlelerinin yenilgi ve değiştirememe psikolojisinden çıkamayışında özellikle önemlidir. Yapısı ve karakteri gereği dinamizmini tarihindeki hiçbir dönemde kaybetmemiş olsa da, bu dönemde bunun gerilediğini, "yenemeyeceği bir savaşta" olduğu düşünüşünün çok yaygın bulunduğunu ortaya koymak gerekmektedir. Bu bakımdan, geniş gençlik yığınları muhalif karakterde olmakla birlikte "demokratik" niteliğine erişecek bir düşünüş ve

eylem pratiği açığa çıkaramamakta, bu yığınlar demokratikleşme yerine depolitize olma yoluna girmektedir. Muhalif karakterli genç kesimlerin önemli bir kısmının bilincinin devrimci bir gençlik hareketinin bu darlığı durumunda yeni faşist hareketler tarafından yamultulduğu, düzene öfke ve itirazının ibresinin egemeni değil ezileni gösterdiği de bir gerçeklik olarak ortaya konulmalıdır. Bu kıskaç içerisinde demokratik gençlik kitleleri bugün daha çok reformist ya da devrimci gençlik örgütleri saflarında ya da çevresinde duranlar olarak daralmakta ve geniş gençlik yığınlarının bilinç düzeyi ile aradaki makas açılmakta, bu makasın açılmasıyla demokratik gençlik hareketi de bir nitelik bozunmasına uğramaktadır.

Tüm bu ortaya koyuş ile demokratik gençlik kitlelerinin deneyimlerini geçtiğimiz dönemde iki yükselme anında değerlendirebiliriz.

Üniversite Ve Yurt Ekseni

Pandemiden bugüne süren, önce barınmanın kendisinden, ardından niteliğinden yoksunluk temelinde gelişen, KYK'larda başlayan eylemler, içinde bulunduğumuz kon-

jonktürde gençlik hareketlerinin bir hüviyetini bizlere sundu. Yoksullaşma krizi ekseninde gençliğin gün geçtikçe daha da proleterleşmesi, ailelerin yoksullaşmasıyla barınma-beslenmenin karşılanamaz hale gelmesi, sermayenin düşen kar oranlarını dengelemesinin bir biçimi olarak öğrenciler için kamusal hizmetlere ayrılan bütçenin sürekli kısılması ile yurt ve yemekhanelerin giderek niteliksizleşmesi sonucu geçtiğimiz Eylül ayı başında başlayan KYK ve kampüs eylemleri gençliğin en yüksek hareket dalgasıydı. Pandemide filizlenen bu dalgaya, faşist saray iktidarı öncelikli olarak hareketi ezme değil, kendi kitle tabanını yaratma eksenli yaklaşarak, sorunun çözüm yollarına başvurdu. Türkiye ve Kürdistan'da on binlerce öğrenci için yurtlar inşa edildi, fakat rejim kendi yönetememe krizi gerçekliği içerisinde daha fazla esneyemeyerek hareketi ezmeye doğru bir yörüngeye girdi. Yurttan atmalar, cezalar ve tehditler ile barınma sorunu politik özgürlük sorunu haline geldi.

Yeni dönem bakımından, Mehmet Şimşek'in geçtiğimiz günlerde açıklanan Orta Vadeli Programı temelinde kamu harcamalarına geti-

rilen sınırlamalar, öğrenci gençlik yığınlarına sunulan olanaklardaki kısıtlamalar olarak da kendini gösterecektir. Burs kesintileri, yurt fiyatlarında artış, daha fazla paraya daha az beslenme gibi örneklerle öğrenci gençlik bakımından da yoksullaşma krizinin derinleşeceği açıktır. Yeni dönemde, özellikle de dönem başında KYK eylemlerine yeniden şahit olmak olasıdır; herhangi bir hareket kendiliğinden gelişme bile, bu sorun ekseninde yapılacak lokal çalışmalar krizin derinliğinden kaynaklı karşılıklı bulacaktır. Gündem gençlik açısından siyasal canlılığı ve hareket potansiyelini koruyacaktır.

Tüm bunlara karşın, barınma-beslenme talepli eylemlilikler üç yılı aşkın süredir gençlik hareketinin temel gündemlerinden biri olmakla birlikte sıçrayamamakta, kalıcı sonuçlar üretmemekte, yurtlarda ve kampüslerde herhangi sürekliliği olan bir kazanım veyahut gençlik kitlelerinde devrimci bir bilinç açığa çıkaramamaktadır. Eylemlilikler en yüksek noktasına erişip sonrasında sönüş trendine girmektedir. Bunun başlıca sebeplerinden biri öğrenci gençliğe dönük faşist devlet terörü, fakat en önemlisi ise bu kendiliğinden hareketin bir siyasi odak ile buluşturulamamasıdır. Eylemlerde yer alan binlerce genç böylece günler boyunca eylemlere katılmakta, bazı iyileştirmeler ya da uzun süre sonuç alamayıp geri çekilmekte, ama bu eylemlilik halinin kendisi başkaca bir siyasi gündemde filizlenememektedir. Ekonomik taleplerle eylemlere katılan kitlelerde bir siyasi bilinç sıçraması yaratılmadığı gibi, bu eylemlerin daha ileri olan unsurları da devrimci gençlik mücadelesine dahil edilememektedir. Gençlik hareketi

bileşenleri ekonomik taleplerle gelişen bu dalgayı karşılamak, yönetmek ve devrimci bilinç ile buluşturmak konusunda zayıf kalmıştır. Her gençlik örgütü yükselen hareketten kendi saflarına birkaç kişiyi katarak çekilmiştir.

Bu durum bize şunları söylüyor: Faşist şeflik rejiminin sermaye çıkarlarını kollama ve kendi gençlik kitle tabanını yaratma yönlü üniversite projesi başarısız olmuştur. Politik açıdan canlı olan ve mücadele hafızası bulunan kent merkezlerindeki üniversitelerde öğrenci topluşmasını engellemeye çalışarak 81 ilde (ve yüzü aşkın ilçede) dağınık halde bulunan üniversiteli öğrenci yumakları yaratan AKP, mevcut yoksullaşma krizi içerisinde potansiyel olarak bu sefer 81 ayrı kentte isyana durabilecek bir üniversite gençliği tablosu yaratmıştır. Faşist şeflik rejimi gençliği kazanamamaktadır. Onun üniversiteli gençlik projesinin başarısızlığının en önemli göstergesi, bu yılki KYK eylemlerinde Bandırma'dan Ağrı'ya, Aksaray'dan Bingöl'e, yurt yurt gelişen hareketlerdir.

Çuvaldızı kendimizi batırmaktan çekinmeyip karşı cepheye baktığımızda ise devrimci gençlik hareketi de bu gençlik kitlelerini kazanamamaktadır. Böylece bir mücadele arafında kalan üniversiteli gençlik kitlelerinin bilinç ve davranış biçimleri hegemonik olanla çevrelenmekte, ideolojik etkisi kuvvetli olan tarafından etkilenmektedir. KYK eylemlerinden birkaç ay sonra TSK askerlerinin ölüm haberleri ardından Türk bayraklarıyla ve "Vatan Bölünmez" sloganlarıyla yürüyenlerin birkaç ay önce "Katil KYK" diyerek yürüyenlerle aynı olması, bundandır ki tesadüf değildir. Burada, gençlik

kitlelerinin çeşitli vesilelerle eyleme geçtikleri bir dönemde yeni faşist hareketlerin boca ettiği şovenizmin nasıl kitlelerin bilincini bulandıran bir yerde durduğu ve devrimci gençlik mücadelesine doğru akabileceği bir ırmağı kirlettiği de not düşülmelidir. Barınma sorunu yeni dönem gençlik mücadelesinin bir gündemi ve olanağı olarak önümüzde durmaktadır, fakat filizlenip geliştiği dört yılın ardından mücadele araç ve biçimlerini pratiğe dökme boyutuyla ilk günkü gibi ele alınmayacağı açıktır. Bugün hareketin gelip dayandığı noktada barınma hakkı mücadelesi bir birleşik gençlik önderliği sorunu haline gelmiştir. Aynı zamanda sunduğu talep ve özlemi ne olursa olsun, gençlik kitlelerinin antişoven ve anti-faşist bir mücadele hattına yakıcı ihtiyacı da gözler önüne serilmektedir.

Filistin Ekseni

Filistin direniş örgütlerinin Aksa Tufanı hamlesi ekseninde Filistin direnişini küresel olarak büyütme çağrısının ardından başlayan enternasyonal hareket, Türkiye ve

Kürdistan'ın mevcut siyasi tablosunda sosyalistlerin değil islamcılarının ağırlıklı olarak pratik ortaya koyduğu bir hatta gelişti. Başlangıçta özgün bir gençlik karakteri taşımayan Filistin'in bir gençlik mücadelesi gündemi olarak görülmeye başlanması ve yankı buluşu ise Filistin İçin Bin Genç'in (FİBG) bir başarısı olarak görülmeli, Türkiye'de gelişen Filistin direnişine destek eylemlerinin eksenini gençliğe doğru kaydırmayı başardığı ortaya konmalıdır. Filistin gündeminin doğrudan siyasal bir taleple, "Siyonist İsrail ile ilişkiyi kes!" olarak ortaya konulması ve dünyasal anlamda gelişen hareketin seyri, Filistin hareketine katılan gençlik kitlelerini de ağırlıklı olarak anti-faşist nitelikte ve militan karakterli kılmaktadır. Bu bakımdan gençliğin en militan karakterde eylemliliği bu dönemde Filistin gündeminde olmuştur. Bir gençlik hareketi kitlesi yaratma başarısı bakımından FİBG deneyimi bazı verileriyle incelenmeli ve demokratik gençlik hareketinde açılacak yol tartışmasında masaya konulmalıdır.

Bunlardan ilki sade, politik, hedefi somut bir talep etrafında gençlik kitlelerini saflaştırma becerisidir. Hedeflilik ve süreklilik kendini sonuç alıcılık olarak dışa vurmaktadır, demokratik gençlik hareketinin bu yönünün zayıfladığı bir dönemde gelişkin bir özellik olarak görülmelidir. İkincisi, siyasal gündemle yüzeysel değil derinlikli ilişki kuruşu, uluslararası harekete göre konumlanması ve hareket tarzını yerelleştirme eğilimidir. FİBG'in kendi eylem pratiğini karakterize ettiği yer olarak teşhir eylemlerinde görülebileceği biçimde, eylem pratiğinde ve içeriğinde kafa emekçiliği ve veri toplama becerisi öne çıkmaktadır. Üçüncü olarak, gündem özgünlüğünde ittifaklardan geri durmayı, bu yanıyla harekette bir odak haline gelmeyi başarması görülmelidir. Buna ek olarak, son süreçte işçi sınıfıyla gençliği buluşturmada attığı çağrı adımları, hareketin yüzünü işçi sınıfına doğru döndürmede olumlu bir pratik olarak ele alınmalıdır.

Mevcut gelişim seyri FİBG'e, daha etkili bir gençlik hareketi yaratma iddiasına sahipse, birleşik mücadele zeminine gelmesini ve demokratik kitle hareketinde ufkunu genişletmesini dayatmaktadır ve dayatacaktır. Kendi eylem pratiğinde ve kitlesinde sıçrama yaratmak, Filistin gündemi etrafında yan yana gelen kitleleri daha ileri bir siyasal hatta örgütlemek bir dönemeç olacaktır.

Bir önceki başlığımızda ele aldığımız “devrimci-demokratik güçlerle buluşmayan ve siyasallaşmayan kampüs hareketleri” gerçekliği bu gündemde kendini çok açıktan göstermektedir; ekonomik talepleri ekseninde yurtları eylem merkezlerine çeviren gençlik kit-

leleri, Filistin gündemi söz konusu olduğunda adeta buharlaşmaktadır. Bunu yüzümüze çarpan en önemli şey, dünyanın pek çok ülkesinde ve kampüsünde Filistin'de soykırıma son verilmesi talebiyle ve özellikle işgal eylemleriyle gelişen ve “öğrenci intifadası” olarak adlandırılan enternasyonal gençlik hareketine Türkiye ve Kürdistan'dan hiçbir ses verilememesidir. Devrimci-demokratik gençlik hareketinin bileşenleri kampüslerde kaybettikleri siyasal ve örgütsel kuvvetin cezasını dünyasal anlamda kabaran bir gençlik hareketini izler konumda kalmakla çekmektedir. Gençlik hareketinin büyük bir gelişim olanağı burada yine birleşik gençlik mücadelesinin zayıflığına takılıp kalmakta, bir önceki paragrafta grupsal çerçevenin mutlaka ötesine geçme gerekliliğine yaptığımız vurgunun yakıcılığı bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Yeni dönemde, bugün de olduğu gibi, Filistin gündeminde gençlik hareketinin varlığı özellikle de faşist saray iktidarının ikiyüzlü karakterinin ve sermaye aracı oluşunun yeni baştan teşhiri, Filistin direnişini kendi kulvarından ideolojik hegemonyasını güçlendirecek bir hatta ele almasına fırsat verilmemesi, Filistin'e dönük saldırıları bir perde olarak kullanarak halk gençliğinin sorunlarının dillendirilmesini meşruiyetten koparmaya çalışmasının önünün alınması ile gençlik kitleleri ve faşist rejim arasındaki çelişkiyi derinleştirmenin bir olanağı olarak önemlidir.

Derslerin Ve Deneyimlerin İzinde Olanaklar

Söz konusu olanaklar olduğunda, hem siyasal gündemi doğru halkadan kavrayış hem de örgütsel konumlanış

birbirini tamamlar biçimde ele alınmalıdır. Bu bakımdan demokratik gençlik hareketinin yeni dönemde yüzünü dönmesi ve tutması gereken halka, demokratik lise mücadelesi ve hem bağları hem ayrık yanlarıyla MESEM'ler olarak durmaktadır.

Önce siyasi bir ele alışla gündemi görmek gerekirse, MESEM'ler, burjuva eğitim sisteminin sermaye çıkarlarına daha kapsamlı entegrasyonunda özel bir enstrüman olarak meslek liselerinin önce ileri, sonrasında ayrılmış hali olarak açığa çıkmıştır. Aynı zamanda MESEM'ler bugünkü yoksullaşma krizi ekseninde değerlendirilmeli, yoksul ailelerin çocuklarının gitgide daha fazla biriktiği alanlar olarak görülmelidir. Dünyasal anlamda da Türkiye-Kürdistan'da da proleterleşme gün geçtikçe hızlanmakta, işçi sınıfı gençleşmekte, genç tabirinin yüzünü kızartacak biçimde neredeyse "çocuk"laşmaktadır. Çocuklar tarih boyunca olduğu gibi herhangi bir sosyal ve sendikal hak talebi ekseninde yan yana gelme zeminine sahip olmadıkları, çoğu zaman zor ve baskı ile emek sömürsüne mecbur edilebildikleri, yoksullaşan aileye bir fırsat kapısı olarak gösterildikleri ve eğitimin devlete maddi yükünü sermayeye kar olarak döndürmenin bir aracı olarak görüldükleri için sermaye tarafından "talep" edilmektedir. MESEM'leri mutlaka bu çocuk işçiliği bağlamında okumalı, fakat ayrışan yönleriyle de demokratik gençlik hareketinin önemli bir eksenini olarak görmeliyiz. MESEM'ler angarya, işgücü yağması, patron şiddeti ve hak gaspı merkezleri olsalar da, zorunlu değil gönüllü eğitim ve çalışma merkezleridir; yoksul halk gençliği eğitim yoluyla bir gelecek kazanama-

yacağının, eğitim sistemi tarafından terk edildiğinin bilinci ile işsiz ve aç kalmamak amacıyla MESEM'lere yönelmekte ya da aileleri tarafından yöneltilmektedir. MESEM'ler ailelere ve geniş toplumsal kesimlere vasıflı iş ve gelecek edinme imkanı olarak pazarlanarak meşrulaştırmakta, çocuk işçiliğinin sermaye devleti ve eğitim sistemi eliyle politik ve ideolojik altyapısı hazırlanmaktadır. Bu bakımdan ortalama bir çocuk işçiliği olgusundan ayrılmakta, bir yandan da eğitim sisteminin nitelik krizinin bir ifadesi olmaktadır.

MESEM'ler gençlik çelişkilerinin böylesi bir kesişim adresi olmakla birlikte, cinsel ve ulusal çelişkileri de bünyesinde barındırmaktadır. MESEM'ler "okutulmaya değer bulunmayan" on binlerce kız çocuğu ve genç kadının sömürü merkezidir, halihazırda sudan ucuz çocuk işgücü konu kadınlara geldiğinde ücretsiz yaklaşmaktadır. Bu denetim dışı ve eğitim fonksiyonundan koparılmış sistem içerisinde genç kadınlara taciz haberlerini sıkça alıyoruz. Mesleki eğitim aynı zamanda özellikle pandemi ile eğitimden koparılmış ve ücretsiz emeğe mahkum edilmekte olan genç kadınların da yan yana geldiği yerdir. MESEM'ler bölgesel olarak en çok gençliğin geleceksizliği görerek eğitim dışı kalma eğiliminin olduğu ya da ailenin derin yoksulluğu içinde eğitim masraflarının kaldırılmayarak çocuğun da gelirene ihtiyaç duyulduğu yerlerde yoğunlaşıyor; MESEM'lerden çoğunun bundan kaynaklı Kürt halkının yoğunlukta olduğu kent ve semtlerde olması tesadüfi değil. Sömürgeciliğin derinleştirdiği yoksulluk gerçekliği içerisinde MESEM'lerde yoğun olarak

yoksul Kürt halk gençliği eğitim alıyor ve çalışıyor.

Tüm bu verilerle MESEM'ler, demokratik gençlik hareketinin en temel gündemlerinden biri olan eğitimin piyasalaşmasının geldiği son nokta olarak duruyor. Sömürüyü kesintisizce derinleştireceğini ise her geçen gün tekrar tekrar ortaya koyuyor. Resmi Gazete'de geçtiğimiz günlerde yayınlanan "koşulları sağlayan işletme ve fabrikalara kendi mesleki eğitim merkezlerini açma yetkisinin verilmesi" kararı ile eğitimin piyasalaştırılmasında kapitalizm ve burjuva eğitim sistemi işbirliğinin güçlenerek devam edeceği açıkça duyuruldu. Bu uygulamayla, MESEM'lerde çocuk işgücü sömürsünün devlet taşeronluğunu üstlenen MEB de aradan çekiliyor ve liseli gençlik yığınları bütünen sermaye tekeline bırakılıyor.

Peki Neden Dönemin Kavranacak Halkası MESEM?

MESEM'ler yalnızca liseli gençlik yığınlarının ağır sömürü koşulların-

da yaşayışının bizleri ahlaki bir göreve çağırışıyla ya da siyasal olarak yakıcı bir gündem olduğu için (peki-la barınma sorununu da yakıcı olarak koyduk) değil, içerisinde barındırdığı örgütsel potansiyelle de birlikte kavranmayı hak ediyor. Birincisi, bu eğitim-çalışma modeli çok erken yaşta sınıf bilinçli bir kuşak açığa çıkmasına maddi zemin oluşturuyor, AKP'nin sömürüye tabi tuttuğu ama kazanamadığı bu geniş gençlik kesimi barındırdığı sınıfsal niteliği ile mücadeleye katılma ve mevcut düzenden kopuşma eğilimine daha güçlü biçimde sahip. Liseli gençlik söz konusu olduğunda sıkça dillendirilen "düzene angaje olmamışlık" hali MESEM'li liseli gençlik kitlelerinde daha yaygın. İkincisi, bir politik mücadele sahası olarak bu alan adeta bir vaha biçiminde; demokratik gençlik hareketinin hem liseli gençlik yığınları hem de işçi gençlik yığınlarından uzaklaştığı ve yabancılaştığı yerde, çelişkilerin bunca derin ve patlamaya hazır olduğu bir noktada, mücadele araç ve biçimleri değil

tüketilmiş, henüz denenmiş bile değil. Bu bakımdan demokratik gençlik hareketinin mevcut sıkışmış hareket tarzını değiştirme ve ona yeni bir karakter kazandırma olanaklarını da içinde barındırıyor. Üçüncüsü, çelişkilerin bunca derin, kılıç sallanması gereken mücadele sahalarının bunca çok olduğu, faşist şeffik rejiminin dört yandan ezilenlere saldırdığı mevcut politik konjonktürde tek bir noktada yoğunlaşma ve bir halkaya “dört elle sarılma” olanağını da biz mücadele kuvvetlerine sunuyor. Her cephede başka bir savaşımın sınırlı devrimci-demokratik güçler tarafından göğüslenmeye çalışıldığı, mücadele içindeki nicel kuvvetlerin parçalı biçimlerde ve farklı gündemler etrafında örgütsel darlıklarla politika yaptığı bu dönemde, MESEM’ler eksenli bir çalışma demokratik gençlik hareketi ile işçi sınıfı mücadelesinin kaynaştığı, birlikte politika yapış

ve eyleyişe uygun bir gündem olarak duruyor.

Demokratik gençlik hareketi bileşeni gençlik örgütlerinin daha önce dar grupçu pratiklerini ve siyasal gündemleri kendinden menkul görme eğilimlerini daha önce ele almış ve tartışmıştık. Bu tabloda, gençlik kitlelerinin ihtiyaçları doğrultusunda ancak hedefli, sürekli, politik mücadelede ve her daim kitlelere gitmekte ısrarcı bir mücadele hattı ile pratik özeleştirilme yapılabilir. Bu bakımdan MESEM’ler gündemiyle birleşik mücadele kulvarından örülecek faaliyet, parçalı demokratik gençlik hareketi için kendi hattını sınıf eksenine de kaydırarak, hem içine sıkıştığı düşünüş ve eylem biçimlerini aşmada bir eşik özelliğiyle, hem de örgütlenmede yeni bir tarz ve alışkanlık kazandırma potansiyeliyle önümüzde duruyor.

Göçmenlik, Mültecilik Ve Devrimci Politika

Serhat Dağlı

Hem ekonomik göç ve hem de siyasi göç (mültecilik) sınıf mücadelesinin doğal bir mecrasıdır. Hangi düzlemde gelişirse gelişsin, her düzeydeki nüfus hareketliliği dünya işçi sınıfı ve ezilenlerinin, haklarından mahrum bırakılanların, kapitalist emperyalist sömürü ve savaş sisteminin büyük yıkımlara sürüklediği geniş ve çok değişik toplumsal kesimlerin, yeni bir dünya ve gelecek arayışlarının bir ifadesidir.

I.

Kapitalizmin varoluşsal bunalımının temel görünülerinden biri, nüfus hareketindeki (göç) büyük ve yaygın artıştır. Emperyalist küreselleşmeyle beraber, sermaye hareketlerinin önündeki ulusal sınırlar kaldırıldığı, üretim ve işgücü uluslararasılaştığı gibi, nüfus hareketi de benzer bir şekilde küreselleşti. Kapitalizmin doğuş yıllarında Avrupa'dan Amerika kıtasına olanlar bir yana bırakılırsa, nüfus göçü ağırlıklı olarak ulusal ekonomi sınırları içinde kırdan şehirlere akış biçimindeydi. II. Dünya Savaşını izleyen dönemde buna kapitalist sistemin merkez ülkelerine, en çok da Avrupa'ya akış eşlik etti. Günümüzde, emperyalist küreselleşmeyle hızlanan küçük üreticilerin mülksüzleştirilmesi ve sanyinin ucuz işgücü ülkelerine kayması sonucu geri kapitalist ülkelerde

de kır nüfusunun kentlere yığılması ile birlikte artık iç göç pek çok bakımdan sınırlarına varmış, dış göç giderek ağırlıklı ve belirleyici bir hal almıştır. Dünden farklı olarak bugün, yoksul ve geri ülkelerden zengin ülkelere, emperyalist metropollere, daha iyi bir iş ve çalışma ortamının ötesinde, bir umut ve kurtuluş yolu olarak yoğun bir nüfus göçü yaşanmaktadır.

Nüfus göçü, ekonomik ve toplumsal olarak kapitalist üretimin ve gelişmenin doğal ve kaçınılmaz bir sonucudur. Ve bunun iç ve dış göç olarak ayrışıp gelişmesi de yine kapitalist emperyalist üretimin gelişmeyle bağlıdır. Emperyalizm bir dünya sistemi olarak geliştiği ve giderek emperyalist küreselleşmeye dönüştüğü ölçüde dış göç hem yaygınlaştı ve hem de kapsamlılaştı. Nüfus göçü özellikle emperyalist ül-

kelerde süreç içerisinde büyük oranda bir göçmen kitlesinin oluşmasına yol açtı. Bu göçmen kitle, geldikleri ülkeleriyle değişen düzeylerde süren bağlarına rağmen, yaşadıkları ülkenin sosyo-ekonomik yapısına ait bir kategori haline gelmiştir. Artık göçmenlik geçici, yerel ve bölgesel bir sorun olmanın ötesinde uluslararası bir karakter kazanmıştır.

Nüfus hareketliliğinin değişik bir düzlemi olarak mültecilik ekonomik göçten de farklıdır. Bu kategori kapitalizmdeki nüfus hareketliliğinden daha eskidir. Hemen her dönemde siyasal zorun, işgal ve fetihlerin mağdurları olmuştur ve bu mağdurlar

Asyada, Ortadoğuda ve Afrika'da yaşanan ve süren yerel-bölgesel savaşlarla ve emperyalist müdahalelerle göç dalgalarının olağanüstü büyümesi bu gelişmenin günceldeki bir ifadesidir.

çoğunlukla sürülmüşler ya da yerini yurdunu terk etmek zorunda kalmışlardır. Öyle ki, kölelerin tarihi aynı zamanda sürülmenin-göçertmenin de tarihidir. Yüzyıllar boyu köle ticaretiyle Kara Afrika'dan Amerika'ya taşınan büyük göçertmeler hatırlardadır. İmparatorluklar arası fetih savaşlarının yol açtığı temel bir olgu da büyük sürgün ve kaçışlardır. Tarihin ilk ve en büyük zorla yerinden ve yurdundan koparma hareketleri bu dönemde görülmektedir. Nüfus yerleştirme yoluyla sömürgeleştirme bu dönemin bir olgusudur. Ve dahası, emperyalizm yerel, bölgesel ve dünyasal savaşlara yol açarak da siyasi

göçü-mültecileşmeyi hem hızlandırmış ve hem de kapsamlılaştırmıştır. Bu bakımdan savaşların tarihi aynı zamanda büyük siyasi göçertmelerin ve mültecileştirmenin de tarihidir. Asya'da, Ortadoğuda ve Afrika'da yaşanan ve süren yerel-bölgesel savaşlarla ve emperyalist müdahalelerle göç dalgalarının olağanüstü büyümesi bu gelişmenin günceldeki bir ifadesidir.

Dünyanın savaş ve çatışma noktalarına yakın yerlerinde büyük mülteci gruplarının oluşması ve bunların yüzünü emperyalist metropollere dönmesi tümüyle siyasi nedenlerle bağlıdır. Savaşın yol açtığı büyük yıkım savaş mağdurları kitlesinin oluşmasını getirmiş ve bunlar yaşamlarını kendi ülkelerinde sürdüremez hale gelmişlerdir. Bu bakımdan mültecilik insani bir sorun, bir insan hakları sorunu, siyasal bir sorundur; yerel ve bölgesel olmanın ötesinde dünyasal bir karakter kazanmıştır. Aynı zamanda, salt güncel siyasal bir sorun değil, programatik bir sorundur da.

Hem ekonomik göç ve hem de siyasi göç (mültecilik) sınıf mücadelesinin doğal bir mecrasıdır. Hangi düzlemde gelişirse gelişsin, her düzeydeki nüfus hareketliliği dünya işçi sınıfı ve ezilenlerinin, haklarından mahrum bırakılanların, kapitalist emperyalist sömürü ve savaş sisteminin büyük yıkımlara sürüklediği geniş ve çok değişik toplumsal kesimlerin, yeni bir dünya ve gelecek arayışlarının bir ifadesidir. Dünyanın yoksul ülke ve bölgelerine hapsolan milyonlar emperyalist devletlerin koyduğu sınırları fiilen zorlayarak, ulusal devlet sınırlarını aşarak, bu ülkelerdeki zenginliklerden yararlanma istek ve çabalarını dramatik bir yolla da olsa gösteri-

yorlar. Bu bakımdan, göç akınları yoksulların, mağdurların ve ezilenlerin tümüyle haklı ve meşru bir eylemdir. Göçmenlik ve mülteciliğin emperyalist ülkelerin en önemli sorunlarından biri haline, yapısal bir sorun haline gelmesi de bunu göstermektedir. Son dönemdeki büyük ve kapsamlı göçmen akınıyla birlikte bu ülkelerdeki yapısal bunalımlar ağırlaşmakta, yeni emperyalist ve ırkçı-faşist eğilimler göçmen düşmanlığı üzerinden gelişme olanağı bulmaktadır.

II.

Anadolu ve Mezopotamya coğrafyası, tarihsel olarak farklı halklar ve kültürler mozaiği olduğu kadar, göç akınlarının da keşiştiği bir kavşaktır. Öyle ki bu coğrafya, tarihsel olarak hep bir biçimde nüfus hareketliliğine tanıklık etmiştir. Büyük imparatorluklar arasında süren savaşların yol açtığı yıkımları yaygın göç hareketliğinde de görebiliyoruz. Daha öncekileri bir yana, özellikle Osmanlı'nın son döneminde Çarlık Rusyası'yla yaşanan savaş sonucu başta Kırım Tatarlarıyla hızlanan göç dalgası, sonrasında Gürcüler

ve Çerkesler başta olmak üzere Dağıstanlılar, Çeçenler gibi Kafkas halklarıyla birlikte daha da artarak sürmüştür. Ardından buna Bulgarlar, Arnavutlar, Boşnaklar gibi Balkan halklarından yoğun göçler eklenmiştir. Bu göç hareketliliği cumhuriyet döneminde de sürmüştür. Balkan ülkeleri dışında Kafkaslar'da bulunan, Müslüman olan veya Türk dil grubuna bağlı ülkelerden de "iskanlı ve serbest göçmen" olarak nitelendirilen bir göç akını vardır. Türkmen, Uygur ve Afgan asıllı göçmenler ise özel olarak Kuzey Kürdistan'da tutulmuştur. Nüfus yerleştirme yoluyla bir tür sömürgeci yöntem izlenmiştir. Yine Suriye'den değişik tarihlerde Arap halkını kapsayan göç akını özel olarak Kırıkhan, İskenderun ve Adana'ya yönlendirilmiştir. Ve yine, modern revizyonist Sovyetler Birliği'nin '79 Afganistan işgali döneminde de, o bölgedeki Özbekler, Uygurlar, Kazaklar ve Kırgızlardan oluşan büyük bir göç dalgası gelişmiş ve bunlar da ağırlıklı olarak Kuzey Kürdistan'a yerleştirilmiştir. Hem Osmanlı hem de cumhuriyet dönemlerinde, özel olarak günümüzde de bu göçler demografik yapının

değiştirilmesinin bir aracı haline getirilmiştir, getirilmektedir.

Kürdistan coğrafyası da sürekli bölgedeki sultanlıklar, imparatorluklar ve gerici burjuva devletler arasında savaflara sahne olmuştur. Bu durum, süregelen göç akınlarına yol açtığı gibi, Kürdistan'ın gerek iki parçaya gerekse de dört parçaya resmen bölünmesinden sonra işgalci-sömürgeci soykırım saldırıları sonucunda parçalar arasında da sürekli göç akınları ve mülteçileşme halleri yaşanmıştır. Sık sık on binlerce Kürt yerinden yurdundan göç etmek zorunda kalmıştır ve kalmaya da devam etmektedir.

III.

Türkiye, dünden farklı olarak bugün, AB ülkelerine geçmeyi hedefleyen göçmenler için bir geçiş güzergahı durumundadır. Bölgede düzenli ve düzensiz göç hareketliliğiyle giderek bir çekim merkezi haline gelmiştir. İrkçı çevreler bilerek Türkiye'deki göçmen/mülteci sayısını abartmaktadır. Zafer Partisi gibi ırkçı-kontra artığı partiler bu sayıyı 13 milyon olarak gösterebilmektedir. Gerçekteyse bu sayı 5,5 ya da 6 milyon civarındadır. Bunların yaklaşık 4 milyonu "geçici koruma" altındaki Suriyelilerden, geri kalanıysa esasen Afganlar, Uygurlar, Iraklılar, İranlılar ve başta Sudanlılar gelmek üzere Kuzey Afrikalılardan oluşmaktadır. Ülkelerindeki iç savaşa bağlı olarak insanların özellikle Suriye ve Afganistan'dan bu kaçışları tam bir yıkımın ifadesidir. Gerek Suriye'deki gerekse Afganistan'daki kitlesel kaçışlar daha iyi bir gelecek ya da daha rahat bir yaşam arayışının ötesinde, şeriatçı faşist barbarlıktan ya da gerici çatışmalardan kurtulma

gibi daha yaşamsal bir karaktere sahiptir.

Suriyeli mülteci akınına yol açanlar başta Türkiye gelmek üzere, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri gibi gerici bölge devletleri ve başta ABD gelmek üzere emperyalist devletler ve onların bölgedeki vurucu gücü İsrail'dir. Onlar, ayrı ayrı ve hep birlikte, Suriye iç savaşını kışkırtmanın ötesinde bizzat kendi elleriyle örgütlemiş, El Kaide-İŞİD-ÖSO gibi politik islamcı grupları ve onbinlerce çeteciyi "eğitip-donatıp" savaştırmışlardır. Bunların içinden çıkan İŞİD'e başta yol veren emperyalistler daha sonra onu düşman ilan etseler de, Türk devleti İŞİD'le tam bir işbirliği içinde olmuş ve onu her bakımdan desteklemiştir. Soykırımcı-sömürgeci faşist Türk burjuva devleti bununla da yetinmemiş, Rojava'daki, Kuzey ve Doğu Suriye'deki devrimci demokratik, halkçı, ulusal demokratik ve kadın özgürlükçü oluşumu ezmek ve Kürt halkımızın kazanımlarını yok etmek için bizzat Kuzey Suriye'yi işgal etmiş ve ilhaka yönelmiştir. Bütün bunların sonucunda yaklaşık 7 milyon Suriyeli topraklarından ayrılmış, bir bölümü ülkenin içinde başka yerlere göç ederken, 5 milyon kadarıysa ülkeyi terk etmiş, bunların yaklaşık 4 milyonu ise Türkiye'ye göç etmiştir. AKP iktidarının bu kitleye sözüm ona kucak açması, tümüyle, Suriye'ye müdahale ve iç savaşı körükleme siyasetiyle bağlıdır. Ve dahası, sınır boylarında ve Kuzey Kürdistan'ın içlerinde demografik yapıyı değiştirme gibi bir özel çaba da buna eklenmelidir. Erdoğan ve şürekasının ısrarla "Suriyelileri göndermeyeceğiz" demesi, savaş suçlusu binlerce çete liderine bizzat TC vatandaşlığı

verilmesi de yine bu kirli planlarla bağlıdır. Oysa TC hukukunda “mülteci statüsü” dahi bulunmuyor. Onlara “açık kapı” siyaseti gereği olarak yalnızca “geçici koruma” verilmiştir. Sayıları milyonları bulan savaş mağduru bu mülteci kitlenin hiçbir güvencesi yoktur. Faşist şeflik rejimi kendi eliyle yarattığı bu dramı hem iç politikada ve hem de dış politikada sürekli istismar etmiştir, etmeye de devam etmektedir. Türk devleti, Suriyeli mültecileri yeri geldiğinde Suriye’ye müdahalenin, hatta sınır boylarında ve Suriye sınırları içerisinde demografik yapıyı değiştirmenin bir aracı olarak, yeri geldiğinde de bir iç savaş gücü olarak değerlendirmeyi planlamıştır. Ve dahası, faşist şef Erdoğan, Suriyeli göçmenleri ucuz işgücü kaynağına, ülkeyi ise göçmenlerin adeta hapsedildiği bir kafese çevirmeyi tam bir ikiyüzlülükle insanîyet adına pazarlayabilmektedir. Suriyeli mülteciler, sosyal yaşamın her alanına ve ülkenin dört bir yanına dağıtılarak, köle işgücüne yakın bir statüde (çoğu kayıtdışıdır) çok ağır koşullarda Türk burjuvazisine artideğer üretmektedir. Gerçekte

faşist şeflik rejiminin ve sermayenin bu savaş mağduru milyonları sahiplenme gibi bir derdi yoktur.

Diğer yandan, Suriyeli mülteciler için yapılan devlet harcamaları da aşırı abartılmaktadır. Türk devletinin harcamaları gerçekte son derece sınırlıdır. Kamplarda barınan mülteci sayısı azdır, bu da aşırı abartılmaktadır. Onlar da son derece elverişsiz koşullarda yaşamaktadır. Türkiye ve AB arasında Suriyeli mülteciler için oluşturulan (18 Mart 2016 tarihli) “yardım mutabakatı” kapsamında Suriyeli mültecilere aktarılması için ayrılan ve yılda ortalama 5 milyar euroyu bulan fonlar “iç” edilip büyük ölçüde amaç dışı kullanılmakta, yani mültecilere verilmemektedir.

Suriyelilerden sonra yakın dönemde Afganistan’dan da yeni bir göç dalgasının ortaya çıkması ırkçı çevreleri daha fazla harekete geçirmiş durumda. Faşist saray iktidarı sözde mazlumdan yanaymış gibi sahte rollerle soyunurken, Zafer Partisi gibi kontra örgütlenmeleri başta gelmek üzere tüm burjuva muhalefet partileri neredeyse koro halinde mülteci karşıtlığına oynuyor ve Türkiye’nin

giderek daha da ağırlaşan ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunlarını istismar ederek, mülteci karşıtlığı üzerinden sahte güvenlik sorunu ve düşman yaratma söylemleriyle ırkçılığı ve şovenizmi körükledikçe körükliyorlar. Bunu Kürt düşmanlığıyla birlikte sürdürmekten de geri durmuyorlar. “Sessiz işgale dur de. Ülke-mizde mülteci istemiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti mülteci kampı değildir” sözleriyle “işgal”cilere, yani savaş mağduru mültecilere karşı “yeni bir ulusal kurtuluş savaşı”ndan bile dem vurabiliyorlar. Açıkça görülüyor ki, Türkiye’de Kürt düşmanlığının yanı sıra, yeni ve köklü bir ikinci dalga ırkçılık Suriyelilere düşmanlık zemininde hayat bulmaktadır.

IV.

Türkiye’de milliyetçilik, ırkçılık ve şovenizm asıl olarak Kürt düşmanlığı temellidir. Ve Kürt düşmanlığı tarihsel olduğu kadar yapısalıdır. Bu temelin korunarak ve hatta hiçbir yumuşama olmaksızın sürdürüldüğü de çok açıktır. İrkçı-faşist kesimlerin buradan daha fazla ilerleme olanaklarının sınırlandığıysa bir gerçek. Ermeni-Rum düşmanlığı üzerinden de artık yol alabilme durumları yoktur. Yeni bir düşman olarak Suriyeli mültecileri hedefe koyuyorlar. Böylece buradan ırkçılık ve şovenizm için yeni bir gelişme alanı bulabildiler.

Göçmen ya da mülteci karşıtlığı üzerinden siyaset emperyalist küreselleşme sürecinin genel bir olgusudur. Benzer bir durumun, başta emperyalist merkezler olmak üzere yerkürenin birçok merkezinde görülmesi bir tesadüf değildir. Göçmenlere karşı daha sert önlemlerin

alınması ve göçmen yasalarında göçmenler aleyhine köklü değişikliklere gidilmesi konusunda tüm emperyalist merkezlerin anlaşması bu gelişmenin bir ifadesidir. Neonazi ve ırkçı akımlar başta olmak üzere hemen tüm gerici siyasal güç odakları bu kaynaktan beslenebilmektedir. ABD’de Trump’ın, Fransa’da Marine Le Pen’in, Hollanda’da Geert Wilders’in, Avusturya’da Heinz Christian Strache’nin, Almanya, Macaristan, Ukrayna ve bir dizi Batı, Doğu ve Güney Avrupa ülkesinde pek çok faşist ve neonazi politikacı ve gücün yükselmesinde de göçmen ve mülteci düşmanlığının özel bir yeri vardır. Özellikle başta Almanya gelmek üzere Batı Avrupa ülkelerinde sayıları on milyonlara ulaşan göçmenlerin iç siyaseti etkilemede ciddi bir rol oynadıkları ve önümüzdeki yıllarda bu rolün daha da artacağı gerçeği de unutulmamalıdır.

Türkiye’de de Zafer Partisi başa gelmek üzere milliyetçi ve ırkçı-faşist çevrelerin bu denli kükremelelerinde, kendilerine yeni bir gelişme olanağı bulmalarının, göçmen düşmanlığına oynamalarının rolü çok açıktır. Zira Avrupa’da ve bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaşanan ve artarak süren göç dalgaları, ekonomik durumları hızlanan bir şekilde gerilemekte veya düşmekte olan yerli geniş kitlelerde, sanki bu durumun sorumlusu göçmenlermiş gibi bir algının oluşmasına yol açabilmektedir.

Son genel seçim sürecinde, ırkçı-faşist odaklar, kemalistler ve diğer milliyetçi kesimler adeta koro halinde özellikle Suriyeli mültecileri istismar edip hedef şaşırtarak, yerli halkı göçmenlere karşı kıskırtarak, gerici kutuplaşmalar yaratmaya çalışarak,

özel bir kampanya yürüttüler. Artık bu coğrafyada mülteci düşmanlığı da temel bir söylem haline gelmiştir/ getirilmiştir. Bu konuda kamuoyunda nasıl bir tedirginlik havası yaratıldığı seçim sürecinde bolca görüldü. Özellikle Suriyeliler neredeyse tüm kötülüklerin sorumlusu olarak ilan edildi. Başta Ankara Altındağ gelmek üzere ülkenin değişik yerlerinde linç güruhlarının saldırıları oldu. Önümüzdeki dönemde bu saldırıların artması beklenmelidir.

V.

Hangi boyutta olursa olsun göç ve özel olarak da mültecilik sorunu siyasal bir sorundur. Onu besleyen ve milyonlarca insanın yerini yurdunu terk ederek başka diyarları mesken tutmasının sorumlusu kapitalist emperyalist sömürü ve savaş sistemidir. Bu sorunun tabii ki doğru yönetilmesi gerekir. Büyük dramlar yaşamış bu insanların yeni acılara maruz kalmasına asla göz yumulamaz, sessiz kalınamaz. Emperyalist yağma, işgal ve savaş mağduru bu büyük mülteci

kitlenin kendi başına bırakılması asla kabul edilemez.

Yerli halkın ekonomik durumunun kötüleşmesinin ya da yaşanabilecek kimi güvenlik sorunlarının sorumlusu mülteciler-göçmenler olmadığı gibi, faturanın bunlara çıkarılması da hedef şaşırtmaktır ve bu sınıf bilincini dumura uğratmaya yönelik bir kirli savaş taktiğidir, ırkçı ve faşist kitle tabanını genişletme amaçlı psikolojik savaşın bir boyutudur.

Öyleyse;

a) Mülteci karşıtı bütün söylemler, ırkçı davranışlar yasaklanmalı, suç sayılmalıdır.

b) Bizzat devlet eliyle örgütlenen ve büyük bir rant kapısına dönüşen mülteci kaçakçılığı deşifre edilmeli ve bu işin elebaşları yargılanmalıdır.

c) AB devletleri mülteciler için do-laşım ve yerleşim özgürlüğünü kabul etmelidir.

d) Mültecilere sağlıklı barınma olanakları başta gelmek üzere dil, eğitim, sağlık gibi sosyal haklar sağlanmalı, AB fonları aleni kullanılmalıdır.

e) Mültecilerin toplumdaki yalıtılmasına, iç ve dış politikada bir pazarlık konusu haline getirilmesine son verilmelidir.

f) Mülteci işçilerin yerli işçilerle aynı haklara sahip oldukları ilan edilmeli ve bu yasal bir güvenceye kavuşturulmalı, mültecileri kayıtdışı çalıştıran patronlar ağır cezalara çarptırılmalıdır.

g) Türkiye'nin bölgedeki işgali son bulmadan ve Suriye'deki savaş koşulları ortadan kalkmadan mültecilerin ülkelerine gönderilmeleri engellenmeli ve dönüşlerde gönüllülük esas olmalıdır.

h) ÖSO, IŞİD, El Kaide gibi çete mensupları diğer mültecilerden ay-

rıştırılmalı, halklara karşı savaş suçu işleyenler yargılanmalı ve bunlara verilen TC vatandaşlığı iptal edilmelidir.

i) Rojava ve Kuzey Suriye'deki Türk devlet işgalini meşrulaştıracak ya da savaş suçlusu ÖSO, IŞİD ve diğer politik islamcı güçlerin konumunu güçlendirecek tarzda mülteci iadesi suç sayılmalıdır.

j) Türk burjuva devletinin Rojava'da işgal ettiği bölgelerde yurdundan edilen Kürt nüfusun yerine göçmen Arapların yerleştirilmesi yoluyla demografinin değiştirilmesi ve nüfus kolonizasyonuna dönük sömürgeciliğe derhal son verilmelidir.

Lenin: Yaptıklarıyla 100 Yıl Sonra Yaşıyor Hala!

Sami Özbil

Devrim anları alabildiğine sarsıntılıdır, altüst oluş dönemlerinde temel öncelik devrimi tutmaktır. En doğru fikirleri öne sürmek, en radikal ya da en parlak lafları etmek değil. Devrim öncesinde Lenin'in elinde olası analiz eksiklerini önemsizleştiren "sihirli değnek" olarak, Bolşevik modelin yapabilme kapasitesi vardı ayrıca. Hata paylarını minimize eden, masa başı tartışmalarını sokağın gücünü kullanarak yönlendiren, onlara istikamet tayin eden güç asıl olarak oradaydı

1917 Ekim devrimi modern tarihte ezilen insanlığın kaderini eline alma hamlesi olarak bir ilkti. O gün bugündür devrim ve Lenin unutulmuş değil. Emperyalist kapitalizmle patronaj ilişkisi içindeki kesimler bugün bile, her bahaneyle, devrime düşmanlıklarını açığa vururken Lenin'e saldırmadan edemiyor. İlk sosyalizm denemesi olan devrim deneyimini geçmişte kalmış bir yanlışlık, hatta bir çılgınlık olarak etiketlemek ezilenler dünyasından duydukları korkuyla ilgili. Kapitalist özel mülkiyet ebedi değil. Önünde sonunda insanlığın özgürlük eğilim ve arayışının galip geleceğinin onlar da farkında. Lenin bir asır sonra "Evet yapabiliriz, en zor şartlarda işçilerin emekçilerin kapitalistlerce sömürülmediği bir yaşam kurabiliriz" inancını işçi sınıfı ve ezilenlere aşılacak kadar

güçlü bir deneyimi, sosyalizmi hedefleyen bir devrimi hatırlatıyor.

Kapitalist özel mülkiyet dünyasındaki ilk işçi-emekçi devrim girişimi Paris Komünü'ydü. Ancak bir şehir sınırlarında kaldı, iç örgütlenmesi eksikti, Marks'ın yaşananlara "duru gökte çakan şimşek" ifadesiyle yaklaşması yenilgi koşullarının ilk andan itibaren güçlü olmasındandı. Komünarlar başından beri bütün sonuçları göze almıştı. 72 günlük deneyimin ardından Komün on binlerin katledildiği bir kıyımla yenildi. Tablo ve kanlı manzara yabancımız değil. Toplumsal mücadele mağlubiyetle sonuçlandığında egemenlerin toplu katliamlara yönelmesine sınıfsal, ulusal ve dinsel kurtuluş mücadelelerinden aşınayız. Ancak tarihin de gösterdiği gibi, özgürlük mücadelelerini kanla, silahla ortadan

kaldırmak mümkün değildir ve onlar her seferinde, önceki deneyimlerden dersler edinmiş olarak, tekrar ortaya çıkarlar.

Ekim devriminin yenilgiyle sonuçlanması benzer bir trajik sonuca yol açacaktı. Devrim, hele de ayaklanma hem sanat hem büyük bir örgütlenme becerisi demekti. Daha yolun başında Lenin, “Ne Yapmalı” broşürüyle ne istediğini netleştirirken, kendisini bekleyen zorlukların ayırında olduğunu gösteriyordu. Son derece sert savaşımın sürdüğü topraklarda doğup büyümüştü. Zindanları, yar-

Bolşevik Parti modeli olarak anılan sıkı örgütlenmiş bir devrim partisini yapılandırmak hedefiyle mücadele etti. Hocası sayılan Akselrod’la, bir adım sonra Martov ve diğer Menşeviklerle köprüleri atmasının başlangıç noktasıydı bu.

gılamaları, çarın kapanına düşmenin muhtemel sonuçlarını yakından biliyordu. Narodnik devrimcilerin çara dönük suikast girişimi nedeniyle tutuklanan abisi arkadaşlarını kurtarmak için “suçu” üstlenip idama gitmiş, aile çarlık despotluğunun baskılarını erkenden etinde kemiğinde duymuştu çünkü. Lenin’e çok şey katmıştır bu tecrübe ve siyasal yaşamında etkileri vardır.

O şartlar altında ilk ve en önemli konuyu örgüt sorunu olarak ortaya koydu. Menşeviklerin parti modeli, geniş ölçüde, İkinci Enternasyonal partilerinin kopyalanmasına dayalıydı. Avrupa’da da devrimci tarzda

çalışmayan ama çarlık topraklarında sonuç alması tümüyle imkansız sıradan bir mekanizmaydı önerdikleri. Yayvan ve şekilsizdi öncelikle. Lenin onların yaklaşımına itiraz etti ve Bolşevik Parti modeli olarak anılan sıkı örgütlenmiş bir devrim partisini yapılandırmak hedefiyle mücadele etti. Hocası sayılan Akselrod’la, bir adım sonra Martov ve diğer Menşeviklerle köprüleri atmasının başlangıç noktasıydı bu.

Siyasal yaşamı boyunca Lenin’in ayrılıkları, eleştirileri ve yakınlıkları prensipler etrafında şekillenmiştir. Oldukça sert ve yıpratıcı polemiklere girişmiş, muhataplarını etkisiz kılmak amacıyla her devrimci fırsatı değerlendirmiştir. Ancak kendisi hakkında kimin ne dediğiyle veya ne yazdığıyla ilgilenmeyen, geçmişte başkaları hakkında yazıp söylediklerinin yeni şartlarda onlarla ilişki kurmasını engellemesine izin vermeyen, sorunları kişiselleştirmekten uzak, esnek bir mizacı vardır. Uykusundan, kişisel zevklerinden feragat ederek amacına adanmış bir hayat yaşadığına, en küçük kişisel ayrıcalıklardan dahi yararlanmadığına, bürokratik lider figürünün aksine davrandığına düşmanları dahi şahadet etmiştir.

Yerli yersiz her konuyu ilke haline getiren bir siyasal/ideolojik anksiyeteden uzak olduğu gibi, Rusya dışındaki yıllarında kurduğu ilişkilerin temelinde Sovyet devrimine imkanlar yaratmak, örgütlenme sorunlarını hafifletip aşmak yatar. Bunun için bulduğu her fırsattan yararlanmıştır. Başkalarının kolaylıkla hain diyebileceği Zinovyev gibi birini (Ekim devriminin ayaklanma tarihini açıkladığı için ihbarcılıkla suçlanıyordu Bolşeviklerce) Üçüncü Enternasyonal’in

belirleyici figürü haline getirmiştir. Yeni lider adayları çıkarmayı önemsemesi Lenin'in başlıca meziyetlerindendir. O olmasa Troçki ihtiraslı bir propagandistten öteye gidemeyeceği gibi, Stalin örgütlenme alanında ihtisas sahibi olmazdı örneğin. Kişisel sempatiler ve antipatilerle değil, devrimin menfaatleri ile bakmıştır insanlara ve politikaya, bu sayede pek çok insan kazanmıştır.

Söz konusu bakış açısının Lenin'e hızlı tavrı alma avantajı sağladığı muhakkak. Diğer parti ve gruplara kıyasla Bolşevikler, devrimden yıllar evvel belli başlı konularda herkesten hızlı tavrı geliştirmekte, daha önemlisi örgütsel formlarını buna göre şekillendirmekteydi. Ulusal sorundan şovenizme karşı alınan tavra ya da İkinci Enternasyonal'in sınıf işbirlikçiliğine demirleyen çizgisinden hızla uzaklaşmaya dek birçok pratik adım bu sayede atılabildi, üstelik bunların her biri Bolşevikleri

biraz daha siyasetin merkezine taşıdı. 1905 öncesinde Lenin ve Bolşevikler siyaseten pek önemsenmeyen dar bir grupken, devrim döneminde ve ardından Duma'da ve diğer pratiklerde öne çıkardıkları hareketli taktiklerle kendilerine sarsılmaz bir yer açtılar. 1917'ye geldiğinde Lenin, 1905 öncesinden farklı olarak, dediklerine ve yazdıklarına kulak kabartılan biriydi.

Bu yolu zor şartlarda almış ve açmıştır. Dönemin bilinen "marksistleri" onu uzun süre dikkate almadı örneğin. Lenin ise politika ve örgüt gibi iki alana yoğunlaşarak onların yalıtma stratejisini yıkıp geçti. Ancak hızlı tavrı alma meziyeti bu arada bazı sorunlara yol açmadı değil. Derinleşme problemi bunların başlıcasıdır. Sarsıntılar dönemiymiş Lenin'in yaşadığı yıllar. Marks'ın çalışma "konforuna" sahip olamamıştır bu nedenle. Marks 1848 devrimleri yenilince en az on yıl pratik siyaset dışında kalıp

teorik çalışmalara odaklanmış, arada gazete yazıları yazmıştı asıl olarak. Lenin ise yurtdışında bile günü gününe Rusya’da meydana gelen hadiselere yoğunlaşmıştı.

Dolayısıyla o şartlar altında Lenin’in örgütçü ve politikacı meziyetleri öne çıkarken, teoriyi kavrayışı bu ekseninde şekillendi. Ahlak gibi bazı temel konular esaslı birikim ve çalışma gerektiriyordu, neredeyse her politik olayda somut bir mesele olarak ortada duruyor ve tartışılıyordu çünkü. Rusya’nın entelektüel geleneği bu gibi tartışmalara yatkındı. Lenin “proletaryanın çıkarına olan ahlaklı, olmayan ise ahlaksızdır” mealinde konuşarak çeşitli virajları hasarsız atlamayı başardı, ancak sonraki kuşakların, böyle subjektif genellemelerle amel etmesi halinde sırat-ı müstakimi koruyabilmesi mümkün değildi. Binlerce yıllık geçmiş bulunan felsefi ve teorik problemlerin indirgemeye gelir cinsten olmadığını, özel dikkat gerektirdiğini Marks’ın yıllarca dirsek çürüttüğü çalışmalardan biliyoruz.

Derinleşme eksikliğini Lenin de duyuyordu ki 1. Dünya Savaşı yıllarında oturup felsefe ve Hegel çalışmak zorunda hissetti kendisini. Felsefi-teorik altyapısı güçlü olmayan bir devrim hareketi biraz örgütsel güç, biraz iradeyle, bir biçimde devrimi başarabilirdi. Asıl sorun ondan sonra başlıyordu zaten. Bu stratejik sorunu çözmeyen bir devrimin çeşitli çıkmazlara girmesi, açmazlar yaşaması gündün güne kolaylaşırdı. Lenin devrimin zaferini sağlamanın bu gibi handikapları aşmaya yeteceğini düşünüyordu ancak öyle olmadı. Daha ağır ve zorlu sorunlarla yüz yüze kaldı aksine. Beklediği Avrupa devrimi başarısızlıkla sonuçlandı örneğin,

Doğu halklarına yönelik örgütlenme adımları ise akamete uğradı.

Şansızlık şuradaydı ki, Bolşevik mantığı özümseyen ama aynı zamanda teorik alanda fikir üretebilen insan kaynağı kıtlığı giderilemiyordu. Pek çok pratik siyasetçi vardı, ama düşünce üreticilerine rastlamak nadirattandı. Örgütçü-pratisyen Stalin’in mizacı ve birikimi bu kadarına yetmiyordu örneğin. Troçki kısa süre öncesine kadar Bolşeviklerin dışında kalmayı seçmiş ihtiraslı bir aydındı yalnızca. İstisnai bir figür olarak Buharin “Emperyalizm” gibi başlıklarda çalışıyordu. Lenin’in “partinin harika çocuğu” olarak nitelendirdiği Buharin’in, bu meziyetlerine karşın, Bolşevik mantığa hakimiyet sorunu bulunuyordu ki sonradan partideki çeşitli gruplaşmaların içinde yer alacaktı. Lenin “Emperyalizm” çalışması esnasında Hobson ve Hilferding dışında Buharin’in çalışmasından yararlandı, ancak bu gibi katkılar sınırlıydı. Lenin’deki farklı düşünebilme/bakabilme kapasitesine dönemin bilinen isimlerinin hemen hiçbirinde rastlanmıyordu.

Bogdanov, Lunaçarski veya teorik olgunluğa sahip ama çeşitli nedenlerle yolları ayrı düşmüş “komünistlerle” temas, birikimlerden türlü biçimlerde yararlanma yolları aramak gibi önlemlerin pek tartışma konusu edilmediği anlaşılıyor. Başka birçok neden ve konjonktürün zorlaması devrimin lider merkezli şekillenmesine yol açtı sonuçta. Bolşeviklere hasımlık eden Martov veya başka şöhretli isimler bu eksikliği görmüş, siyasal-örgütsel yatırımlarını bir adım sonrasına, Bolşeviklerin iktidar kaybıyla sonuçlanacak bir yapısal zaafa düşmelerini umdukları zamanlara yapmışlardı.

Lenin'den, daha doğrusu Sovyet devriminin temel zayıflıklarından biri olan stratejik kadro yetiştireme zaafından öğrenmek ve bunun önlemlerini almak dar grup içinde ve tek yönlü şekillenmiş insan kaynağı problemini aşmaya yönelik her devrim hareketinin ihmal edilemez nitelikte öncelikli işleri arasındadır dolayısıyla.

Ekim devrimini bugünden geriye dönük retrospektif bakışla ele almak türlü ideolojik hasımlaşma ve siyasal mezhepleşmelerin dolaysız etkisini kaçınılmaz kılacağı ve hatta çağıracağı için, sosyalizm tarihini Marks ve Engels'ten bugüne doğru, kuşkusuz marksizme ilişkili ama eleştirel yaklaşımı elden bırakmamış akım ve grupların değerlendirmelerinden öğrenmeyi ihmal etmeksizin ele alıp okumak ve tartışmak, eğer amaç zaman tüneline boğulmak değil geleceğe yürümekse, gereklidir.

Geleceğe bakmak, ayırıcı bir özellik olarak Lenin'in mütemmim cüzüdür. O cesur ve gerçekçidir; halka yalan söylemez, tablo kötüyse süslemeye kalkışmaz, meseleyi eğip bükmez, ancak kendi siyasal varoluşu başta olmak üzere tarihi ele alışını iyimser olduğu için karalar da bağlamaz. Her somut durumu veri kabul eder ve değişim-dönüşümü oradan başlatır. Soğan zarı kadar ince bir detaydır bu. Analizlerde, bir kefeye kendisi ve Bolşevik kolektifi de katarak, ağır basanın iyimser taraf olmasını sağlamaya çalışır. Bugün pek çok açıdan 1. Dünya Savaşı öncesindeki kadar puslu bir konjonktürdeyiz. Umutsuzluk öğeleri birikmiş halde. Genellikle analizlerde buraya odaklanılmaktadır. Daha kötü tabloların ortaya çıkması sürpriz sayılmayacaktır ayrıca. Türlü faşist akımlar,

çeşitli despotluklar hüküm sürüyor, siyasal iktidarlar ulusçu faşizmleri bir tür neo-merkantilist duvar olarak inşa etmeye çalışmakta. Bu tabloyu değiştirecek gerçekçi analiz, planlama ve somut düzenlemelerin geliştirilmesi Lenin'in ideallerinin hakkınca yaşatıldığına bir sınavıdır.

Lenin her somut durumda ve zorlukta iradenin iyimserliğine yol açmıştır, üstelik öyle büyük sözlerle değil, anlamlı gündelik pratikle. Demokratik mücadele kapılarını sonu-

Geleceğe bakmak, ayırıcı bir özellik olarak Lenin'in mütemmim cüzüdür. O cesur ve gerçekçidir; halka yalan söylemez, tablo kötüyse süslemeye kalkışmaz, meseleyi eğip bükmez, ancak kendi siyasal varoluşu başta olmak üzere tarihi ele alışını iyimser olduğu için karalar da bağlamaz.

na dek zorlaması bakımından 100 yıl sonra bugün hala çoğunlukla hakkı verilememiştir üstelik. Rosa Luxemburg dahil dönemin neredeyse bütün marksistleri ulusal mücadele konusunda körlük ve düzlükle malulken, Lenin, olağanüstü basınca rağmen genel akışa teslim olmadığı gibi, açıkça karşıt cepheye konuldu. Ancak onun hareket öncülleri, ayrışmanın konusu durumundaki "ulus" ile sınırlı değildi. Buna rağmen oraya sıkıştırarak ulus özelinde tartışmak diğer imkanları gölgede bıraktı.

Dönem marksistleri şu genellemeden hareket ediyordu: Ulusal mesele gibi işler tarihsel akış içinde burjuvazinin çözdüğü sorunlardır. Kabaca 1848 devrimlerinden sonra burjuvazi ile proletarya arasında ipler koptu, burjuvazi devrimciliğini yitirdi. Proletaryanın görevi devrim yapmaktır, kendi sınıf devrimini. Bu gerçekleştiğinde ulusal sorun ya da demokrasi mücadelesi konuları kendiliğinden çözülecektir, dikkat dağıtmaya gerek yok.

Lenin, kaçınılmaz olarak, demokratik mücadelenin devrim mücadelesine tabi olduğunu söyledi, ama önemli olan talep üreten demokratik eylemlere girişilmesinin sağlanmasıydı. Elbette hepsi devrim hedefine bağlı olacaktı. Devrim partisinin varlığı kendi başına bunu ilan eder çünkü.

Kabalık ve genellemecilik hakimdi bu gibi kestirip atmalara. Ne var ki, geniş bir kesimi etkilediği için, Lenin bu yolu neredeyse yalnız yürümüş, ancak zamanla güç kazanabilmiştir. Marks'ta kimi öncülleri bulunabilecek olan o tür bir tasnif fazla genel ve tartışmaya açık, ancak konumuz o değil, Lenin'in hareket mantığı. Rusya en temel insani hakların tanınmadığı koyu bir despotlukla idare ediyordu, Avrupa ülkelerinin aksine. Demokratik mücadeleden geri

durmak Rusya şartlarında kumda oynamaktan farksız olacaktı. Mealen şunu öne sürdü Lenin: Burjuvazi devrimciliğini yitirdi, ama demokratik görevler orta yerde duruyor, bunları yok saymak ya da çözümünü devrime havale etmek yerine proletarya o mücadeleyi sırtlayarak ilerlemeli.

Her meseleyi devrim sonrasına havale etme modası, en nihayet kitleleri hareketsiz kılacak, başka sorunlara duyarsızlaştırıcaktır. Lenin'in analizlerinin teorik doğruluğundan-yanlışlığından daha önemli olan, pratik politik mücadeleye yeni bir soluk getirmesidir. Politika ve örgüt sahasında her analiz karşı analizleri çağırır kaldı ki. Analizleri siyasal yönelimlerden tümüyle koparmak mümkün değil çünkü. Burada belirleyici olan şu: Lenin devasa demokratik mücadele görevlerinin görmezden gelinmeyeceğinin farkında, dönem marksistleri ise ilgisiz. Üstelik marksizm adına konuşuyorlar, bir tür ideolojik hegemonya kurma güçleri var. O teorik bir formülasyonla Bolşevikleri buraya kanalize ederse seferberlik duygusu yaratabilir. Çünkü demokratik mücadele, en nihayet, iktidarda kim varsa ondan bir şeyler talep etme konumunu içerir. Yol, su, elektrik de olabilir bu, adalet de. Kopuş teorisıyla devrime girişen bir hareketin talep merkezli mücadele yürütmesi, dogmatik zihin yapısına aykırı gelecektir ki öyle oldu.

Lenin, kaçınılmaz olarak, demokratik mücadelenin devrim mücadelesine tabi olduğunu söyledi, ama önemli olan talep üreten demokratik eylemlere girişilmesinin sağlanmasıydı. Elbette hepsi devrim hedefine bağlı olacaktı. Devrim partisinin varlığı kendi başına bunu ilan eder çünkü. Lenin mücadele sürecini “de-

mokrası okulu” sayıyordu ayrıca. Kitleler öz deneyimleriyle talep ve iş üretmek öğrendikçe rejimle karşı karşıya gelecekti. Her pratik cebelleşme ise o ana dek zihinlere yerleşen iktidar imajını türlü biçimlerde sarsıp yıpratıcak, ideolojik-duygusal kopuşu hızlandıracaktı. Demokratik mücadele bir tür katalizördü bu bakımdan.

Aynı nedenle, iktidar cenahının ne yanıt vereceği değil, yoksulların, ezilenlerin talep üretmesi belirleyiciydi. Talep üreten, bir yerden sonra talebin içeriğini bizzat tesis etmeye yönelir veya yönelebilir zira. Burada Lenin ne marksizmi doktriner kavrayan “eskiler” gibi retoriğe takıldı, ne politika dışlıkları ölçüsünde sorunu felsefi düzlemde ele alarak sapla samanı karıştıranlardan oldu. Marks’ı harfi harfine takip kaygısına kapılmış bir taklitçi değil, öğretisinin ruhunu geliştirmeye odaklanan bir üretici oldu. “Dünyanın bütün işçileri birleşin” mottosuna “ezilen uluslar”ı ekleyebildi aynı rahatlıkla; tıpkı bugün komünistlerin “bütün ezilenler” vurgusu ile mottoyu tazeleyişi gibi. Dikkat edildiğinde daha net görülecektir, diğerlerinin aksine Lenin’de her yaptığını Marks’a dayandırma kaygısı veya oradan güç devşirme kolaycılığı ve kendi ayakları üzerinde durmakta tereddüt yoktur.

Talep üreten siyasal özgürlük mücadelesi söylenen, kızan, karalar bağlayan, her meseleyi “son tahlilde devrim sorunu” ilan etmekle yetinen, “bunlar halkın gündemi değil” kolaycılığıyla dar grup dünyalarına saklanan, muhayyel bir ayaklanma anına dek kabuğuna kapanmayı seçen “marksist” veya “devrimci” tipolojisinin pratik eleştirisidir. Söz konusu pratik eleştiri 1974-1980

aralığında Türkiye sathındaki devrimci mücadeledir örneğin. Bu sa-yede devrimci-halk bütünleşmesi bütün tahminlerin ötesinde hızlanmıştır. Devrimciler halkın gündelik yaşamının her detayında onlarla bir aradadır. Dönemin pratik saha faaliyetlerinin içeriği olumlu anlamda bütünleşmeyi doğrulayıp destekler. 12 Eylül askeri faşist darbesinin ardından kaybedilen mezkur davranış çizgisi, bugün inşa edilmeyi beklemektedir hala.

Bunun dışında Lenin, neredeyse her evrede bir başka görünümle ortaya çıktığı için eleştirildi. Muhafifleri fırsatçılıkla suçlamıştır kendisini, bir dediği bir dediğini tutmamakla. Biçimsel olarak haklıdır. Marks’a dayanarak Lenin’i marksist olmamakla suçlayanların haklı olduğu ölçüde! Pratik politika mecrasında aynı şeyleri tekrarlamak ölümdür zira. Devrimden evvel, devrim anında ve devrim sonrasında farklı şeyler söyleyen, farklı stratejiler çizen, yeni hedefler belirleyen Lenin vardır, evet. “Devlet ve Devrim”de söyledikleriyle sonrasında devlet aygıtına pratik yaklaşımı arasındaki farklar barizdir. Devrim öncesinde sonraki kuşakların devrimi görebileceğine inandığını belirten, ama devrim patlar patlamaz bütün dikkatini oraya veren ve hızla Rusya’ya giren Lenin birbirinden “farklıdır” kaçınılmaz olarak. Önceki yazdıklarıyla “Nisan Tezleri”nde önerdikleri de öyle. Pe-ki ama başka ne olacaktı?! Tekrara sığınan Menşevikler ile Sosyalist Devrimcilerin siyasal serüveni ortadayken bilhassa. Orijinalite merakı olmayan, hazır bulduğu koşulları veri alıp mücadele kanallarını oradan geliştirmeye odaklanan bir siyasal çizginin üreticisi ve uygulayıcısıdır

Lenin. Başından sonuna onun sabitesi budur: devrimi zafere taşımak için her yolu deneyerek işçilerin, emekçilerin mücadelesine sadakat göstermek. Burnu düşse eğilip almayacak Plehanov'lar, Martov'lar ise bu gibi temel eksikleri nedeniyle sadece güç değil, kişisel itibar da kaybederek erimişlerdir öte yandan.

Devrim anları alabildiğine sarsıntılıdır, altüst oluş dönemlerinde temel öncelik devrimi tutmaktır. En doğru fikirleri öne sürmek, en radikal ya da en parlak lafları etmek değil. Devrim öncesinde Lenin'in elinde olası analiz eksiklerini önemsizleştiren "sihirli değnek" olarak, Bolşevik modelin yapabilme kapasitesi vardı ayrıca. Hata paylarını minimize eden, masa başı tartışmalarını sokağın gücünü kullanarak yönlendiren, onlara istikamet tayin eden güç asıl olarak oradaydı.

Orijinalite merakı yokluğu Bolşevik modeli geliştirirken de belirgindi. Lenin dönemin kadro partilerine baktı, onları modifiye ederek kendi örgütünü şekillendirdi. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı anlayışına varışında, sömürgecilğe karşı ulusal kurtuluş savaşı dinamiğini gördü öncelikle. Meseleler durduk yere, basit meraklarla değil, somut-yakıcı özgürlük arayışları potansiyeli etrafında Lenin'in meselesine dönüşmüştür genel bir eğilim olarak.

Lenin konuyu kimin nasıl kavradığını araştırdı, kendi görüşünü oluşturdu. Mesela Buharin'in izahında siyasal olan eksikti, bunu ekledi. Bu arada öne sürdüğü kimi yaklaşımların Amerikan liberal düşünce geleneğiyle yakınlığı doğaldı. Mesele kimin olguyu nasıl ele aldığı, nasıl kavradığı ve nereye varmak istediğinde düğümleniyordu. Marks'ı ha-

tırlayabiliriz burada, Weydemeyer'e Mektup'unda sınıflar mücadelesini kendisinin keşfetmediğini, bütün yaptığının mücadelenin varacağı yeri göstermek olduğunu kaydetmiştir. İnsanlık böyle böyle biriktirerek ilerler. Kelimeler, ifadeler, kavramlar değişebilir, baki kalan bunların esasta anlatmak istedikleridir. Lenin de böyle baktığı için, bazı yazdıklarını okuma imkanı bulamadığı halde, Marks'la benzer refleksleri geliştirmiştir, bilhassa pratik politika sahasında.

Lenin en eski mücadele arkadaşları olan Menşeviklere karşı en sert tavrı takınmaktan kaçınmamıştır. Devrimden önce, devrim anında ve devrimden sonra bir tür blok tutumla onları yalıtım öncelikli hedefi olmuştur. Narodnik yaklaşımı sürdüren Sosyalist Devrimcilere (bilhassa onun sol bileşenine), hatta anarşistlere o denli sert davranmamış, ayağını politik gerçeklik zeminine sınımsız bastığı için onlarla türlü birlikler kurmanın yollarını aramıştır öte yandan. 1917 yılını inceleyen çalışmaların hemen hepsi bunu doğrulayan çok sayıda veri içerir.

Devrim sonrası yazılarına, konuşmalarına ve devrimden sonraki temel eserlerinden biri olan "Sol Komünizm"e bakıldığında, yine başka bir Lenin'le karşılaşılır. Artık devletli bir durum vardır çünkü. Şartlar kendi içinde değişmiştir. Kategorik farklılık, çünkü "muhalefet" in artık iktidar aygıtını sevk ve idare etmesidir. Devleti bütünüyle lağvetme değil, kimi eski kadroların teknik desteğini de alarak sevk ve idare etme hali vardır mecburen. İdeal olanla hakikat yine çelişmiştir ve Lenin bir kez daha realiteyi veri almıştır, hayalindeki tasarımı değil.

Bazıları eski Lenin'i yenisinin karşısına çıkarır. Sol Komünizm'de Lenin'in mücadelesi, bir anlamda, daha önce kendi dedikleriyle polemik ve bunların hükümsüz kaldıkları yerleri göstermek, izah etmektir. Mezkur broşürde Lenin Çernişevski'yi anarak, onun mektubundan bir cümle alıntılar: "Tarihin yolu Nevski Bulvarı kaldırımı değildir". Devamı şöyle: "Bu yol bazen tozlu, bazen çamurlu tarlalardan, bazen çatışkılardan geçer. Toz toprak içinde kalacaklarından, çizmelerinin çamurlanacağından korkanlar, toplumsal faaliyetle uğraşmasınlar." Bu ifadeler onun kendi gelişim-tekamül sürecini ele alış biçimini, meseleyi ortaya koyuş mantığını anlatmaya yeterlidir. Bu cümlelerin sesinin, dikkat edenler en az iki yerde yankılandığını duyacaktır. İlkin, Ne Yapmalı broşürünün "karanlık gece ve bir avuç devrimci" betimlemesinde ve ikincisi, Mahir Çayan'ın "devrim yolu sarptır, dolambaçlıdır" şiirinde. Lenin başından beri devrime kilitlenmiştir, hemen herkesin devrimin zaferini uzun yılların işi saydığı bir ortamda bunu gerçekleştirmeyi başarmıştır üstelik.

Paris Komünü öncesinde olduğu gibi 1905 devrimi öncesinde de savaş vardır. 1917, dünya savaşının içinde olunan bir tarihi gösterir. Halk gibi Lenin de "ekmek ve barış" der, bu talepleri haykırır. Bu kadar sade ve halkın temel dertlerine bu derece kilitlenmiş bir doğrudanlıkla. Devrim sonrası ise dünya savaşının doğrudan etkilerinin, ardından iç savaşın, toplumsal yıkımın yaşandığı yıllardır. O birkaç yılda ancak ve sadece Lenin gibi biri devrimi yıkmadan o denli sert manevraları gerçekleştirebilirdi. Nitekim önceden akılda yokken, "sol

komünizm" broşüründen az sonra, bu kez NEP'i gündemleştirmiştir Lenin, teoriye aykırı ama mecburi bir geçici taviz olarak. Katılırsırsa kırılacak, devrim heba olacaktır. Avrupa devrimi olmadıkça, birakalım sosyalist inşayı, devrimi ayakta tutamayacağına inanan da Lenin'dir, bütün imkanlar tükenince NEP'e yönelen de, "tek ülkede sosyalist inşa" hedefini Bolşeviklerin önüne koyan da. Bunlar salt teorik düzeyin değil, esasen pratik düzeyin konularıdır.

Lenin'in pek çok eylemini zorunluluklar kuşatmıştır. Bütün bunlara rağmen, sürecin daha hafif hasarla atlatılmasını önleyen, devrimin yalnızlaşmasına yol açan kimi yanlışları da oldu Lenin'in. Sosyalist devrimde sosyalist demokrasinin zayıflamasıyla sonuçlanan aşırı merkezileşme örneğinin. Suikastlar vardır, özellikle Sol Sosyalist Devrimciler ele avuca sığmaz, Alman görevlilere saldırır. Bu gibi örnekler az değildir, ancak her fırsatta Sovyet demokrasisini geniş tutmanın yolları aranabilirdi. Dahası, devrimin zaferini sağlamayı başaran Bolşevik modelin vakitlice dönüşüm geçirmesi, salt öncü parti eliyle sosyalizmi inşa etme anlayışının ötesine taşabilen bir yeniden yapılanmaya tabi tutulması da başarılabilirdi.

Bolşevik model bir savaş partisini öngörür, doğası gereği partinin devletle özdeşleşmesine yatkındı yapısı. Kısa sürede bunun sıkıntıları görüldü. Lenin'in hastalığı sırasında yazdığı "vasiyet" in içeriğine bakıldığında, devrimdeki sıkıntıların hangi eğilimleri doğuracağı anlaşılabilirdi. O durumda Bolşevik Parti idarecileri sadece parti kitesinin değil (ki bu da ruhuna uygun tarzda hemen hiç yapılmış değildir), doğrudan işçi ve emekçilerin denetimine açılma-

lıydı. Sovyet demokrasısından geçiyordu bunun yolu, ancak konu parti demokrasisi biçiminde kavranınca işçi-emekçi on milyonlar fiilen pasifist izleyici konumuna itilmiş, bu da kategorik yabancılaşmanın önünü açmış ve giderek bunu beslemiştir.

Bütün bunlar bizi, devrime, Lenin'e, Ekim sonrasına farklı açılardan, o tarihin bizim olduğu ve büyük bir hazine teşkil ettiği gerçeğine, ama eleştiriye tabi tutularak da bakılması gerektiğine götürür. Lenin'in Marks'a yaptığını bugün Lenin'e uygulamakta ustalaşma ihtiyacında olan bir marksist veya marksız hareket bulunuyor. Devrim ana hedefinden şaşmayan cesur eleştiri ihtiyacı caridir dolayısıyla. İkonlara, ululaştırılan önderlere, eleştiriden muaf kılınan ve tanrılar katına çıkarılan isimlere değil, yoldaşlık hizasından konuşulup tartışılacak yoldaşlara ihtiyacı var ezilen insanlığın.

1989-91 yıkılışı ardından sosyalizmin prestij kaybı ve ilgi merkezi olmaktan çıkışının karşısında pratik mücadele ile at başı giden düşünsel faaliyetle durulabilir, yeni Ekim'lerin yolu entelektüel sahada da daha güçlü aranabilirdi. Marksist-leninist, sosyalist hareketin inkara karşı genel savunma çizgisinde kalmasının kazandırdığı kabiliyetler oldu, ancak

bununla yetinmek pratik politikada sonucu değiştirmeye yetmedi, dolayısıyla bu bir avunma-teselli kaynağı değildir. Savunmadan genel ilerlemeye geçmek, size karşı kullanılacak bütün arızalarla çapaklı durumları önceden tespit edip belli bir tarihsel perspektife oturtmayı, hangi teorik değişimlere yol alınmakta olduğunu açıklamayı gerekli kılar.

Lenin'in yaklaşımında bütün şimdiki zamanlar başlamak için en uygun vakitlerdir, dolayısıyla "geç kalmak" yoktur. Her şey darma-dağın olsa, bütün imkanlar çarçur edilse bile. Sıradan görülen, basit-önemsiz bulunan bir hak/özgürlük mücadelesi başlığınan tutarak işçilerle, yoksullarla, ezilenlerle iletişim imkanları her zaman bulunabilir ve oradan pratik politikanın merkezine yürünebilir. Belirleyici olan, irili ufaklı talepler üretmeyi asla bırakmayan bir siyasal güzergahta yol almaktır. Çoklu kriz ortamlarında maksimalizm, sınıfçılık, siyasal soy mezhepçilik veya başka nedenlerle gölgede kalmış olan, ama bugün hala feyz alınacak pek çok önermeden hareketle Lenin'i pratik politika sahasında hatırlayıp oradan fikirler üretmeye girişmek mücadele kulvarlarını misliyle çoğaltacaktır.

Partimiz, tüm bu 30 yıl toplamında, Kürdistan'ın değişik parçalarında ve Türkiye'de devrimci mücadelenin içerisinde öncü rol oynayan, gerek birleşik devrim ve birleşik devrimci önderlik fikri ve eylemi etrafında gerekse de kendi pratiğiyle değişik devrimci yapıları da, antifaşist mücadelenin bütününe de etkileyen bir hatta sürdürüyor mücadelesini.

Yasal devrimcilik eleştirisi, aynı zamanda, politik mücadelenin bütün araç ve biçimlerini kullanmakta ısrar etme, illegal temelde örgütlenme ve illegal temelde mücadele yürütmekte ısrar etme ve bunun araçlarını geliştirme konusunda iddia ve kararlılığı korumayı ve pratik olarak da bunu sürdürmeyi kapsıyor.